

ФАНТАСТИКА

Т А Р А С
АНТИПОВИЧ

Х р о н о с

ΧΡΟΝΟΣ

ТАРАС АНТИПОВИЧ

Х р о н о с

історія одного винаходу

Т А Р А С
АНТИПОВИЧ

Х р о н о с
історія одного винаходу

Роман

АБРАГАМА-МАТА

Липень 2040

Demon ex machina

На екранах промайнули вечірні новини. Однак глядацтво не відірвалося від своїх телевізорів навіть під час подальшої рекламної інтермедії. Усі чекали на сенсаційне шоу, що мало ось-ось розпочатися.

Реклама бризнула піною солодких напоїв, похрустіла м'ясними чіпсами і врешті урвалася на оптимістичній ноті боротьби з ожирінням. Шоу розпочалося. Ведуча проторохтіла звичне привітання лаконічніше, ніж завше. Не красувалася й не випендрювалася, з чого було видно, що й сама вона охоплена нетерплячкою. Лише коротко сповістила: професор Койфман із такого-то інституту вперше в історії зумів виділити з людського тіла біологічний час і готовий продемонструвати цю операцію в прямому ефірі.

У студії з'явився висохлий, як мумія, професор. Не надто ефектно відрекомендувавши себе і свого піддослідного асистента Фреда, він посадовив того

у крісло. Обидва помітно хвилювалися. Довга сива професорська грива харизматично хиталася в різні боки. Майже двометровий зріст Койфмана підкреслював його худорбу.

У руках у Койфмана виникло щось подібне до іграшкового водяного пістолета, устаткованого електронним дисплеєм. Потрясаючи ним, професор виголосив коротку промову, з якої пересічний обиватель уторопав хоч і небагато, але достатньо для того, щоб усвідомити масштаб здійсненого біотехнологічного винаходу.

Професор говорив про минуле, теперішнє і майбутнє, які завше присутні в організмі на фізіологічному рівні. З його тиради, пересипаної термінами з різних галузей науки, стало зрозуміло, що кожен організм при народженні якимсь чином отримує свій термін придатності, тобто запас біологічного часу. І саме з цим запасом професор навчився працювати — зменшуючи його (і тоді організм прискорено старіє, скорочує свою дистанцію до смерті) або збільшуючи (і тоді тіло молодшає, віддаляючись від смерті). При цьому свідомість залишається неушкодженою, — якщо не брати до уваги специфічного стресу від різких темпоральних змін, — і відображає реально прожитий досвід.

— Відтепер людина — вже не раб, а повноправний володар свого часу. І не лише свого... — заінтригував Койфман наостанок.

Подальше видовище вкарбувалось у пам'ять глядачів, як улюблений кошмар. Водяний пістолет, що насправді звався хрономатом, було приставлено до тіла асистента. Койфман набрав на мініатюрній клавіатурі пристрою цифри «3» і «5» та оголосив, що збирається вилучити тридцять п'ять років, у такий спосіб миттєво зістаривши двадцятип'ятилітнього Фреда до шістдесяти.

Усередині хрономата зажеврили маленькі блискавиці, і процес старіння розпочався. Якби не прямий ефір, це скидалося б на роботу кліпмейкера. На голові в асистента раптово спалахнула сивина, а потім волосся звільнило цілу просіку лисини і осипалося на плечі. Тим часом його черево розпирало білий халат, аж доки кілька гудзиків вистрелили в студійну масовку. Мішки під очима наливалися, а шкіра морщилася, як від стрімко збільшеної гравітації. Погляд асистента збляк і вицвів, а постава змішкуватіла. За якісь секунди його тіло прожило тридцять п'ять років і втратило молодечі кондиції.

— Отож, дорогі глядачі, півжиття нашого друга перекочувало в оцю малесеньку машинку, яку я тримаю в руках, — продовжив Койфман. — Тобто хрономат увібрав тридцятип'ятилітній заряд біочасу. І цей заряд можна повернути в те саме потерпіле тіло, що я, власне, і планую зробити. Хоча, зрештою, його можна залити у будь-який інший людський організм! Наприклад, у мій — і тоді я стану фізично

молодший за мого асистента. Як тобі така перспектива, друже Фреде?

Асистент спробував вичавити кволу посмішку, але з рота в нього, як вертляві черви, полізли випали зуби. Зал студії, який досі загіпнотизовано мовчав, зненацька вибухнув аплодисментами. Фред пхав свої зуби назад до рота. Усіх, хто закляк у цю мить перед екраном, пересмикнуло. Але професор врешті пожалів публіку і, перевівши хрономат у режим часового інжектора, вприснув у тіло Фреда втрачені роки. Організм асистента за лічені секунди подолав зворотній шлях, повернувши собі 25-літній вік.

Так почалася ера темпоральних технологій. Так людство остаточно втратило моральну цноту, чи то пак залишки цієї цноти, а якщо чесно, то радше сам спогад про свою цноту, давно вже втрачену.

Футурологи ще не встигли оприлюднити всіх прогнозів, а винахід уже перевершив усі можливі прогнози на практиці. Він давав приголомшливі плоди, що котилися нестримною лавиною. Звісно, Койфман декларував суто гуманістичні принципи застосування хроноферезу. Скажімо, родичі невилікового хворого отримали можливість під державним наглядом віддати недужому кожен по кілька років свого тілесного життя. Таким чином, вдавалося штучно підтримувати хворого на тій стадії розвитку організму, коли руйнівні симптоми хвороби ще не проявилися.

Згодом було створено Державний резерв біологічного часу, з якого тяжкі пацієнти за висновком медкомісії мали право отримувати дози часу. Проте невдовзі почали виявляти масу фальшивих медичних висновків, виписаних за великі хабарі. Поповзли чутки і про масштабні чиновницькі зловживання держрезервом часу. Папараці без упину викривали підозріло помолоділих політиків, аж доки самі зробили з подібної інформації буденне явище і втратили до нього інтерес.

Врешті, хронотехнології вийшли на арену приватного бізнесу — курси омолодження перестали бути косметологічною метафорою, бо за великі гроші можна було повернути своєму тілу будь-який вік.

Професор розумів, що дає людству в руки новий вид зброї, однак устояти перед власним винаходом не міг. Невдовзі хрономати, офіційно дозволені лише працівникам спеціальної держслужби та строго ліцензованим бізнес-структурам, з'явилися на чорному ринку. Темпоральне грабіжництво стало найпопулярнішою статтею кримінального кодексу. Просто серед білого дня можна було в підворотті напоротися на чийсь хрономат, який миттю «вичищав» із тебе весь час із точністю до доби. Викраденим із чужих тіл часом почали торгувати, як супердорогими наркотиками.

Усе зненацька вийшло з-під контролю. І владі нічого не залишилося, як визнати, що на вулицях іде

громадянська війна, тільки замість кулеметів діють хрономати. І війні цієї немає кінця, бо жадова часу безперервно підживлюється проминанням самого часу, і ніхто ніколи не насититься триванням молодості, і ніхто не зречеться бажання зупинити свій біологічний вік у точці розквіту.

Влада не змогла впоратися з цією війною. Тоді вона почала на ній наживатися.

Вересень 2041 Юні старці

Торн перескочив через огорожу невеликого ігрового майданчика, звідки долинали агонічні стогони. Прибрав із чола сиві пасма волосся. Напружив ослаблений зір. На штучному спортивному покритті конали двоє старців у майках із номерами і прізвищами баскетбольних зірок. Між ними так і лежав покинутий м'яч. Ліхтарі світили слабо, час від часу видаючи невротичне дзижчання. Торн озирнувся на всі боки й обережно витяг із-під плаща пошарпаний хрономат.

Один із старців мав не менше, ніж сто п'ятдесят кілограмів, майка на ньому розлізлася під натиском жирової маси і підскочила на пузі, як дівочий топик. Обличчя починало синіти. Серце здало, визначив Торн, приставляючи дуло хрономата до важезного тіла. Під напівпрозорим панциром інструмента пробігла іскра, і табло хрономата видало:

Час вроджений: 68 років, 40 діб

Час реалізований: 12 років, 89 діб

«Знову дітей «обнуляють», — сплюнув Торн гірку слину. У другого підлітка було зморщене лице сухотника, очі закотилися, а ноги все ще сукалися по землі. Здаля заскрипіла поліцейська сирена. Торн сховав хрономат і кинувся бігти — ще бракувало, щоб його звинуватили. Через сто метрів він завернув за ріг і схопився за груди. Трохи відсапавшись, повільно рушив уздовж стіни.

Після вимушеного хронодонорства на користь власної дружини він ніяк не міг звикнути до свого нового віку — 54 роки. Рефлекси й рухи залишилися молодечі, а тіло вже не могло впоратися з ними.

Удома Марта зустріла його докорами за те, що пішов бродити у комендантську годину, та ще й не взяв із собою мобільника. Замість виправдань він прискіпливо оглянув її.

— Я ніколи не звикну до тебе такої, — врешті мовив.

Вона знічено торкнулася зморщок на щоках, до яких і сама ще не звикла.

— Я щойно бачив двох пацанів, яких «вичистили» до нуля...

— Навіщо ти мені це розкажуєш? Щоб натякнути, що ми живемо в пеклі? Це давно вже не новина для мене.

— Я щось придумаю, — вперто буркнув Торн.

— Нічого ти не придумаєш! Ти актор, а не грабіжник. І не сновигай з цією сатанинською машинкою в кишені. І не намагайся нікого «вичистити». Бо я не прийму в себе чужий крадений час!

— Марто, ти не прожила й тридцяти, а решту життя в тебе вкрали. І ти готова так доживати — в клімактеричній агонії, без жодної втіхи?

— Якщо вся проблема у втіхах, замов собі мою силіконову копію — відтворять по фото двадцятилітнього віку.

— Я не про це, — відмахнувся Торн.

На кухні він подлубався в темпорально модифікованому стейку, вкотре завваживши його ацетоновий присмак. Марта примирливо показувала з ним, хоча й знала, що за нинішнього стану її шлунка це неминуче призведе до печії. Він намагався не дивитися на неї, бо внутрішнім зором усе ще бачив ту вродливу жінку, чия фізична оболонка навіювала віру в існування ідеалу.

Торн грав драматичні ролі в міському театрі. Мистецтво це вважалося антикварним і на тлі всіляких кібер-шоу давно занепало. У той день, коли «обнулили» Марту, він повертався з репетицій дещо раніше, ніж завжди. Він хотів зробити дружині сюрприз, але знайшов її — вже вісімдесятилітню — лежачою на газоні. Виявилося, що вона вийшла з будинку забрати у листоноші свіжу пресу, а замість газети

отримала дуло хрономата під ребра й позбулася п'ятдесяти біологічних років.

Через навалу темпоральних грабунків поліція майже не розслідувала подібні справи. Щоб отримати порцію страхового біотайму від держави, треба було пройти дев'ять кіл паперового пекла. Часу й сил на це не було. Після нападу жити Марті залишалося кілька годин, але Торнові вдалося того ж дня продати авто і купити у бариг потриманий неліцензійний хрономат. Грошей на купівлю заряду часу не вистачало — за його невисоку акторську платню можна було придбати у спекулянтів щонайбільше кілька років. Тому сам Торн став темпоральним донором для дружини. Він віддав їй чверть століття, щоб їхні тіла почувалися ровесниками. Фактично вони прожили по двадцять дев'ять, а тепер їм обом було за п'ятдесят.

Те, що він подарував Марті свій біологічний час, іще сильніше зблизило їх, хоча близькість ця мала розпачливий присмак. Вони однак нудили цим пенсіонерським життям, із щоденними прикрими відкриттями у плані тілесної деградації. Метаболізм у їхніх різко постарілих тілах сповільнився, через це здавалося, що дні проковзують повз вікно зі спринтерською швидкістю.

Торн змиритися з таким існуванням не міг і все картав себе за неспроможність будь-що змінити. Драматичні ролі в театрі почали вдаватися йому ще

краще. Тільки грав він тепер не Гамлета, а його безтілесного батька.

Загалом дилема життя видавалася йому відразливо літературною. Часом він уже був ладен украсти в необачного перехожого те, що вкрали у його Марти. Але це означало би продовжити ланцюг несправедливості власним злочинством, а Торн вважав себе вищим за злочинство. Проте періодично таке вегетаріанство на бенкеті канібалів ставало йому ненависним. Тоді він знову брав хрономат і йшов блукати вулицями, випробовуючи на міцність залишки свого морального імперативу. Повертався щоразу ні з чим. Світ блудив по колу разом із ним, не даючи відповідей на запитання.

Марта гукнула його зі спальні. Він вимкнув у вітальні телевізор і навпомацки — щоб не запалювати зайвий раз світла — доплентав до ліжка.

— А знаєш, Торні, раніше ми всі так любили вбивати час. Усі ці фільми, ігри, блоги, соціальні мережі, подорожі, пиятики... Ти так мені й казав: «Ходімо в кіно — час уб'ємо». Тобто у нас відібрали той лише час, який ми однак би розтринькали. Чому ж ми такі нещасні?

— Убивання часу на свій розсуд — одна з останніх свобод, які донедавна в нашій країні ще залишалися. Нас позбавили й цієї свободи.

— Але ця свобода була безцільна й безрезультатна — абсолютно незначущий досвід...

Він не знав, що їй заперечити. Лише позіхнув.

— Переживемо й це, — мовила Марта наостанок.

Провалюючись у важкий сон, Торн зловив за хвостик одну маленьку думку, що поселилася в ньому віднедавна: він ніколи не зможе нікого «обнути», навіть заради Марти. І ця думка дивовижним чином дарувала йому заспокоєння.

Лютий 2042 Дівайс

Максимільян перестрибнув через чотири сходинки ганку й опинився перед дверима братового будинку. Грегор мешкав тут відтоді, як почав свої темні справи. Максові було чотирнадцять, і все, що здобув старший брат у свої двадцять п'ять, викликало у молодшого судоми заздрості.

Як і було домовлено, замість дзвінка Максимільян тричі постукав у двері. Спочатку до нього долинув гавкіт стаффордширського тер'єра Цербера. Потім Грегор відчинив, за звичкою іронічно оглядаючи молодшого брата і гойдаючи кучмою дредів.

— Привіт, Булшіт, заходь, — це звичне привітання завжди підривало у Максові бойовий дух — він ніби знову опинявся у своєму дитячому ліжечку з повними штаньми й острахом, що брат нагримає або приведе батьків розбиратися з його ганьбою.

Намагаючись не дивитися Церберові в очі, Макс протиснувся до вітальні, скинув пуховик просто на підлогу і сів у крісло навпроти Грегора. Брат мовчки міряв його поглядом, отримуючи задоволення від тої нетерплячки, яка не давала спокою Максовим пальцям. Під носом у молодшого стирчали ріденькі непристойні вусики, які він не зголював, помилково сприймаючи за доказ власного змужніння. Грегор відвів пса на кухню.

— Ну що, де дівайс? — не витримав Максимільян, щойно той повернувся.

— Який ти турбулентний... Буде тобі дівайс, але обіцяй, що зголиш отой лобковий хаєр під носом. Зроби собі реальний апгрейд, а то в банду не візьму.

Грегор із приємністю відзначив, що молодший брат страшенно подібний до нього. Чистісінький клон, тільки з більшим запасом невжитого часу. Схоже, прізвисько Булшіт уже варто замінити на щось солідніше. Тим більше, що настала пора висмикнути братика з-під опіки бабуні й навчити його деяких кепських речей.

Грегор відкрив кейс і дістав з нього новенький хрономат. У Максимільяна радісно закалатало в грудях. Кінець дитинству!

— На, це буде твій, — з удаваною недбалістю Грегор кинув йому хрономат.

— Джізес, мій дівайс... — роззявився Макс. — Фейк чи фірма?

— Що значить фейк?! Не ліцензійний, ясний болт, але працює так само. У нас у всіх такі, тормоз ти.

— Брат, ця штука рулить, — Макс не міг відірвати погляду від дивного інструмента, що мало чим нагадував справжню зброю, хоча таки був нею.

— Ця штука лише робить тебе точкою відліку. Далі все від тебе залежить, — посерйознішав Грегор. — Запам'ятай це. Тепер ти — сам собі таймер. Твій гейм почався.

Макс із захватом слухав братів інструктаж. Ручний хрономат взаємодівав із хвилями темпорального поля, що існує в кожному людському організмі. Він мав три основних режими. У режимі хроносканера зчитував біологічні тайм-коди людини — час, відведений їй від народження до смерті, та час, який тіло вже прожило. У режимі хронофезеру він вилучав часовий запас організму, акумулюючи його в своєму сервері, а в режимі інжектора навпаки — віддавав біологічний час тілу. Цифрова панель дозволяла дозувати оперативний час із точністю до доби. З хрономата можна було «зливати» темпоральний заряд до потужніших носіїв, як інформацію з флешки.

— Юзається простіше, ніж мобілка, — пояснював Грегор. — Акумулятор заряджати раз на тиждень. Якщо хочеш забрати десять років, вмикаєш режим хронофезеру і на панелі виставляєш «десятку», а потім тиснеш курок-стартер. Якщо хочеш десять

років і ще місяць, то через кому після років пишеш «30», тобто кількість діб. Щоб «обнулити» клієнта, вибираєш на панелі «АВТО». Тоді з нього за дефолтом викачається весь біотайм. Лишиться олдовий груп. Може, ще посмикається кілька годин.

— Приставляти до тіла можна в будь-якому місці?

— Де завгодно. Дівайс ловить темпоральне поле, а воно в кожній клітині фонить. Одяг не дає протекції. Перед цією штукою всі ми голі, брат. Світити її нікому не можна. Поліцаям не попадайся. Якщо женуться, непомітно викинь дівайс, запам'ятай місце, щоб потім повернутися і підібрати. Пам'ятай, що дівайс коштує більше, ніж усе твоє життя. Не ображайся. Так є.

Грегор промишляв біочасовим грабіжництвом. Разом з колегами по ремеслу він «чистив» запізнілих перехожих і самотніх пасажирів транспорту, п'яних і слабких, немовлят і ветхих стариганів. Для кожної операції було достатньо кількох секунд контакту хрономата з тілом жертви, яке мало бути відносно нього нерухомим. Крадений час зливали перекупникам, які добряче платили за кожен біологічний рік. Бізнес розвивався.

— Логіка проста. Сам розумієш, у малих кіндерах — найбільше нереалізованого тайму. В олдових кадрах — найменше. Так що перші нам пріоритетніші, — Грегор дістав свій хрономат, покрутив у пальцях. — Час — це гроші — тепер уже в абсолютно

прямому сенсі. Зіллеш сотню років — купиш собі добру хату. Як у мене. Ще за п'ятдесят — добре авто. Як у мене. Бригадиром після мене станеш ти, колектив не проти. А я вийду на заслужений відпочинок. Твій час настав. Конкуренція на ринку назріває нехила. Треба більше надійних людей, більше дівайсів. Так що ти нам потрібен, брат. Ю-а-велкам.

— Чому ти хочеш відійти? — здивувався Максимільян.

— Я вже злив баригам років шістсот. Тепер складаю все бабло на рахунок, на відсотки живу. Я набігався по підворотнях... — Грегор зробив важку паузу. — І знаєш... мені кіндери сняться... Ну, ті, яких ми «обнулили»... Кляті кіндери... Але ти про це не думай, ти сам іще кіндер.

Грегор відійшов на кухню погодувати пса. Тим часом Макс узяв до рук братів хрономат. Потерті клавіші на панелі й тріщинка на корпусі засвідчили, що пристрій уже витримав не одну операцію. Макс покладав режимами. На мікро-сервері братового хрономата зберігався тридцятирічний резерв.

— Чому ти не зливаєш весь тайм із дівайса? — спитав Макс.

— Поюзай свій брейн — зрозумієш.

— Тримаєш для себе?

— Це як запасне життя в комп'ютерному шутері. Я тримаю три десятки років на випадок, якщо «обну-

лять» мене самого. Подумай: ідеш ти по вулиці, жуєш баблгам, а тут хтось із-за спини тебе вичищає. За секунду ти падасш, як сухофрукт, бо ноги не йдуть і руки крЮчить, бо тобі вже, наприклад, шістдесят п'ять, у тебе рак, і жити лишилося три години. Тоді ти з останніх сил дістаєш дівайс, вмикаєш інжектор і всаджуєш собі дозу молодості. Встаєш на ноги і вертаєшся на базу, а там уже тайм-терапевт тебе підрихтує до початкових кондицій.

— А де ця база?

— Тут, — Грегор дістав з кишені магнітну картку — сіру, без жодних написів.

— Я нічого не бачу, — почухався Макс.

— На ребрі карда є дрібні цифри. Перші сім — це шифр назви вулиці. Тобто порядкові номери літер алфавіту, які ти складеш до купи, коли запустиш хоч один нейрон у своєму одноядерному брейні. Останні три цифри — номер будинку. Без карда туди не ввійдеш. Тримай. Тепер ти там свій.

Макс замислився. Він зважував у руках два хрономати і силкувався відчути вагу часу в братовому дівайсі. Нічого не відчував. Тридцять років нічого не важили. Максові на хвильку стало млосно. Коли він глянув на Грегора, на гадку йому спало, що ця вікова дистанція зі старшим братом уже не є неподоланною. Ба більше... І тут його, як блискавка, прошила одна гидезна думка, що за мить обросла м'ясом реальності.

— Що, брат, боїшся? Ти не бійся, — позіхнув Грегор. — Люди завжди крали час одне в одного, але не усвідомлювали цього, поки не з'явилися ми, таймери. Хтось же повинен був поставити це хобі на професійну платформу.

— Скажи, а якщо закачати собі в тіло більше тайму, ніж ти прожив...

— Тіло вертається на старт, тобто стає ембріоном. А як може жити ембріон поза утробу?

— Як? — щиро загорівся Макс.

— Ніяк, — скривився Грегор.

— А свідомість?

— Не знаю... Кажуть, бродить десь. До справжнього народження тіла їй просто нема де хоститись.

— І свідомість усе пам'ятає?..

— Звідки я знаю.

— Так і плодяться злі духи...

— Не парся ти. Це вже чиста філософія, а ми бізнесом займаємося.

Грегор знову позіхнув — ночами він мучився безсонням, тому вдень звик куняти.

— Я в туалет, — підвівся Макс, не випускаючи з рук братів хрономат.

— Не промаж в унітаз. Цербер не любить запаху людської сечі, — промимрив Грегор, підкладаючи під голову ортопедичний валик.

Максимільян замкнувся у вбиральні, хлюпнув собі в обличчя води, глянув на себе в люстро. Усе це треба

виправити, — сказав собі. Раз і назавжди. Виставив на братовому дівайсі режим хроноферезу, на панелі натис «11» — їхню вікову різницю. Своїм тремтячим рукам він не довіряв, тому взяв дуло хрономата в зуби. І натиснув стартер.

За хвилину він прийшов до тями і, вчепившись в умивальник, випростався. Із люстра на нього дивилося лице Грегора, обвите довгою кучмою волосся. Родимок побільшало, і це трохи дратувало. Все інше ж Макса абсолютно влаштовувало. Реальний апгрейд. Свою кошлату бороду, що звисала ледь не до пупа, він обстриг братовими ножицями, а потім невміло пройшовся тримером — вийшла подоба братової еспаньйоки, над якою, щоправда, треба було ще попрацювати. Дреди він зробить у найближчому салоні. Ось так.

Макс тихо вийшов у кімнату, тримаючи хрономат напоготові. Зазирнув до кухні. Цербер був припнутий. Спочатку пес здивовано покрутив головою, потім загарчав. «Цербера не обдуриш», — зрозумів Макс. Грегор спав, відкинувшись на пологу спинку крісла. Макс встановив режим інжектора, виставив 25 років і втиснув їх братові. Хай відчує своє падіння в дитинство.

Коли конвульсії припинилися, в одязі Грегора борсалоя беззубе немовля — братовому тілу було щонайбільше три місяці. Макс витяг Грегора зі складок реглана і поклав на журнальний столик, хутко

начепив на себе його одяг, і аж тоді кімнату наповнило дитяче ревище. Крізь плач Макс уже розрізняв нечленороздільні матюки — брат був при своїй дорослій свідомості. До плачу долучився рев вірного Цербера.

Макс ухопив з полички мобільний телефон, ноутбук і ключі від машини. Він хотів би забрати з собою все — так йому подобалися братові речі. Документи і гроші він знайшов у сумці, туди ж закинув два дівайси, кросівки, кілька джинсів і куртку з шафи. Грегор лежав на столику, а з-під його задка текло цівкою щось рідке і руде.

— О! Привіт, Булшіт! — викрикнув Макс йому просто в розчервоніле личко. — Бачиш, як я виріс!

І тоді йому сяйнула проста і геніальна думка: навіщо тікати звідси, як злодій, якщо можна залишитися цілковитим господарем? Бути Грегором замість Грегора. Жити його життям у його домі. Саме так. Він поставив на підлогу зібрану сумку. Якусь мить вдивлявся в крихітну зморщену мармизу «старшого» брата, а потім узяв його хрономат і підготував нову таймову ін'єкцію — ще на 6 місяців.

— Пробач, брат. Побудеш трохи злим духом, — мовив Максимільян на прощання, скалячи зуби. — А я тим часом тут розгребуся.

Цербер у кухні розпачливо завив.

Березень 2042 Темпоральний в'язень

— Марк Патон, вас засудили до п'ятнадцяти років ув'язнення за скоєння вбивства, — буденно почав суддя. — Однак хроноскопія показала, що п'ятнадцять ви не протягнете. Ваш вроджений час, тобто максимальна тривалість існування організму — шістдесят два роки з копійками, а прожили ви вже сорок дев'ять. І прожили бурхливо, треба визнати. У разі відбуття п'ятнадцятирічного терміну ви звільнитесь би у шістдесят чотири, але це неможливо, оскільки ви не проживете довше, ніж шістдесят два. Таким чином, вирок у п'ятнадцять років був би тотожний довічному терміну ув'язнення, позаяк ви померли б, не дочекавшись звільнення. Отож, наш гуманний суд погодився зменшити вирок — до дванадцяти років. Це значить, що після відбуття покарання ви ще зможете проіснувати близько року.

Суддя зробив паузу, намагаючись подивитися в очі підсудному. Однак Марк стояв у своїй металевій клітці з напівприкритими повіками, ніби куняючи. Така поведінка у присутності слуг закону й наглядачів виробилася у нього ще з юних літ, коли він заgrimів у виправну колонію за згвалтування. Спочатку він робив так від сорому, потім сором відмер, як рудимент, а вміння приховувати вираз очей розвинулося до філігранності.

— Марк Патон, вам має бути відомо про застосування хроноферезу в пенітенціарній системі нашої держави. Ваш шостий термін ув'язнення вам не доведеться сидіти в тюрмі. Останнім часом у нашій державі взагалі ніхто не «сидить», що дозволяє не витратити державних коштів на утримання в'язнів, наглядачів і тюремних приміщень. Забір біологічного часу з організму злочинця визнаний ефективною заміною позбавлення волі. Отож, згідно з вирокom, у вашого тіла буде забрано дванадцять років. Будьте певні, ваш біологічний час використають краще, ніж це зробили б ви самі — він поповнить Державний резерв біологічного часу. Держрезерв, як вам має бути відомо, служить потребам охорони здоров'я. Пишайтеся: ваш час допоможе невиліковним хворим не дожити до їхньої хвороби. Одразу після виконання вироку вас обстежать на предмет геронтологічних змін. Крім того, ви отримаєте посвідчення темпорального донора, що дає право на

низку пільг, зокрема безплатний проїзд у комунальному транспорті. Також вам буде надано одноразову продовольчу знижку на всі темпорально модифіковані продукти харчування. Марк Патон, приготуйтеся відбути покарання з гідністю.

Марка вивели із зали суду просто в сусіднє приміщення. То була кімната без повноцінних вікон, лише з широким ілюмінатором, крізь який свідки виконання вироку мали спостерігати процедуру. Не піднімаючи повік, Марк намагався розгледіти тих розсаджених, як у партері, свідків — щоб запам'ятати обличчя кожного і згодом розшукати для розправи. Він уже уявляв, як накидатиме їм на шиї зашморг із басової струни — за цей архаїчний стиль екзекуції братва прозвала його Удавом. Проте ілюмінатор був прозорий лише з боку свідків, а з боку Марка — затемнений. Посеред кімнати стояло металеве крісло, пригвинчене за ніжки до підлоги. Туди конвоїри і всадили його, затягнувши на руках і ногах важкі шкіряні ремені.

Увійшов хрономейстер. Марк упізнав його за нашивками на комбінезоні — фірмовий знак становив собою гібрид людини й піщаного годинника. Коли хрономейстер дістав хрономат, Марк ледь не розсміявся. Усе враз почало скидатися на дитячу «війнушку» з уявним взяттям у полон і бутафорськими розстрілами. Хрономейстер набрав на клавіатурі

інструмента «12», цифра загорілася на табло. Він підніс хрономат до ілюмінатора — свідки мали бачити, що термін відповідає вибухові. Потім табло було продемонстроване конвоїрам. Марк побачив табло останнім, так і не розплющивши очей.

Хрономейстер приставив свою цяцьку до міцного татуйованого плеча вбивці, промимрив молитву. На слові «Амінь» перед очима у Марка потьмарилося, а потім світ вибухнув потоком якогось сірого піску чи то збожеволілих молекул. Усеньке тіло, здавалося, стислось у мікроскопічну точку, а потім роздулося й вивергнуло себе назовні. Марк фізично відчував, як розкладається кожна його клітина. Він гадав, що ця концентрація пережитого болю і є смертю, але зненацька все закінчилося. Він очуняв, коли тіло ще спазмувало. Хрономейстер припинив його судомо якимось уколом, граційно вклонився в бік ілюмінатора, наче тореадор-переможець прекрасній дамі, і вийшов із кімнати.

У дзеркальній поверхні ілюмінатора відбивалося зморшкувате лице з переляканими і налитими кров'ю очима. В анусі пекло. Боліли пеньки зубів. Крутило коліна. Марк тяжко закашлявся, підніс руку до обличчя, помацав його й аж тепер усвідомив, що цей восковий мрець в ілюмінаторі — він сам.

Додому його доправили в інвалідному візку. У тілі Марка розцвів цілий букет болячок, так наче

всі його гріхи уп'ялися паразитами в його органи: туберкульоз, поліартрит, геморої, атеросклероз. Далося ознаки все — і стероїди, завдяки яким колись накачався, і кокаїн, на який присів між другою і третьою ходкою, і дешевий коньяк, який дудлив в останні роки. Уставати з крісла він міг, але суглоби дуже боліли при пересуванні.

Марк дотягся до оцупка сигарети, яку ще тиждень тому тримав своїми міцними жовтими зубами. «Усі ці речі переживуть мене», — подумав із гіркою, оглядаючи свою занедбану квартиру. Він зазирнув собі за пазуху і помітив, що всі татування на обвислій шкірі «потекли», наче туш на заплаканих дівочих очах. Але не це його нажахало. Найстрашніше було те, що ця остання умовна ходка не додала жодного рукотворного візерунка, жодної декорації його тілу. Вона була блискавичним зануренням у порожнечу. Вона спустошила і виснажила його, як жоден із попередніх — реально відбутих — строків.

Марк завжди вважав, що в тюрмі теж можна жити. І він там жив, проживаючи різні стани і настрої — радість, лють, страх, голод, холод, хворобу, одужання, надію, розчарування. Він вдихав, видихав, ходив, сидів, лежав, стояв, присідав, відтискався від підлоги, їв, випорожнювався. Він міг учинити підлість і постраждати від чужої підлості. Він ризикував, був щохвилини включений у психологічну й фізичну боротьбу за виживання. Він слухав примусові лекції

якихось заїжджих проповідників, з яких потішалися зеки. Він діставав ліки й порножурнали для співкамерника. Він навіть грав у тюремній шаховій лізі. Його відсидки були його повнокровним досвідом, який він, попри все, цінував. Вони повнили його спогадами.

А що він міг згадати про хроноферез? 12 утрачених років, які не прожив ні на йоту! Жодного спогаду, окрім кількох секунд вселенського болю. У хроніці існування Марка утворилася грандіозна чорна діра. Здавалося, вона розширювалася, стрімко заміщаючи його приватний світ пусткою. Цього дня вислів «вирвані роки» набув для нього нищівної конкретики.

Він безсило затягнувся своїм недопалком — просто щоб через дим діткнутися себе колишнього. Груди здушив кашель. Він сплюнув на долоню трохи крові. У тюрмі Марк справді міг жити. Але цього разу його обікрали, позбавивши навіть права на тюрму. Рештки життя витекли з нього через пекельний портал, прокладений злою іграшкою хрономейстера.

Марк Патон підкотився на візку до вікна й підважив носакон черевика блок паркету. Басова струна лисніла в заглибині підлоги гадюкою, готовою до стрибка. За вікном загусав вечірній туман. Із запаленого носа текли якісь мокротини. Марк придивився до сизих клубів, що вирували по той бік скла. Йому раптом здалося, що хтось видуває з туману портрети

його жертв — деякий час знайомі лиця розбухали і ніби лускали від натуги, а потім уся та пекельна фігуративність розчинилася в шаленому бігу молекул. Марка пробрав справжній розпач. Він заплющив очі, але перед його внутрішнім зором так і пінилася ця сіра маса, то накочуючись, то відпливаючи, щоб повернутися знов.

Він довго бив себе по голові скоцюрбленими кулаками, пробуючи витрясти звідти цей смог. А коли геть знесилів, то в його каправій душі зродилося бажання помолитись. Марк Патон на прізвисько Удав не знав жодної молитви, тому помолився як міг:

— Боже, мені хана. Якщо ти є і якщо тобі не насрати... треба щось рішати.

Серпень 2042

Куряча мить

Боло стояв перед фанерним столом начальника цеху. Начальник з-під лоба свердлив Боло недобрим поглядом. Боло не знав, куди подіти свої великі вузлуваті руки. Потягся було до носа, щоб пощипати в ньому довгі волосини, але в цю мить згадав, що старенька мати радила йому утримуватися від поганої звички, аби він справив добре враження під час співбесіди. Боло утримався, і в результаті його рука, недонесена до точки призначення, повисла в незрозумілому жесті.

— Ви хотіли мені щось сказати? — наїхав начальник цеху.

Боло спробував згадати, чи радила мати вимовляти на співбесіді якісь слова. Боло не міг цього згадати. Тож Боло вирішив діяти на свій страх і ризик.

— Я... — почав було Боло, але несподівано замислився і змовк.

— Ви?.. — очікував начальник.

— Я хочу цю роботу, — не вірячи сам собі, випалив Боло.

Боло не хотів цієї роботи. Боло не хотів жодної роботи. Боло волів би й далі гратися своїми іграшками. Але мати казала, що вона вже стара, тож йому треба подбати про себе самому. Боло почухав пархату лисину, щоб якось використати так недоречно підняту руку.

— Скільки вам років? — застав зненацька начальник.

— Вісім, — відповів Боло після тривалої паузи.

— Коли це вам було вісім? — єхидно скривився начальник.

— Мені завжди вісім, — твердо випалив Боло (що-що, а свій вік він знав точно).

— А чому в паспорті написано, що ви народилися півстоліття тому?..

Запитання повисло в повітрі. А тим часом Боло казав правду. Його розумовий розвиток з невідомих науці причин зупинився у восьмирічному віці. При цьому тіло Боло продовжувало свій поступ деградації згідно із загальнолюдськими нормативами. Начальник цеху відчув саме цю невідповідність віку тіла віковій свідомості — інфантильний вираз очей і невпевнені рухи у виконанні вельми підтоптаного чолов'яги. Запала незручна мовчанка.

«Ідіот — значить, можна платити за найнижчим

розрядом», — зметикував начальник цеху. Він раптом відчув до Боло деяку поблажливість.

— Ви ще граєтесь пістоletами? — спитав начальник примирливо.

— І пістоletами, і машинками, і...

— Це вміння вам знадобиться. Ваша робота полягатиме в тому, щоб натискати на курок хрономата. І все. Нічого складного. Платимо негусто, але чим багаті, як то кажуть... Ви готові?

— Готові, — відповів Боло з бадьорим полегшенням — за себе і за маму.

Інструктор провів Боло відразу до цеху, щоб начисто пояснювати суть виробничого процесу. У цеху смерділо недозрілою пташиною плоттю, прокислим жиром і соціальною незахищеністю. Боло почало піднуджувати. Голос інструктора ніби віддалився і став незначущим фоном. Над конвеєрами схилилися кілька працівників у засмальцьованих робах. Боло зрозумів, що то й були темпомодифікатори, чийм братом по цеху він так нерозважливо погодився стати. Перед кожним із них повзла стрічка, на яку із жерла подавача з інтервалом півтора метра вискакували курячі яйця. Для яєць були передбачені заглибини, однак раз-по-раз якесь зіскакувало з конвеєра й безславно тріскало об підлогу. І таким браком, за висловом інструктора, ставало 20 відсотків «яйцепродукту».

Коли приголомшений Боло нарешті розгледів у руках темпомодифікаторів промислові хрономати, його інтерес до роботи піднявся трохи вище плінтуса. Щойно яйце під'їжджало поближче до працівника, той приставляв до нього хрономат і натискав на курок. Липка шкарлупа вистрілювала на всі боки. «Яйцепродукт» за мить роздувався в десятки разів і перетворювався на «куропродукт» — живе курча вагою близько 2,5 кг. Але жити цьому курчаті судилося не більше трьох секунд, бо конвеєр виносив його просто на леза сікача, що спритно відтинали істоті голову, а тушка бройлера падала в шахту, де піддавалася подальшій механічній обробці. Ні квокнути, ні кукурікнути «куропродукт» за своє блискавичне життя не встигав.

— Генетично організм курей розрахований на сім-вісім років життя. Одна курка, щоправда, встановила Гіннесівський рекорд, проживши чотирнадцять років, але це скорше аномалія, — бубонів інструктор. — Хрономат запрограмований на забір семи тижнів із вродженого запасу кожного «яйцепродукту». Це саме той час, протягом якого бройлер встигає розвинутися до рівня наших харчових потреб. Як бачите, темпоральна модифікація дозволяє вирощувати одиницю «куропродукту» за лічені секунди. Наша компанія динамічно розвивається, втілюючи місію: «Миттєвому життю — миттєву смерть!» Комітет захисту тварин, до речі, схвалив цей слоган, хоча

й з певними застереженнями. Але вам, я бачу, це нецікаво. Що ж, розумію. Прошу до роздягальні.

Боло виділили окрему металеву шафку, видали роботу. Врешті-решт, дійшла черга до знайомства з правилами поведінки й технікою безпеки. Перед Боло поклали папір із переліком заборон. Боло не любив читати, але намагався зобразити на своїй мармизі зацікавленість. Він повільно розібрав кілька пунктів. Наприклад, те, що темпомодифікаторові забороняється їсти яйця з конвеєра, кусати живих бройлерів після модифікації, виносити з цеху «яйцепродукти» чи «куропродукти», у якому б стані ті не були. Заборонялося також змінювати налаштування хрономата, виносити хрономат із цеху, приставляти його контактну передню частину до свого або чужого тіла. Заборонялося приносити до цеху токсичні та вибухонебезпечні речовини, курити і вживати алкоголь на робочому місці тощо.

Найголовніша заборона, на якій акцентував інструктор, була сформульована так: «Забороняється вживати внутрішньо час, акумульований у промисловому хрономаті! Пам'ятайте: темпоральний гібрид куроподібних і homo sapiens — так званий куропітек — є нежиттєздатним!»

— А як це «внутрішньо вживати» час? — зацікавився Боло.

— Забраний у яйцепродукту час акумулюється

у сервері хрономата, — пожвавився інспектор. — За день працівник у середньому модифікує до тисячі яєць. Залежно від темпу вашої роботи зібраний запас часу може становити від ста десяти до ста п'ятдесяти курячих років. Я наголошую: ку-ря-чих! Цей час для людини непридатний. Його після кожної робочої зміни утилізує старший майстер-модифікатор. Тобто зливає у спеціальні контейнери. До речі, цей самий майстер за обсягом заряду вашого хрономата задокументує рівень вашого виконання виробничої норми. Усе зрозуміло?

Боло мовчав. Боло не знав, що означає «гібрид», та й не лише це, але спитати не наважився. Свідомість Боло і без того була перевантажена новою інформацією. Боло взяв запропоновану інструктором кулькову ручку і по-дитячому, із симпатичними бароковими завитками, розписався в інструкції про техбезпеку. Інструктор придивився до підпису, зміряв Боло гострим поглядом й енергійно потис руку нового працівника.

Увійшовши до цеху, Боло привітався з усіма, як того вчила мати, але ніхто з темпомодифікаторів йому не відповів. Можливо, шум завадив розчути його звертання. Боло пішов повз ряд паралельних конвеєрів, над якими схилилися майстри із хрономатами в руках. Яйця безперервно лускали, шкаралуца розліталася навсібіч. На обличчя модифіка-

торів були насунуті спеціальні прозорі заборولا, схожі на ті, які носять зварювальники. Заборولا лисніли патьоками білків і жовтків. Виробничий шум нагадував метеоризм гігантського кишківника.

До Боло підскочив старший майстер-модифікатор і підвів його до конвеєра, за яким ніхто не стояв. «Тут буду я», — здогадався Боло. На тросику висів хрономат. Боло взяв його до рук без особливого остраху.

— Починаєш зміну із запізненням на дві години. Якщо піднатужишся, наздоженеш норму, — поплескав його по плечі старший майстер і без попередження запустив конвеєр.

Поповзла гумова доріжка. Перші два яйця, що вискочили з подавача, Боло пропустив через розгубленість. У третє він поцілів, отримавши в обличчя бризки жовтка. Четверте проґавив, поки насував забороло. П'яте звалилося з конвеєра само. Шосте Боло пропустив, бо рефлексивно потягнувся, щоб зловити п'яте. Сьоме Боло розчавив дулом хрономата, забувши натиснути на курок. Восьме Боло модифікував, але задивився на різакі, які стинали готовому курчаті голову, тому втратив дев'яте. Боло вирішив більше на різакі не дивитися. Десяте виповзло з подавача вже розбите, і Боло завмер, не наважуючись нічого з ним учинити. Одинадцять Боло модифікував успішно. Дванадцять успішно. Тринадцять. Чотирнадцять. П'ятнадцять. Шістнадцять. Сімнадцять...

Робота закипіла. Боло нарешті знайшов ритм. Він дослухався до звуків своєї діяльності, як до притягальної і водночас потворної музики: лусь-чпок-хрясь, лусь-чпок-хрясь, лусь-чпок-хрясь. Боло повеселішав.

Перед самою перервою на обід у цеху зникло світло. Конвеєри застигли. Старший модифікатор, лаючись у трубку, викликав електриків, а цеховим трудягам скомандував іти їсти. Боло любив їсти, і настрої у нього став просто врочистий. Без шоломів і заборол майстри стали більше схожі на людей, ніж на глухонімих роботів, і Боло приязно поглядав на них. Поки у їдальні кухарки розставляли перед робітниками миски, один з майстрів — Катон — затіяв цілу комедію. Він умудрився відчепити свій робочий хрономат від запобіжного тросика при конвеєрі і виніс інструмент із цеху. Катон добув з кишені яйце і тут таки модифікував його на втіху всім присутнім. Жирне курча побігло поміж рядами столів. Чоловіки узялися його ловити. Курча завоктало. Завещали кухарки.

Модифікатори гиготіли, як діти, аж доки хтось із коридору не крикнув, що старший майстер уже йде до їдальні. Тоді Катон притис курча до підлоги, клацнув на хрономаті режимним перемикачем і приставив інструмент до тільця бройлера. Курча блискавично перетворилося на яйце, остаточно унеможлививши людську дискусію про первинність яйця/курки. Коли старший майстер постав на по-

розі їдальні, хрономат і яєчко вже зникли у кишнях Катона. Про дрібний дебош свідчили лише кілька пір'їн на брудній підлозі.

Боло повернувся до конвеєра під враженням від побаченого в їдальні. Виявилося, що хрономат не лише забирає час, а й може повертати його назад. Боло модифікував яйця сотню за сотнею, але вже не міг думати ні про що, крім можливостей хрономата. Врешті він плюнув на конвеєр і почав роздивлятися інструмент. Боло без проблем знайшов режимний перемикач, покладав ним туди-сюди. Боло грався й складнішими пістолетами, які мали значно більше режимів і перемикачів. Боло вирішив спробувати.

Коли чергове яйце порівнялося з ним, він спочатку модифікував його згідно з інструкцією. Але не встиг вилуплений бройлер доїхати до різака, як Боло перемкнув режим і натис курок знову: замість тушки у шахту впало ціле й неушкоджене яйце. Боло повторив цю процедуру кілька разів. Хрономат повертав «яйцепродукту» стільки ж часу, скільки забирив. Яйце ставало бройлером, а бройлер знову згортався у яйце. Серце Боло билось в шаленому ритмі. Але експерименти довелося припиняти: старший майстер походжав по цеху, наглядаючи за роботою.

Боло припинив рахувати кількість модифікованого продукту десь після п'ятої сотні. Йому було байдуже, чи виконає він норму. Він увійшов у своєрідний виробничий транс, коли світ звужується до

меж того, що маєш перед очима, і вже не треба нічого і нікого, нема тривоги і мети, нема нужди й потреби, ритмічні рухи заміняють собою всю особистість, точніше вони і є особистістю, під'єднаною до промислових потужностей.

Настала та солодка хвилина, коли всі конвеєри одночасно зупинилися. Боло вийшов із заціпеніння. Його дитячий розум заворушився. Боло стало раптом жаль себе. Він, такий юний, у цьому постарілому тілі, і всі ці кури, і їхня німотна смерть...

Старший майстер розпочав обхід зміни. Кожен модифікатор здавав йому хрономат і був вільний. Старший оцінював кількість зібраного часу на сервері хрономата, робив позначки у відомості, а потім притуляв пристрій до спеціального портативного контейнера і «зливав» туди темпоральний заряд.

Тепер Боло стало жаль часу, зібраного протягом важкого трудового дня. Зненацька йому спало на думку, що час із його хрономата належить йому і треба використати цей час для себе. Щось там про це було написано в інструкції з техніки безпеки, але Боло не розумів, що саме. Він усвідомлював небезпеку, але та лише підігрівала його дитячий інтерес. Боло уявляв собі все просто: якщо він «залле» в себе дозу, то помолодшає і хоч на якийсь рік наблизить полюси свого розумового і тілесного розвитку. А якщо пощастить, то, може, знову стане восьмирічним хлопчиком і цілком примириться із самим собою.

Боло набрав повітря, приставив хрономат до свого черева і, як завжди у відповідальну мить, подумав про маму.

Коли старший майстер дійшов до конвеєра, за яким ще хвилину тому стояв Боло, там був лише розпластаний на долівці робочий комбінезон. Хрономат звисав на тросику поряд.

— Ага. Іще один куропукнувся, — вилаявся старший майстер. — Учиш вас, дебілів, учиш! І нащо ви родитеся на світ?

Він наступив на робу черевиком і відчув під тканиною знайому драглисту масу. Із горловини комбінезона, як допитливе око, виповз гігантський — із кров'яною жилкою навскоси — жовток.

Жовтень 2042 «Минуле відновлює Бог»

Професор Койфман прокинувся у своїй персональній палаті. Уночі йому наснилися вбиті звірі, що лише посилило панічний настрій ранку. Професор схилився над умивальником, по-журавлиному вигнувши свою довгу шию, хлюпнув у лице води. Він хотів було пополоскати рота дезінфектором, але стерильність побуту й без того дістала його за чотири місяці, проведені у стінах психлікарні. Професор обмежився гучним плювком в умивальник і вийшов з палати.

У безлюдному холі він постояв перед телеекраном, де хворі мали звичай дивитися вечірні новини. Спробував стамувати в собі паніку. Не вийшло. Почвалав до їдальні. Зупинився перед дверима. Прислухався до гомону по той бік. Прочинив двері, увійшов з фальшивою рішучістю. Поблукав очима в юрбі пацієнтів. Ненависний Твіттер сидів

скраю, безтурботно колупаючи виделкою в тарілці. Його називали так через те, що спілкувався короткими і незначущими фразами, ніби кидав повідомлення.

Коли професор порівнявся зі столом Твіттера, той у звичній манері викрикнув: «Слава батьку хрономата!» Дехто з присутніх миршаво захихотів. Койфман зупинився, люто глянув на беззубе рябе личко Твіттера, а потім різким рухом вивернув йому на голову вміст його тарілки. «Знову каша на сніданок», — зловтішно зауважив професор.

— Коменти... де ваші коменти??? — закричав Твітер, розмазуючи по голові кашу.

Ця фраза в устах хворого зазвичай означала найвищий ступінь тривоги. Санітарка почала стирати сніданок з голови Твіттера. А Койфмана взяли попід руки двоє здоровенних санітарів і потягли назад у палату. Професор істерично реготав і хвищав довгими ногами, поки не отримав за́штрик із транквілізатором.

Йому принесли сніданок у палату, та він навіть не глянув на їжу. Койфман хлюпався в метафізичному вариві з філософських цитат і тому подібної відпрацьованої мудрості, що заповнювала його голову в час, коли паніка відступала.

«Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог!» — укотре нагадав про себе Еклезіаст. Колись ця цитата втішала вина-

хідника у години сумнівів. Спираючись на старозавітні милиці Еклезіаста, Койфман тоді міркував, що хрономат — теж богоугодна річ. І якщо вже цей пристрій відновлює біологічне минуле організму, то без участі Бога це ніяк не могло б відбутися, позаяк операції з минулим — Його прерогатива. Згодом професор відкинув цю думку, як жалюгідний забобон. Але Еклезіаста продовжував любити.

«Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом: час родитись і час помирати, час садити і час виривати посаджене...» — здається, Еклезіаст відав і про біологічні тайм-коди, «зашиті» в усій фауні на клітинному рівні.

Після старозавітного Пророка у пам'яті Койфмана затріщало від якихось шалених формул. Порухом свідомості він розвіяв цю цифрову мошку. Прояснення надійшло від святого Августина: «Час «існує» хіба тільки тому, що він прямує в небуття» — «Сповідь», Книга одинадцята, Частина XIV.

Так, метою часу є смерть. Винаходом хрономата професор поставив біологічному часові міцну перепону на шляху до мети. І саме в цьому ракурсі справа його життя зіграла з ним дурний жарт. «Ні, не думати про це. Краще не думати», — скомандував собі Койфман і до болю заплющив очі. Трохи полегшало, але це було радше полегшення перед катастрофою.

Професор уже відчував помаху тисячі крил і зловісне каркання. Так у його пам'ять приходив Гайдег-

гер — шумом зграї ворон. Койфман не любив Гайдегера з його непролазною мовою, з його розламаними навпіл словесами-категоріями. А найбільше філософ драгував професора тим, що цими макабричними і ні на що не придатними засобами таки потрапив висловити одну з істин, що стала ключовою в долі Койфмана та самої реальності, видозміненої ним.

«Техніка — не просто засіб. Техніка — вид розкриття таємності», — закаркало в професорській голові. Це була лекція «Питання про техніку», прочитана Гайдеггером 1953 року в головній аудиторії Мюнхенського вищого технічного училища.

«Місія розкриття потаємності як така у всіх своїх видах є ризиком. Так, там, де все присутнє постає у світлі причинно-наслідкових взаємодій, навіть Бог може втратити все святе і високе, всю таємність своєї далечі», — погрожував Гайдеггер.

Розкриваючи таємність біологічного часу, Койфман знав, що ризикує, але науковий азарт засліплював його. Коли людство з подачі професора осіддало біологічний час, Бог іще більше «втратив позиції», а церква занепала. Час як інтимна незворотність фізіологічних процесів припинив повноцінно існувати. Ніхто з недужих більше не молився святому Пантелеймону, не прикладався до святих мощів і копій Туринської плащаниці, оскільки темпоральні ін'єкції гарантовано давали втечу від хвороб і відтерміно-

ували природну смерть. Хрономат за коефіцієнтом корисної дії «перевищував» Бога.

Суто тілесне сприйняття часу посунуло людську культуру в бік остаточного виродження. Ще якесь десятиліття тому вона відчайдушно намагалася зберегти свої позиції моста між тимчасовістю людини й вічністю духовного. Тепер цей міст було спалено до решти — культура редукувалася до гри тілесності. Так час переміг вічність з усіма її потьмянілими цінностями.

Лежачи на зім'ятому простирадлі, професор Койфман, як корова, ремигав цими не новими для нього думками, коли до палати без стуку увійшли двоє кремезних медбратів.

— Професоре, Ви, напевно, забули, що сьогодні тридцятье число, — мовив один, поклавши палець на кейс із емблемою у вигляді людиногодина.

— Тільки не це! Я хочу вмерти від старості! Вмерти своєю смертю! Невже я багато прошу, ви, тварюки?! — заголосив Койфман.

— Професоре, ми люди маленькі. Ми лише виконуємо приписи вашого лікаря — раз на місяць ви маєте отримати місячний темпоральний імунітет. Нагадуємо, що таке рішення — це ще й свідчення піклування держави про Вас, — відповів медбрат.

— Чому лікар сама не приходить? Я не бачив її півроку.

— Професоре, Ви — геніальний винахідник. І меди-

цина, і все людство завдячують Вам колосальним стрибком прогресу. Але при останній зустрічі Ви мали необережність обізвати Вашого лікаря туною свинею. З огляду на це...

— Я не збираюся виправдовуватись. Вона справді тупа свиня! По-перше, тому, що намагається виставити мене хворим. По-друге, тому, що змушує мене «лікуватися» ін'єкціями біочасу! — заскреготав зубами Койфман.

— Дозвольте, в такому разі, запитати, чи Ви й далі вважаєте правдою чутки про урядову змову з приводу розробки темпозахисних технологій? — поцікавився медбрат, усміхнувшись із вишколеним лукавством.

— Так! І дуже скоро всі ви, тварюки, самі станете жертвами цієї змови. Ви всі беззахисні перед будь-яким темпоральним грабіжником і перед державним свавіллям, втіленим у хронотехнологіях. Ви вже зараз боїтеся виходити на вулиці... — закашлявся професор.

— Ми нічого не боїмося, — лукаво усміхнувся медбрат.

Розгадавши цю посмішку, Койфман нарешті збагнув, що його відвідувачі не мали нічого спільного з медициною. Це були агенти служби внутрішніх справ з бездоганим вишколом, приставлені до нього для психологічних зондувань. «Ну, то буду з ними відвертий», — постановив собі Койфман.

— Коли я побачив, на яку отруту перетворили мій

винахід, я почав шукати протиотруту, — продовжив він. — Хроножилет — не вигадка! Я передав цю розробку керівництву свого інституту, щоб захистити кожну людину від нападу. Це невидима броня, яка не дає хрономату впливати на темпоральне поле організму. Хроножилет мав піти у масове виробництво. Але уряд вилучив розробку, залишив її для своїх секретних потреб, а мене заперли в цю психушку, щоб поховати тут заживо. І ви ще шантажуєте мене, щоб я працював на владу, сидячи в цій стерильній тюрмі!

— Ми? Вас шантажуємо ми?

— Ви-ви, сексоти чортові! Я читаю все це між рядків! Їм потрібен мій розум, але вони його не отримують! Так їм і передайте.

— Професоре, на жаль, ваш хворобливий стан не дозволяє вам повернутися до активного життя, — скрививши тонкі губи, промовив «медбрат». Його мовчазний напарник розкрив кейс із хрономатом.

— Прибери від мене цю штуку! — заволав професор. — Чому я не знищив це все ще на початку? Чому? Прибери! Я хочу вмерти від старості! Вмерти від старості!

Койфмана притисли до подушки, після чого світ у його очах потьмянів, а потім знову прояснів, як після сонячного затемнення. Агенти безшумно випарувалися з кімнати. Професорові не конче було дивитися в дзеркало, щоб дізнатися, що сивин у його

чуприні трохи поменшало. Він також відчув, що біль від поліартриту в пальцях дещо стих. Його знову примусово омолодили на місяць. Зміни сторонньому оку були майже непомітні.

Це було ніяке не лікування, а банальний психологічний тиск. Знаючи вдачу вченого, йому безсоромно натякали, що за непоступливість його можуть вічно підтримувати в нормальному фізичному стані, не випускаючи з неволі. Ті, хто спланував це все, знали й те, що на самогубство професор не піде — це була б для нього ганебна капітуляція перед невидимим супротивником. Зайвого часу у них було достатньо, щоб чекати, доки він дозріє до компромісу. Ба більше — увесь час країни буквально перебував у їхніх руках.

Йому справді понад усе хотілося вмерти від старості — на зло всієї праці свого життя. Створивши хронотат, Койфман відігнав смерть, а тепер почувався нещасним, бо вона віддалялася від нього самого.

Професор устав і підійшов до вікна. Лікарняним подвір'ям гуляли хворі. Навряд чи хтось із них переймався крахом часової анізотропії — незворотності процесів і явищ. Вдивляючись у їхні зіжмакані не-свободою постаті, професор зітхнув словами Еклезіаста: «І я похвалив тих померлих, що давно повмирили, більше від живих, що живуть дотепер. А краще від них від обох тій людині, що досі ще не була, що не бачила чину лихого...»

Грудень 2042

Відплата

— Наступний, — пролунало з-поза дверей.

Відвідувач із помітним зусиллям, спираючись на ціпок, зайшов до кабінету. За столом у шкіряному кріслі сиділа жінка в сірому. Предметів розкоші на стінах вистачало: всілякі інкрустовані кулі, золоті годинники, гобелени. Він неквапно оглянув приміщення, економлячи рухи, наче боявся себе розплескати. Під очима у нього темніли важкі кола. Зимовий одяг мішком звисав із його пліч.

— Так, у чому ваша проблема? — завчено мовила жінка в сірому, розглядаючи свої довгі лаковані нігті.

— У мене рак, — похмуро мовив відвідувач.

— Заповніть форму номер один.

— Я вже заповнював.

— А анкету з особистими даними?

— Заповнював.

— Онколог діагноз підтверджував?

- Підтверджував. Двічі.
- Родичі здавали біотайм для вас?
- У мене нема родичів.
- У такому разі ви мали перерахувати гроші.
- Я їх перерахував. Квитанції зі мною.
- То в чому проблема?
- З державного резерву нема відповіді.
- Може, проблема в пошті?
- Я з'ясовував на пошті. З Держрезерву для мене повідомлень не надходило. Ця відповідь мала прийти ще рік тому! За цей час у мене третя стадія перейшла в четверту!
- Не кричіть.
- Я не кричу.
- Ну й не кричіть... Заповніть форму номер два.
- Уже заповнював.
- І що?
- Безрезультатно.
- Адресу не міняли?
- Ні.
- А індивідуальний податковий індекс?
- Ні.
- Соціальне страхування в нормі?
- Абсолютно.
- Ви вчасно платите за комунальні послуги?
- Щомісяця до десятого числа.
- До кримінальної відповідальності не притягалися?

— Ні.

— Що ж, заповніть форму номер три.

— Заповнював і цю, — криво посміхнувся відвідувач.

Жінка в сірому випила води з кришталевого графина. Зміряла чоловіка поглядом. Почала грюкати шухлядами, то відкриваючи, то закриваючи їх, зухвало позираючи на нього. Її губи розійшлися, хижо оголивши нові досконалі зуби.

— Я вам особисто клав туди... Це було рік тому, я вас пам'ятаю, — процідив відвідувач.

— А я вас чомусь ні. Я пам'ятаю всіх, хто... — засичала у відповідь розчаровано.

— Я змінився в гірший бік, як ви розумієте. А ви, я бачу, навпаки. Ви були старші, ніж зараз, років на десять, з поганими зубами. Але то були ви. Я точно пам'ятаю.

Жінка в сірому на мить перемінилася в лиці, але впоралася з мімікою. Чоловік стояв перед її столом, неприємно нависаючи над нею.

— Як ви смієте таким тоном говорити з державним службовцем!

— Для себе ви знайшли кілька років, щоб морду підправити, хоча, б'юсь об заклад, ви — повністю здорові.

— Моє здоров'я — не ваша справа!

— А моє здоров'я — чия справа? Хіба Державний резерв не покликаний обслуговувати таких, як я?

— Це збій у системі. Я розберуся. Приходьте через півроку.

— Ні. Через півроку я вже не вставатиму з ліжка. На це ви й розраховуєте.

— Добре, — заметалася жінка в сірому, — у нас є нова форма якраз для таких випадків, як ваш. Форма номер чотири.

— Запхайте її собі в зад, — статечно мовив відвідувач.

— Я кличу охорону. І зараз вас викинуть звідси за хамство на адресу державного службовця, — піднялася вона.

— Нікого ви не покличете. Сядьте. Ви обікрали мене двічі. Першого разу — коли я переказав гроші на даний вами підозрілий рахунок. Удруге — коли клав хабара вам у шухляду. Ви — шакал у спідниці, а не державний службовець!

— Спробуйте довести це в суді, — сіла жінка в сірому.

— Навіть не намагатимусь. Уся ця держава — один великий злочин. Кому, як не вам, знати це.

— Що ви хочете?!!

— Трохи часу, який мені належить за законом.

— Послухайте. Це можна вирішити... — дипломатично поїорзала вона.

— Я теж так думаю. Інакше ногою б не ступив у цю вашу клоунську гримерку.

— Ми можемо скласти запит. У мене є зв'язки... — напівпошепки додала вона.

— Для чого все це псування паперу? Ви ж доросла людина! Скільки вам насправді — сорок п'ять, п'ятдесят?

— У жінки таке не питають.

— Та покиньте ви ці манси. Ми ж обоє знаємо, як тепер звучить це запитання. У ньому нічого образливого вже нема.

Жінка в сірому опустила очі. Стисла кулаки, ніби на щось наважилась.

— Чекайте тут, я зараз прийду.

Вона спробувала обійти стіл, але чоловік охрестив її своїм важким ціпком по плечах. Вона втратила рівновагу, впала на коліна. Але так і не піднялася — їй в обличчя дивилося дуло хрономата.

— Як ви... Як ви сюди пронесли це? — спитала нажахано.

— Підкупив охорону. А ви думали, що тільки ви берете на лапу в цих стінах?

— Послухайте... У мене новий чоловік. Мені не можна втрачати лице...

— О, ця втрата піде на користь вашим стосункам. Ви носили чуже лице, а між близькими людьми не повинно бути секретів. До того ж це момент істини. Любить — не любить — любить — не любить... Я заберу тільки те, що ви привласнили — мої десять років. Мені чужого не треба.

Коли неприємна процедура часообміну завершилася, він відклав свій ціпок убік і допоміг їй сісти

в крісло. Розправив свої плечі, бадьоро глянув за вікно. Одяг, що хвилину тому ще висів на ньому мішком, тепер сів ідеально. Тим часом вона судомно обмацувала своє обличчя, боячись глянути на себе в дзеркальну поверхню столу.

— А вам пасують ці сиві вусики. Пікантно, — зауважив він.

— Ідіть. Прошу вас. Ідіть.

— Моя вам порада — покиньте цю роботу.

— Мені не треба ваших порад.

— О'кей. Привіт новому чоловікові. Ціпок дарую вам на пам'ять.

Травень 2043 Зоопарк

Серце семирічного Данко забилося з подвійною силою, коли вони з матір'ю, вистоявши годинну чергу до квиткової каси, нарешті прорвалися у великий новий павільйон, нашвидкуруч збудований прямо посеред старого зоопарку. Виставка темпоральних міжвидових гібридів цього травня спричинила грандіозний ажіотаж у місті. Тому щойно мати отримала платню, вони вирушили сюди по враження. Квитки обійшлися недешево.

У рекламному буклеті було сказано, що темпоральні гібриди створено шляхом уведення в людське тіло біологічного часу тварин. Появі життєздатних екземплярів передувала довга й терниста робота темпоральних генетиків. Так, початкові експерименти з упорскуванням людського біочасу тваринам виявилися невдалими — структура наших темпогенів занадто складна для адаптації у тваринному організмі.

Тому довелося піти від супротивного — модифікувати людей темпогенами братів наших менших. Крім того, як показали досліди, для схрещування з людським матеріалом надавалися далеко не всі види тварин. У буклеті також було зазначено, що експоновані екземпляри погодилися на гібридизацію добровільно й отримують належний догляд.

Відвідувачі юрмилися коло потужних кліток, наступаючи одне одному на мозолі. Подекуди вибухала брутальна лайка. Тхнуло блювотою. Мати розгублено терлася об спину людей, що загородили всі підступи до першого вольєра. Нетерплячий Данко вирвав свою тоненьку руку з її долоні і протиснувся в щілину між чоловічими торсами — він знав, що в дорослих дядьків плечі переважно ширші, ніж зад, тому на рівні пояса між ними можна просочитися.

— Данку, будь коло мене! — гукнула мати, але він уже не чув.

Данко пройшов увесь лабіринт із людських тіл і опинився перед потужним товстим склом, за яким мерехтіла зелень і хлюпала вода. «Жа-бо-пі-тек» — по складах прочитав вивіску в себе над головою.

Народ приголомшено охав, штовхався й нервував. Кілька дам блювали під враженням від побаченого, але відходити від видовища не збиралися. Данко, затиснутий, наче в консервній банці, не бачив нічогісінько, крім якоїсь розрослої на всі боки

папороті, що здіймалася вище його голови. Нарешті втрутилася охорона й попросила тих, хто вже давно стоїть, поступитися місцем новим глядачам.

— Ось де ти, паскуднику, — гримнула мати, піднявши його на руки.

І тоді Данко побачив жабопітека. На великому камені, що служив підвищенням, сиділа почвара розміром з великого пса. Її шкіра в різних місцях мала різні відтінки — від брунатного до зеленого. На голові стирчали величезні бородавки, кожна з яких поросла жорсткою темною щетиною зі срібними нитками сивин. Така сама щетина вкривала черево. Вибалушені жовті очі незмигну дивилися у натовп. Ніс нагадував людський, але був добряче гіпертрофований і не мав ніздрів. Ноги гібрид по-жаб'ячому підібгав під себе. Пальці рук із плямистими перетинками були озброєні рудиментарними людськими нігтями, довгими й закрученими по спіралі. Довершував портрет гібрида величезний червоний язик, що слизьким черв'яком звисав з безрозмірного рота і ледь-ледь ворушився, щоб зігнати із себе мух. Вирозморди жабопітека поєднував у собі фундаментальну тупість і абсурд житейських марнот. Мати Данка виблювала в спеціальний гігієнічний пакет, який видавали у комплекті з квитком.

Наступним пунктом екскурсії був слонопітек. Наближаючись до його вольєра, Данко почув сміх. Деякі глядачі реготали до сліз, викрикували непри-

стойності. Коли Данко з матір'ю дісталися клітки, то й самі почали посміюватися. Слонопітек був блідо-сірий і зморщений, мав справжні слонячі вуха, але припасовані вони були до незугарної й непропорційно дрібної фігурки гуманоїда. Лисий хвостик звисав у нього між сідниць. Замість пальців кінцівки завершувалися роговими наростами. Безвольний куций хоботок сіпався, видаючи нездорове сопіння. Гібрида мучила клаустрофобія, викликана тісністю власного тіла. Час від часу він шарудів лопухами вух, прикриваючи ними поникле «личко». Йому соромно за весь світ, — здогадався Данко і перестав сміятися.

Навколо слонопітека були розкидані різні овочі — одні вже догнивали, інші здавалися свіжими, однак ні на ті, ні на інші він не звертав уваги. Анорексія, — збагнула мати Данка і теж перестала сміятися. У своєму людському житті слонопітек був жінкою.

Данкова мати завагалася, чи варто продовжувати огляд виставки — надто несамовите й потойбічне враження складалося від неї. На черзі був страусопітек, що його анонсували як найагресивнішого серед гібридів, а потім — свинопітек, визнаний найгармонійнішим поєднанням людського й тваринного начал, і нарешті бізопітек, відомий своєю титанічною, але спокійною силою.

— Чого стоїш? Тобі що, нецікаво? — смикнув матір за руку Данко.

Вони наблизилися до клітки, з якої долинав брязкіт ланцюгів і пронизливий хрипкуватий вереск. Страусопітек бив великими крильми і шарпався, прикутий за шию і за ногу до кріплень клітки. Його людські очі, «почеплені» на великого дзьоба, палали вогнем. Довгі пасма жирного волосся на плескатій голові тіпалися на всі боки. Від грудей до пояса страусопітек був укритий сірим пір'ям, а нижче був голий і рожевий. Шкіра на ногах була людська, але пальці — пташині. Між ногами бовтався справдешній чоловічий прутень у стані перманентної ерекції. Матері Данко стало геть незручно перед сином. Сум'яття додало їй те, що вона, як їй здалося, вже цей прутень десь бачила. Останню думку вона відігнала, нагадавши собі, що після кривавого розлучення з чоловіком так по-справжньому ні з ким і не була... І тут її погляд ковзнув по стегні страусопітека, де раптом зовсім чітко окреслилося татуйоване гасло «Лайза — курва» в обрамленні серця, пронизаного стрілою.

— Артур! О Боже, — прикрила вона рота рукою.

— Що, мамо? — спитав Данко.

— Це твій тато! — закричала вона, натягуючи пальцями, мов струни, жмути своїх кучерів.

Юрба глядачів затихла й повернулася до неї. Мати сіла просто на посипану гравієм доріжку.

— Лайза — це я! — змахнула сльозу. — У нього на стегні... Він зробив це дурне тату за три дні до нашого

розлучення. Ох і бив же мене, наркоман проклятий! Ні за що. Виносив із хати останнє... А він сам такий вразливий. І такий жорстокий! Я не могла з ним. Я не могла! А через два роки мені сказали, що він помер від передозування... І я... Я була рада в це повірити.

Данко зірвався, як вітер, і кудись побіг, утікаючи від новини, яка кліщем засіла в голові. Лайза підвелася, наблизилася до клітки. Взятася руками за ґрати. Страусопітек мовчав, жалібно дивлячись на неї.

— Бідний, якби я знала, що з тобою зроблять... Я б терпіла тебе... Я б тебе вилікувала, — затрясла вона прутами клітки.

— Пані, відійдіть. Екземпляр небезпечний, — пролунав у неї за спиною голос екскурсовода.

— Випускайте його. Я його забираю!

— Вибачте, це державна власність.

— Це мій колишній чоловік. У нього ж зараз ломка, він — наркоман!

— Це не ваш чоловік. Це страусопітек пріапічний, отриманий унаслідок темпоральної гібридизації. Це рідкісний екземпляр. Щоб ви знали: після схрещування зі страусоподібними виживає одна з десяти одиниць людського матеріалу. Для порівняння — брак серед новоспечених свинопітеків становить лише тринадцять відсотків.

Лайза врізала ляпаса екскурсоводові, потім кинулася товкти його обцасами, але тому на допомогу

прийшли двоє охоронців. Вона забилася в їхніх чіпких руках, як муха в павутинні. Страусопітек і собі почав люто бити крильми, його кайдани задзвеніли на весь павільйон.

Лайзу потягли до виходу, виштовхали з павільйону. Вона повільно пройшла повз старий вольєр із говіркими мавпами, які вже нікого не цікавили; проминула лінивих левів, худющих ведмедів та анемічних лам, стареньку корову ватусі з усе ще пишними рогами; минула апатичного кенгуру, депресивного бегемота, підтопаного носорога й астеничну жирафу; минула шизоїдних зебр і параноїдальних сайгаків, ветхих орлів і смердючих дикобразів. Жодного відвідувача коло всіх цих архаїчних експонатів не було.

Вона зупинилася біля верблюда, чия неквапна жувальна йога завжди діяла на неї заспокійливо. Той дещо зверхньо оглянув Лайзу, а потім відвів очі вбік, не припиняючи жувати. Шерсть із його горбів облітала, як пух кульбаби.

— Господи, зроби так, щоб мій чоловік повернувся до мене. Я прийму його в будь-якому вигляді...

— Мамо, навіщо ти молишся верблюдові? — Данко нечутно підійшов до матері.

— Бог є всюди... У кожній живій істоті, — відповіла вона, щоправда, не надто вірячи власним словам.

Верблюд зронив на землю цівку слини. У небі нахмарилось, і час було повертатися додому.

Червень 2043 Етерніти

У восьмигранній залі панувала врочиста тиша. Зрідка присутні магістри Ордену перешіптувалися за круглим столом з мореного дуба. Однак шепіт цей був цілком поважний, адже до Ордену входило все вище керівництво держави. Учасники були здебільшого заінтриговані тим, у якому образі явиться на засідання Великий Магістр. Він мав звичай часто і — як видавалося всім — безсистемно міняти свій вік.

Гострий на язик Прем'єр-міністр навіть устиг побитись об заклад із Генеральним прокурором, що цього разу «ВМ» (так утаємничені звали Великого Магістра позаочі) заради знуцання з'явиться в образі немовляти, щоб магістри з великою натугою розбирали лепетання його промови. Генпрокурор прогнозував появу Великого Магістра у його справдешньому віці — 98 років. Мовляв, це вразило б усіх значно більше.

Самі магістри коригували свій біологічний вік згідно з власними смаками, безкарно зловживаючи Державним резервом часу. Секретар Ради Безпеки підтримував планку п'ятдесяти — в цьому віці його тіло було солідно налитим, але ще не старим. Президент був вічно сорокалітнім — ледь посріблена сивиною голова була високо піднята, рухи випромінювали ентузіазм. Прем'єр волів виглядати молодшим за Президента, тому визначив собі робочу норму у тридцять чотири роки, а на період своїх зіркових відпусток молодшав до двадцяти — йому подобалося відчувати студентську гру біцепсів. Віце-прем'єри тією чи іншою мірою наслідували прем'єра. А от Генпрокурор і Верховний суддя, що були братами-близнюками, любили себе молочно-сивими, тож залишалися 62-літніми. Це, на їхню думку, пасувало головним виразникам правосуддя.

Сам Великий Магістр за посадою був лише скромним завгоспом Кабінету міністрів. Такий непублічний пост дозволяв йому поводитись із своїм біологічним часом вільно, міняючи лик залежно від настрою. Цим ВМ збивав з пантелику всю політичну еліту країни, бо міг перетворити кожен ділову зустріч на темпоральний маскарад і фарс. Щоправда, зла іронія магістрів ніколи не сягала рівня їхнього страху перед ВМ. Виходець із кримінального середовища, Великий Магістр був надто злим клоуном, щоб сміятися з його трюків.

Двоє прислужників м'яко прочинили двері, і до зали на самокаті вкотилося хлоп'я в коротеньких оксамитових штанцях і такій же казковій жилетці. Років йому було п'ять чи шість, і лише блюзнірський вираз очей та скіпетр Великого Магістра Ордену етернітів у маленькому кулачку не дозволяли присутнім засумніватися в тому, хто перед ними.

Встаючи разом з усіма, прем'єр підморгнув Генпрокуророві, натякаючи, що він таки був ближче до істини в їхніх припущеннях — ВМ впав у діввацтво.

— Сідайте, товстолобики, — вереснув Великий Магістр.

Голос у нього в будь-якому віці був неприємний і скрипучий — і це служило ще одним доказом його легітимності. Його недобра посмішка викрила відсутність передніх молочних зубів, на місці яких ще не пробилися постійні — через це ВМ скидався на мале упирятко. Магістри повсідалися, затамували подих. Обличчя закрилися, як непроникні театральні завіси, і виражали хіба уважний спокій. Дещо нервовим виглядав тільки Секретар Ради Безпеки.

— Добридень, шановні вічні магістри, чи то пак невічні магістри Вічності, — зухвало кривляючись, розпочав ВМ. — Я радий бачити усіх вас на цьому позаплановому зібранні. Особливо тих, хто не радий бачити мене, але про це пізніше. Почнемо з позитивного. Державний резерв біотайму, довірений нам джерелом нашої влади — народом, на минулому

тижні сягнув рекордної позначки — двох мільйонів років.

На цих словах усі магістри заплодували.

— Ваше плескання передчасне, — писнув ВМ. — Станом на сьогодні зафіксовано падіння рівня наповнення резерву. А якщо бути точним — витік майже ста п'ятдесяти тисяч років. А якщо бути ще точнішим, це було банальне розкрадання. Ваші версії, будь ласка.

— Повстанці, — гаряче вигукнув Генпрокурор.

— Так, це повстанці, — нетвердо потвердив Секретар Ради Безпеки.

— Справді? — скривився Великий Магістр. — А може, ваші засрані внуки і правнуки забагато пудрять носи казенним часом???

Магістри опустили очі під стіл, хоча кожен із них знав, що найбільше крав із держрезерву сам ВМ. Таймозалежним він був уже давно, та й не особливо соромився цього. Постійна зміна віку для нього стала нагальною потребою, тайм-ін'єкції мали дедалі більший діапазон років, а неформальна влада над державною владою зняла будь-які перепони на шляху до вічного кайфу. Орден етернітів був його фантазією, ритуальною забавою для реалізації суто артистичних інтенцій. Щоправда, артистизм ВМ іноді надто дорого обходився магістрам.

— Повстанці, значить... — ВМ зробив по залу коло на самокаті. — Але звідки ж вони взялися, якщо ви

рапортували мені про повне знищення їхньої мережі? Встаньте, магістре безпеки.

Секретар Ради Безпеки важко піднявся, прокашлявся, для впевненості розкрив на столі папку з паперами.

— Це, на жаль, не зовсім так. Матриця повстанських вогнищ — ми назвали її «Грибницею» — і досі існує. Як виявилось, вона безперервно поповнюється людьми з найнижчих верств, які незадоволені своїм соціальним становищем і ображені на державу. Гнучка політика стосовно задоволення їхніх потреб зняла б цю проблему без силових втручань...

— Політика — не ваша справа. Ваша справа — безпека, — чвіркнув ВМ.

— Так, ваша честь.

— Повторіть, магістре.

— Моя справа — безпека.

— Блискуче, — ВМ зробив ще одне коло по залу. — Посильте боротьбу з повстанцями. Я чекаю результатів. Сідайте.

Певний час Великий Магістр «нарізав» кола по залу, зображаючи задуму на своєму злому дитячому личкові. Зненацька він зупинився за спиною у міністра внутрішніх справ.

— А як там наш професор? Він буде співпрацювати? — єлейно проскрипів ВМ.

— Поки що відмовляється, — тремтячим голосом відповів міністр.

Дітвак за його спиною гримнув об підлогу самокатом. Увесь зал здригнувся. Дітвак виліз на стіл, щоб його краще бачили. Засідання помалу сягало кульмінації.

— Я рік тому поставив це завдання, — крикнув Великий Магістр. — Нам потрібен дистанційний хрономат із можливістю впливу на цілі групи людей. Потрібен масовий забір часу на великій відстані. Темпоральна світова війна не за горами. А ми не готові до нових викликів! І все через те, що ви нездатні знайти спільну мову з якимось професором. Я не бачу вашої роботи!

— Ми шукаємо його слабкі місця, — забелькотав міністр внутрішніх справ.

— Ми шук-а-є-мо... — перекривив його гном і затупав ніжками у лакованих черевичках. — Час натиснути на нього по-дорослому! Пересадіть його розум роботів!

— Ця технологія ще не відпрацьована, ваша честь. Ми ризикуємо втратити професора назавжди.

— У такому разі ви звільнені за профнепридатність. Заперечення є? — Великий Магістр запитально обвів зал поглядом, але всі пригнічено мовчали.

— Вирішено! — він зіскочив зі столу.

Міністр внутрішніх справ устав і тихо вийшов із зали. ВМ почав длубатися в носі, виявляючи до своєї аудиторії підкреслену зневагу. Запанувала могильна тиша. Великий магістр посовався на стільці.

Його ніс заледве виступав над столом. Рота не було видно, тож наступні його фрази прозвучали, як червовомовлення.

— І от, до всього, у ці важкі кризові часи в нашій команді завівся зрадник...

Члени Ордену почали інстинктивно озиратися один на одного.

Не озирався лише Прем'єр-міністр. Він якось раптом змалів і зблід, куди й поділися веселі бісики з очей.

— Так-так. Моя служба дізналася про те, що по лінії мого рідного Кабінету міністрів на мене готується цинічний замах, — із урочистим збудженням повідав ВМ. — І знаєте що? Мене хотіли отруїти часом. Часом, який я так безтямно люблю... Планували зарядити мій персональний хрономат біотаймом радіоактивного дощового черв'яка, щоб я, нічого не відаючи, «ширнувся» ним... Ви чуєте?.. Радіоактивного! Дощового! Черв'яка!!!

Щоки ВМ враз побуряковіли, очі заіскрили від злості, губи сіпалися. Він висмикнув з рота розхитаний молочний зуб і кинув на стіл. Лишаючи кривавий і слинявий слід, зуб прокотився по гладкій поверхні й зупинився перед зблідлим обличчям прем'єра. Той лише прийняв зі столу руки й завмер.

Великий Магістр двічі ляснув у долоні. До зали увійшов його служник і поклав перед прем'єром на таці хрономат. На платиновій ручці пристрою було

вигравіювано «Великому Магістрові Ордену етернітів».

— Ну що ж, хто з мечем на нас пішов, той повинен від меча загинути, — ласкаво скосив очі ВМ. — Пане прем'єре, у моєму іменному хрономаті — саме той заряд, який ви призначали для мене. Я поступаюся вам правом першої дегустації. Це неоціненна честь для вас. Понад те, я змушений визнати вашу дотепність і проникливість у виборі методу. Розшифрування генетичного коду людини ще в минулому столітті показало, що він на сорок відсотків збігається з кодом дощових черв'яків. Значить, ми з ними родичі... Ну ж, учиніть цей темпоральний інцест! Не розчаруйте шляхетне товариство. Зізнаюся, я сам заінтригований — яким ви станете після цього, чи зможете брати участь у наших славних зібраннях? Боюся, нам бракуватиме вашої ювенальної грайливості. Прошу на тацю!

Прем'єр-міністр глянув поперед себе невидючим поглядом, узяв до рук хрономат і став обома ногами на тацю. Він трохи постояв із заплученими очима. Потім ніби востаннє прийшов до тями.

— Будь проклятий, гад, — із цими словами, зверненими до Великого Магістра, він натиснув стартер на хрономаті...

— Хто б казав, — пирхнув ВМ, побачивши, як на тацю звалився здоровенний черв'як з двома маленькими скоцюрбленими, як у людського ембріона, ручками.

Ті ручки розчепірили пальчики, уперлися в поверхню, і черв'як поповз, сліпим конусоподібним носом намагаючи шлях. Великий Магістр вискочив на стіл і з розгону наступив на нього своїм лакованим черевичком. Слиз бризнув навсібіч. Магістри позатуляли обличчя руками.

— Зверніть увагу, у цієї гадюки тепер два серця, — зауважив ВМ і наступив іще раз.

Він утомлено зліз зі столу, всівся на спинку крісла, вивалив ноги на стіл, демонструючи підошви. Магістри обтиралися хустинками, боячись устати з місця без дозволу. ВМ філософічно розглядав їх своїми гострими дитячими очками: «все-таки, яка м'якотіла публіка, ці чиновники»... Він витримав театральну паузу. Нарешті прибрав ноги зі столу, узяв до рук скіпетр, здійняв його над головою. Усі з полегшенням повставали.

— Панове магістри, поточне засідання Ордену оголошую закритим. Прошу до вбиральні для омовіння. Зважайте, слиз у зрадника радіоактивний... І нехай пребуде з вами дух Вічності.

Серпень 2043 Темпонутий

Сноб заскочив у таксі, викрикнув адресу і звелів гнати якнайшвидше. Дощ валив навіжено, і шофер не мав права виконувати такі забаганки пасажира. Сноб і не сподівався на звичну швидкість, йому просто хотілося мати привід усю дорогу горлати на свого перевізника. Після сварки з батьком викричатися на когось — це була перша допомога самому собі. Далі — темпнутися і зависнути подовше. Темпнутися. Темпнутися... А вже потому думати, як жити далі.

— Повзеш, як мутант-ампутант! Дай я порулю! — заволав Сноб.

— Вибачте, інструкція з перевезення вір-персон не дозволяє це робити з метою вашої ж безпеки.

— Ти вважаєш, я — паршивий драйвер?

— Буду відвертий. Розпорядження вашого батька не передбачають передачу керма у ваші руки.

— Як! Я ж сам викликав таксі. Звідки батько знає?

— Усі ваші переміщення відбуваються з його відомства. Без чітких інструкцій я б вас нікуди не повіз.

— То ти не таксист ніякий! Ти... — Сноб вилаявся.

— Як забажаєте, — з інтонацією робота відповів водій.

Сноб замовк. Батько не залишив йому навіть клаптика поля для самостійного маневру. Батько завжди знав і контролював кожен його крок. Збій відбувся тільки під час учорашньої аварії, яку Сноб нині так силкувався викинути з голови. Аж тепер йому дійшло, що саме та аварія й була єдиним проявом власної волі, на яку він спромігся за останній рік. Якби батько в ту мить контролював процес, відомча тачка, у якій сидів його син, не розігналася б до трьохсот і не розмазала б мотоциклістку, котра, на свою біду, розвозила піцу тією ж вулицею.

«Ну, то хай слідкує тепер уважніше! Хай бачить, собака, все», — ще сильніше розлютився Сноб на старого.

— Батько знає, куди я їду?

Водій риторично змовчав. Сноб стиснув зуби і кулаки — неврастенія розгулялася в ньому в небаченому досі масштабі. Треба зав'язувати з цими забавами. Треба, врешті-решт, закінчити інститут, де його відновили після батькового втручання. Одружитися, чи що? Але всі більш-менш пристойні інститутки і так уже побували в його ліжку, не торкнувши жодної судини в його налитому гноєм серці.

— Зупиняй, приїхали, — скомандував Сноб, облизнувши свої товсті губи.

— Але вхід у клуб далі, — здивувався водій, кивнувши на неонову вивіску з написом «Темповулятор», що вульгарно мерехтіла за завісами дощу.

— Знаєш, за що мене прозвали Снобом?

— Ні.

— Я ніколи на входжу через загальний вхід. Я не свічу таблом. У мене свій вхід і свій вихід. Доганяєш?

— Вас чекати?

— Ні. Сам доберусь. Гроші треба?

— За вас уже заплачено.

Сноб із особливою люттю грюкнув дверцятами. Він начепив недоречні чорні окуляри, які тут же забризкало дощем. Задер плащ аж на голову, завернув за ріг. Дістав пластикову корпоративну картку, приставив до непримітних дверей у стіні. Почувся писк. Він наліг на двері, протиснувся досередини, зняв окуляри. Очі ще не встигли звикнути до темряви, як його вхопили чийсь тонкі анонімні руки і поволокли далі, в глибину цієї темної й вологої клубної кишки. Він охоче віддався течії спокуси.

Нарешті Сноб опинився на світлі, перед стійкою адміністратора. Знайома синьоволоса кобра посміхнулася йому суто механічним зусиллям лицевих м'язів.

— Рада тебе бачити. Щось сталося?

— Нічого, — відрубав Сноб.

— Твоя кімната номер дев'ять.

— Пришли мені Рі.
— Рі сьогодні вихідна.
— Як вихідна? — застопорило Сноба.
— Просто вихідна. А що тут дивного? — надулася кобра.

— Нічого...
— Та що з тобою?
— Все окей! — рывкнув Сноб.
— Не схоже на те... Я пришлю тобі Лі — це новенька, клієнти її хвалять.

— Тільки мутантів не треба.
— У нас усі натурали. Гібридів не тримаємо.
— Ну валяй, — відмахнувся Сноб і різко повернувся, щоб іти до номера, але раптом завмер.

Він прагнув виговоритися комусь геть чужому. Адміністраторка «Темповулятора» підходила на роль такого стороннього вуха. Так і стоячи спиною до неї, Сноб проказав буденним тоном:

— Я вчора розбив депутатську машину. Задав кур'єра піцерії. Старий мене відмазав, але забрав права на цілий місяць.

— Упс... Все налагодиться. Ми гарантуємо тобі якісний антистрес, — гукнула йому навздогін кобра, та він уже не слухав.

Сноб увійшов у простору кімнату без вікон, оббиту пурпуровим пір'ям та обвішану якоюсь естетично знеціненою мішурою минулих століть. Зняв одяг,

невдоволено ущипнув себе за складку на животі, повалився на розкішний масажний матрац.

Лі увійшла і відразу заскочила на нього верхи, побачивши, що він лежить на матраці роздягнутий. Сноб роздратовано зігнав її.

— Це потім, потім. Темпони мене спочатку.

— Усім клієнтам так подобається, — закопилила губку хроно-гейша.

— Я не такий, як усі, затам собі.

Сноб трохи роздивився її. Лі була навіть гарніша за Рі, а може, просто її силіконіст був вищий класом. Сноб відтягнув їй нижню губу, оглянув ясна, зуби — принаймні щелепа була справжньою. Він схвально мугикнув.

— Будете гойдатися чи односторонній вектор? — спитала Лі, щоб перервати незручну паузу після таких брутальних оглядин.

— Авто в плюс, потім два маятники по всій амплітуді — сорок дев'ять років і чотири доби. Не переплутай. Зараз мені двадцять два — на цей час і повернеш мене в кінці.

— Два маятники — не забагато буде?

— Я знаю свою дозу! — визвірився Сноб.

— Хм. Підгузник? — делікатно запитала хроногейша.

— Обов'язково.

— Якого розміру?

— Найбільший давай.

— Кисневу маску?

— Давай. І укол адреналіну приготуй.

— Ви екстремал.

— Та не вставляє уже нічого! Не вставляє, врубу-ешся, барбі?! — закричав Сноб.

— Ваш хроносервер? — запитала Лі холодним тоном медсестри.

— У кишені штанів. Давай, ворушися, мутант-імплантант. Терпіння на вас нема!

Вона защепила підгузник на молодому, але вже глевкому черевці Сноба. Під'єднала кишеньковий сервер до хрономата й охнула: на «флешці» депутатського синка лежав заряд у п'ятнадцять тисяч років. «З жиру біситься, сволота», — подумала Лі з гумово усміхненим лицем. Сама вона була, як і всі гейші, з бідної родини.

Лі встановила на хрономаті автоматичний режим і загнала дуло в глибокий пуп Сноба. Затріщав підгузник. Сноб миттєво розтікся в ширину, як гігантський скат. Здавалося, він зараз витече зі шкіри. Тотальний біль пронизував його, як струм. Важив Сноб тепер кілограмів зо триста і був при смерті, як безпомилно визначила Лі. Він задихався в агонії. Навряд чи його серце могло впоратися з такою вагою. Лі скривилася від запаху — підгузник був уже вщерть повний.

Вона наблизилася кисневу маску до аморфного рота, що з'явився поміж каскадами щік. Сноб ледь помітно, наскільки дозволяла комплекція, похитав головою — мовляв, ще не пора. Очі у нього вилазили з орбіт.

У цю мить його психіка сповна сприймала розпад реальності, що, власне, заміняло йому катарсис і мазохістський екстаз.

Нарешті прийшло те відчуття, яке його завше лякало, але й вабило нестерпно — здавалося, ніби для цілковитого прозріння й очищення варто лишень на міліметр розширити якусь тріщину в лаштунках реальності, і туди потоком рине істина, розкриється вся підспудна сутність світу, з'ясується, навіщо, ким і як усе влаштовано, хто він сам такий, де зарите падло і в чому запаadlo. Свідомість його билася навіжено, як дикий птах в іржавій клітці. Ще хвилька — і вона випурхне з цього жирового лантуха на волю...

І тоді він побачив мотоциклістку. Саме вона чомусь цього разу з'явилася з-поза лаштунків реальності. Вона лежала на асфальті, розкидавши руки, з обличчям, закритим дзеркальним шоломом — точно такою він запам'ятав її після аварії. Тепер же вона поворушилася, граційно встала з калюжі крові, зробила крок до нього. Сноба охопив тваринний страх. Підгузник під ним розірвався і потік. Все пішло не так. Мотоциклістка узялася за шолом. Вона хотіла його зняти. Вона хотіла показати йому своє обличчя! У передсмертних судомах Сноб заворушив пальцями, подаючи знак Лі. Та спритно приклала кисневу маску, виставила на хрономаті режим інжектора на 49 років і 4 доби й запустила «маятник» у зворотному напрямку — до нуля.

Гігантське тіло Сноба випарувалося за лічені секунди, а образ мотоциклістки погас у його свідомості. У брудному підгузнику тепер вовтузився червоний малюк. Лі підняла його за ногу, ляснула по животу, він заверещав, знову виконавши «перший» крик завдяки хрономатові. Вона обтерла його ароматичним розчином, поклала на спинку.

— Лі-лі-лі... — залепетав Сноб.

Він купався в забутому морі свіжості відчуттів. Кожна клітина його тільця була жива на всі сто і кричала про це світові. Мрево силіконового бюсту Лі гойдалося над ним, як налита тепла хмарина. Йому захотілося притулитися до цієї хмари. Він смикнув своїми невмілими ручками, потягнувся, скотився на бочок.

Лі розуміла, що він хоче до неї на руки — полюлятися, але не брала його. Насправді її думки крутилися навколо сервера з 15-тисячним зарядом біотайму. Такий капітал міг би до кінця життя прогудувати її разом з усіма родичами і родичами її родичів. Треба було придушити цього вилупка і драпонутися з його флешкою. Однак Лі не наважувалася. Ніколи не наважувалася. Знайдуть. Таких, як вона, завжди знайдуть, хоч скільки міняй свій вік.

Вона глянула на нього з неприхованою ненавистю. Сноб відчув своїми юними енергетичними рецепторами ворожий імпульс і заплакав.

— Ну-ну, чого ти, маленький, — засюсюкала вона, спохопившись.

Приклала його до грудей, поколихала на силіконових хвилях. Сноб затих. Потім знову залепетав.

— Лі-лі-лі...

Усе, здавалося, було добре, було як завжди, але якась тінь чорного спогаду свердлила його, псувала райський настрій. Після темпорального маятника він не міг повністю усвідомити той злий спогад. Пам'ять не складалася в пазл. Сноб завмер у прострації. Лі вирішила, що він нудиться, і сприйняла це як сигнал до дії. Вона приготувала ще один 49-річний маятник і ще один підгузник.

Сноб завагався, чи варто виконувати всю намічену програму, але було вже пізно. Зрештою, нічого розбрілого він однак сказати гейші не міг. Лі не зрозуміла би. «Тупа курка», — подумав Сноб, скривив свій беззубий ротик і сторчголов зірвався у прірву старіння.

Коли больова пелена сповзла з очей, він знову побачив своє аморфне — три центнери вагою — тіло, але розпростерте воно було чомусь не на масажному матраці, а прямо посеред вулиці. Але не це було найгірше. До нього пружним кроком ішла мотоциклістка. Вона сіла навпочіпки, схилила над ним голову в шоломі. На дзеркальній поверхні шолома Сноб побачив свою фізію, деформовану ожирінням, перекошену переляком, із почервонілими очима, що плавали в синюшній шкірі, мов поплавки.

Мотоциклістка узялася за шолом. Обома руками в закривавлених рукавицях. Почала піднімати шолом. Сноб закричав, але не почув жодного звуку. Легені здушило, він задихався. Шолом посунувся вгору. Повільно посунувся вгору. Сноб знову крикнув. І знову беззвучно. Лише з рота у нього пішла піна.

Лі зрозуміла, що процес набув критичної фази, коли побачила закочені очі клієнта. Він перебував уже десь далеко за межею. Половина його черева звисла з матраца. Хроно-гейша приклала кисневу маску, хоча було вже пізно для таких засобів. Увігнула адреналіновий заштрик. Сноб не ворухнувся. Щоправда, Лі не була впевнена, що дістала голкою до серця. Зрештою, шукати серце в такій масі плоті з її кучим медичним досвідом було годі.

«Передоз», — із цим здогадом вона дотяглася до кнопки виклику темпораніматора. Торкнулася кнопки, але так і не натиснула її. «Навіщо?» — підказував їй гострий інстинкт дитини із трущоб. Загнувся депутатський синок. Значить, винною зроблять її, і відповідати доведеться по повній програмі. Втрачати було вже нічого.

Намагаючись не дивитися на драглисту тушу Сноба, вона від'єднала від хрономата флешку, сховала в кишеню вузьких шортиків. Може, почати нове життя і не вдасться, але бодай спробувати варто.

Лі скинула туфельки, щоб нечутно вислизнути з кімнати.

Жовтень 2043 Гастролі

— Торнтоне, я знаю й шаную тебе так давно, що ця розмова мене просто принижує, — мовив головний режисер, не відриваючи очей від хрономата, що лежав на його столі. Саме звертання на повне паспортне ім'я замість товариського «Торні» багато значило.

— Матею, просто віддай мені цю штуку і забудемо про все, — нервував Торн, озирваючи режисерський кабінет.

— Я не лізу в твоє особисте життя. Поза сценою можеш робити що заманеться, але навіть приносити зброю в театр?

— Я просто забув викласти вдома, а тут спрацювала рамка... про яку я теж забув.

— Ця ситуація не гідна нас із тобою! Я, звичайно, не дам справі ходу, заткну роти охоронцям, які тебе

під руки привели... Але я мушу знати, що з найкращим актором мого театру все добре.

— Не добре! Подивись на мене! Скільки мені років? Скільки?!! — зірвався Торн.

— Послухай, я співчуваю і тобі, й Марті. Те, що з вами сталося, це... щось нелюдське. Але трагедія... розкрила в тобі якийсь новий потенціал. Перестань жити минулим. У тебе тепер олімпійська харизма! Ти двома фразами розриваєш зал на шмаття. Ти знаєш, що наш глядач останнім часом ходить тільки на тебе?

— Хто? Оті три каліки?.. — пирхнув Торн.

— Три каліки було рік тому. А вчора зал був на дві третини заповнений! І це успіх. І я розумію, чого вони тут шукають. Кібер-шоу — пластмаса, кіно — лайно, а ми даємо їм живий струм. Це споконвічна чиста енергія, без якої...

— Матею, я не можу більше грати.

— Що?.. — підняв брови головний режисер. У такі моменти Торнові було жаль старого товариша.

— Я отруений такими думками, що... краще тобі не знати. Це несумісно ні з мистецтвом, ні з законом.

— Скажи, що це був монолог Гамлета... Ти мене ріжеш без ножа. Ми тільки почали спинатися на ноги, — гірко промовив Матей.

— Знаю. Але грати більше не можу. З мене просто випаровується життя з кожним виходом на сцену. Може, комусь це випаровування й здається чистою енергією...

Матей важко сів у крісло. Схрестив руки на грудях, відвів очі.

— Друже, я покінчу з цим і повернуся. Вважай, що від'їжджаю на короткі гастролі. Повернуся. Обіцяю тобі, — Торн нерішуче взяв зі столу свій хрономат.

— Забирайся... — глухо вимовив Матей, — і хай тобі нарешті пощастить.

Торн таки знайшов його. Темпорального грабіжника, що обікрвав Марту.

Від дня, коли стався той напад «поштаря», їм так і не вдалося оформити державну допомогу, хоча порогів оббили достатньо. Ситуація ускладнювалася тим фактом, що Торн скористався для порятунку дружини неліцензійним дівайсом, купленим на чорному ринку, до того ж відмовився його віддати, збрехавши, що загубив. Чиновникам було байдуже, що тільки так він міг уберегти Марту від наглої смерті. За законом, він вважався неблагонадійним і був обмежений у правах на темпоральну допомогу. Торн зациквився на банальній помсті.

Марта описувала грабіжника туманно. Упевнена була лише в тому, що він був рудоволосий і мав велику родимку на мочці правого вуха. Таємно від дружини Торн провів власне розслідування. Бариги пам'ятали рудого «поштаря», що кілька разів зливав їм біотайм. Вони так і назвали його — Поштамт.

Тепер той Поштамт переїхав до іншого міста, де вже не гасав на моторолері, а відкрив на свій «чорний» стартовий капітал невеличкий «білий» бізнес — продавав якісь шпалери чи жалюзі. Торн навіть дізнався, що жінка від Поштамта пішла, забравши доньку.

Торн уже кілька днів стежив за ним. То була тиха вулиця на околиці. По обіді Поштамт вертався додому на джипі кольору стиглої вишні і вже не виходив за межі свого щільного паркана. І його низький сірий особняк з товстими стінами, і той масивний височенний паркан ніби слугували обороною від минулого. Скупе й самотнє життя колишнього викрадача біотайму.

«Кається він чи ні?» — думав Торн, підходячи до паркана. Він поторсав міцно заперті ворота. Залізити у двір не було змоги. А вишневий джип ось-ось мав з'явитися на краю вулиці. Місце здавалося Торнові затишним; суха позолота дерев безшумно спадала додолу. І від думки, що цей бандит знайшов собі житейський спокій, Торнова лють закипіла.

«Гастролі — то гастролі», — сказав він собі, зачувши недалекий шум мотора. Торн розпластався на тротуарі прямо перед ворітьми, неприродно викрутив ноги, вивернув шию. Одну руку відкинув у бік, іншу запустив у внутрішню кишеню куртки, наче тримався за рану. Шипіння шин стихло за кілька метрів. Клацнули дверцята. Над Торном нависла

постать. Тоді він розплющив одне око, зиркнув на рудий їжак волосся і побачив родимку на вусі.

— Приймай пошту, нечисть! — викрикнув Поштамтові просто в лице, натискаючи на стартер хрономата.

Торн зіпхнув із себе обважніле старе тіло й підвівся. Рудий скальп Поштамта обсипався, очі запали, а рот по-риб'ячому плямкав. Із горла почувся астматичний хрип. Рука лежачого потяглася кудись до машини.

— Тату! — почувся пронизливий дитячий крик.

Із джипа вискочила дівчинка років шести. Дочка. Ось до кого він тягне руку, ось із ким хоче говорити в останні хвилини, збагнув Торн. Ну, чому він узяв її з собою саме в цей день?

— Твій тато хоче сказати, що робив погані речі, але завжди любив тебе, — сказав Торн змертвілим голосом.

— Злий дядьку, ти — брехун! Мій тато — добрий! На вихідні він поведе мене в дельфінарії! Що ти з ним зробив?!!

Вона не наважувалася підступати ближче і кричала, тримаючись за дверцята джипа, як за щит.

«Варто мені зараз утекти, — подумав Торн, — і ця мала душа більше ніколи не матиме спокою. Вона навіки отруїться помстою, як і я в останні роки, і вир нещастя лише розширюватиме амплітуду, засмокуючи в себе нові й нові долі».

Торн перевів хрономат у режим інжектора і вклав його в руку Поштамта, зморшкувату, поплямлену ластовинням.

— Твій час — тут. Зумієш собі допомогти?

Поштамт ледь-ледь кивнув, і з його набряклих очей бризнули сльози.

«Кається. Все-таки він кається», — думав Торн, бредучи геть від того місця. Куртка без хрономата в кишені стала незвично легкою.

Січень 2044 Афаліандр

Світало. Їх було четверо у глибокому басейні, що автоматично поповнювався морською водою. Вони спали під поверхнею води, опустивши розслаблені хвостові плавники. У кожного з них під час сну півкулі двокілограмового мозку працювали поперемінно, забезпечуючи роботу дихального рефлексу: кожні 5–10 хвилин після легкого руху плавників спина випиналася з води, щоб отвір дихала зробив блискавичний видих і вдих.

Слабачок спав менш чутливо, ніж інші троє, іноді на якусь хвилину він навіть засинав обома півкулями, тому вкладався на мілкішій частині басейну — боявся захлинутися уві сні. Він давно вже відкрив, що людського в ньому було більше, ніж в інших експериментальних екземплярах. Зовні, як і всі вони, він був дельфіно-людиною, мав симпатичне пляшко-

подібне рило простої афаліни з 88 зубами, мав довжину понад три метри і міг без жодного страху таранити й шматувати тигрову акулу. Відрізнявся лише білизнаю шкіри — був альбіносом. Однак мислив він дещо інакше, ніж ця весела трійця, що була йому сім'єю. Людська матриця його психіки втілилася передовсім у песимізм і підозріливого ставлення до людей, а надто тих, що носили погони. Він також був позбавлений інфантильної азартності афалін — хронічно відставав у запливах на швидкість, програвав у витривалості й спритності виконання завдань. Навіть прицільний струмінь води з рота не міг пустити так далеко, як решта. Власне, за це й отримав своє поблажливе прізвисько від братів по крові.

Море сердито шурувало берег коло секретної військово-морської бази. Чайки верещали. Холодне сонце болгаркою різало сизу поверхню води, майже не відриваючись від неї. Слабачок завчасу прокинувся, сперся на хвостовий плавник і виткнув свій зубатий роstrum із води. Ранішня феєрія світу не тішила його. Він узагалі дивувався хронічній веселості решти групи — зараз після сигналу будильника прокинуться і почнуть крякати, кривляючи людську мову, потім похапають рукавиці для підводного боксу і нумо гамселити одне одного, реготатимуть під ударами, лупитимуть хвостами по воді.

А найбільше його дивувало, з яким безмежним оптимізмом вони йшли на співпрацю з військовими,

які їх і створили. Грайливі риби, — думав про них Слабачок. Він любив їх і заздри їм. Заздри — бо вони, як справжні дельфіни, використовували свій інтелект і фізичну силу для радості, а не для пошуку потенційних проблем. Він же мучився інтуїтивним очікуванням катастроф, чекав ударів із майбутнього. Вони успадкували від китових вроджену впевненість у правильності Божого світу — і жодні людські гени не похитнули її. Він же, як і homo sapiens, був заражений жаждою змін, ніколи не був задоволений усталеністю природи речей. Він ідеально володів мовою дельфінів — як у звуковому, так і в ультразвуковому діапазонах. Але психологічно був радше людиною. Тому й не довіряв людям. Лише по-рабському корився їм.

Офіцер-куратор давно досліджував особливий характер Слабачка і вважав його невдалою модифікацією. Офіцерові було добре відомо, що Слабачок був чоловіком, модифікованим темпогенами афаліни, тоді як решта групи були породженням протилежного процесу, коли дельфінам робили темпоральне щеплення людського матеріалу. Попри відмінність підходів до темпоральної модифікації, усі четверо отриманих особин мали однакову тілобудову. Корпус афаліни у них був «удосконалений» гнучкішим тазом, що давав їм змогу на суші короткий час повзати і тримати сидяче положення. Крім того, грудний плавник-лопоть, який у дельфіна містить тісно згруповані

кості п'ятипалої кисті, передпліччя і плеча, був видовжений, мав у собі лікоть і п'ять рухомих пальців, що могли при спеціальному тренуванні в'язати морські вузли, натискати на кнопки та спускові гачки.

Те, що дельфіни надаються до темпорального схрещення з людьми, військові темпогенетики визначили безпомильно. Ще в двадцятому столітті було встановлено, що мозок дельфіна за структурою співмірний з людським (а за розміром більший, ніж людський, і з більшою кількістю звивин). Дельфіни мають високу здатність до навчання і відкритість до міжвидового спілкування (піддослідний дельфін дуже швидко починає контактувати і досліджувати людину навзаєм, причому робить це без ворожості). У дельфінів така сама температура тіла, як і в людей, і навіть хворіють вони тими самими хворобами — рак, діабет, інфаркт. Неоціненною стала для військовиків і дальнобійна ехолокаційна система афаліни, яка дозволяє оцінювати об'єкти на відстані до трьох кілометрів.

Врешті-решт, дельфіни мають свою повноцінну мову з територіальними діалектами. Гідрофони дослідників фіксували широченну палітру звукових засобів: скрегіт, щebet, дзижчання, вереск, чмокання, хрюкання, клацання, скрип, виляск, писк, квакання, звуки, схожі на ревище стадіонної юрби або на дитячий лемент. Самих «свистів» вдалося записати понад

триста різновидів. Крім того, у мові дельфінів розрізнили стільки ж рівнів звукової організації, скільки й у людській: звук, склад, слово, фраза, абзац, контекст. Було встановлено, що вони дають одне одному імена. Сумнівів бути не могло: така мова є засобом спілкування повноцінних особистостей з багатим психоемоційним світом.

Фатально, що місток між дельфінами і людьми в усі часи найнаполегливіше прокладали військові. Науковці з усіх інших галузей просто не мали такої сильної мотивації. Тому першим в історії афаліандром, одним із яких був і Слабачок, судилося стати натренованими підводними диверсантами.

Тренували їх, як і простих дельфінів — тільки за рахунок заохочення й винагородження щедрою порцією риби (кожен із них споживав її по тридцять кілограмів денно). Насильства над собою вони б не пробачили. Складність для військових полягала ще й у тому, що насильства над людьми вони теж не сприймали. Афаліна ніколи не заподіє людині умисного зла, афаліандр, як виявилось — теж. Тому досі використовували групу лише в тих ситуаціях, коли вона не здогадувалася, що чинить шкоду людям, з якими ворогують її тренери. Слабачок і його веселі родичі замінували й підірвали кілька затонулих кораблів і субмарин без екіпажу, ліквідували кілька підводних складів, зруйнували навіть наземний маяк. Роз-

вагою для них стало кріпити магнітні бомби на різні поверхні, а потім, відпливши на безпечну відстань, підірвати їх дистанційним пультом.

Кожна операція у відкритому морі несла їм приємність бодай тому, що вони могли сповна застосувати свої звички хеморецепції — сприймати й ідентифікувати мікроскопічно малі кількості хімічних речовин у воді. Море для них було скарбницею інформації: вони читали його своїми язиковими рецепторами, як книгу, миттєво дізнаючись, хто й коли тут проплив, його вік і стать, стан здоров'я, настроїв, істивний він чи ні. Не раз вони наштовхувалися на зграї дельфінів, знайомились із ними, знаходили спільну мову, хоча й викликали переважно подив.

Одна самиця дуже сподобалася Слабачкові, коли він крутився без діла в ході однієї з вилазок. Хоча вона й остерігалася його, такого чужого і дивного, однак не приховувала, що заінтригована. Вони перекинулися лише кількома свистами, але цю зустріч він запам'ятав на все життя. Він розумів, що все, чого йому при тій зустрічі так хотілося, було можливе. Люди назвали б це міжрасовим шлюбом. Для людей це нормально. Дельфіни теж могли б...

Однак треба було вертатися на базу — диверсантів зв'язував неписаний контракт із людьми, що годували їх рибою. Афаліандри були надзвичайно відповідальними істотами для свого трирічного віку.

Самиця залишилася в товщі тих запашних вод,

а він приречено поплив у свій убогий басейн. Він запам'ятав її всю і вловив би запах її виділень за десятки миль, упізнав би обрис її плавника в цілковитій пітьмі на відстані багатьох кілометрів. А зрештою, які людські міри відстані могли висловити всепроникність його першого океанічного почуття?

Пролунав будильник. Слабачок вийшов з мрійливого стану. Жирок і Брехунок уже почали вовтузитися біля підводної боксерської груші. Короткі удари їхніх рук лунали в басейні, як ненав'язливе зіткнення айсбергів.

— Дивися, сальце своє не розбулькай, змерзнеш, — стрекотав Брехунок.

— Мого сальця стане на двох отаких, як ти, — не ображався Жирок, гамселячи грушу.

— Зараз я рукавичкою твої боки обшпунькаю, — підключився Сопушок.

— Ти Жирка не шпунькай, бо він нам водичку закалякає, — вступився Слабачок.

Защебетали, забили хвостами, почали вистрибувати з води.

Усі вони, як і чистокровні дельфіни, вживали багато пестливих форм, особливо коли кликали одне одного. До останніх днів людей вони також звали лагідно — то «ходунками», то «волохастиками». Але останнім часом з їхнім ставленням до «ходунків» щось коїлося. Слабачок і раніше людям не довіряв,

а тепер відчував у собі зародження справжнього людиноненависництва. Ще трохи і, здавалося, він зміг би зробити «оте», як люди роблять з іншими людьми в крикливому кіні, коли з тіла чвіркає кров.

Їм віднедавна почали показувати ці фільми з кров'ю. Спочатку після тих фільмів усім чотирьом було погано. Потім їм кілька днів кололи під шкіру якісь рідини і знову показували криваве людське кіно. Було вже не так погано. Жирок навіть сміявся з деяких людських трюків. Колоти не припиняли, аж доки кіно перестало викликати стрес. Розумом Слабачок ще розумів усю гидоту демонстрованого їм «отого» — люди робили одне з одним це не через голод і не задля виживання, а через невмотивоване вроджене зло! — але нерви його тепер не вибухали обуренням. Це було схоже на часткову втрату смаку — ніби плаваєш у гнилій воді, знаючи, що вона гнила, але не відчуваєш до неї відрази.

У Слабачка, на відміну від решти афаліандрів, був свій секрет від військовиків: він умів читати. Це вміння було таким собі ментальним рудиментом, попри те, що, як вважала наука, темпоральне схрещення видів цілковито стирає свідомість піддослідного. Слабачок підглядав у папери офіцера-куратора, які той часом заповнював прямо над басейном, оцінюючи стан боєготовності групи. Зір у плавучого диверсанта був ідеальний — як під водою, так і над нею —

проте далеко не всі прочитані слова він міг співставити з поняттями. Людська його пам'ять уціліла лише фрагментарно і в багатьох моментах давала збої.

З паперів офіцера-куратора Слабачок знав, що їхня тренувальна програма на цьому етапі мала назву «ДЕГУМАНІЗАЦІЯ». Достеменно значення цього слова було йому невідоме, проте своє розуміння він сформулював однозначно: «дегуманізація» мала означати звикання до людської крові, тобто до «отого». Слабачок мовчав про свої відкриття. Його найвніші брати могли б викрити його перед людьми, а він цього не хотів. Тривога його росла.

— Привіт, бійці! — пролунав над басейном голос куратора.

— Крикт, крикт, — крякнули афаліандри у відповідь, покидавши зі своїх куцих вузлуватих рук боксерські рукавиці.

Людські слова вони імітували своєрідним прискореним кряканням, і з огляду на їхню кардинально відмінну від людської систему мовлення, це був найоптимальніший спосіб. Електронний дешифратор уповільнював їхнє мовлення, підправляв і передавав у гучномовець «почищені» слова. Цього ранку їхнє привітання прозвучало помітно прохолодніше, ніж завжди. А Слабачок узагалі промовчав, обмежившись непевним рухом голови. Усе це не пройшло повз увагу офіцера.

Слабачок оглянув куратора. Той був цього разу без плавального костюма, у військовій формі з погонами. Значить, прийшов дати нове завдання. Як доказ, на підводному екрані, вмонтованому в стіну басейну, виросло зображення корабля. Дельфінопітеки насторожилися.

— Бійці, ваша нова ціль — корабель, який ви бачите. Це військовий об'єкт, замаскований під риболовне судно. Зараз він на відстані десяти миль звідси — рухається до нас із заходу. Становить загрозу для нашого дому.

«Домом» офіцер називав військову базу, хоча піддослідні диверсанти вважали своєю оселею саму воду і лише іронізували з неадекватності людських понять. Їх і тримала тут лише звичка до регулярної порції риби, яку не треба було добувати. Нею платили за роботу.

— У вашому розпорядженні портативна торпеда, з якою ви вже знайомі. Наказ: спочатку отримати її у торпедному секторі, — продовжував чеканити куратор. — Доставити й закріпити на підводному плато «№3» для коректного запуску. Запуск провести, коли корабель увійде у зону досягання ваших власних сонарів. Запуск здійснює Слабачок. Усе ясно?

— Кряс-кряс, — закивали диверсанти.

— Ясно-ясно, — переклав дешифратор.

— Вертайтеся без затримок. Вдалої операції. Риба чекатиме на вас! — завершив офіцер.

Жирок заскрекотів, вихляючи боками. Брехунок пустив фонтанчик води. Сопушок пукнув повітрям із дихала. А Слабачок не виявив типових ознак радості. Лише чомусь підніс до очей свої короткі могутні руки з прожилками на міжпальцевих перетинках.

Офіцер крутнувся на підборах, знайшов у стіні кнопку, натиснув, викликаючи цифровий пульт, набрав цифровий код. У стіні басейну розкрилася розсувна перегородка. Усі четверо пірнули в темний коридор.

Вийшовши у відкрите море, вони одразу розташувалися ромбом. Двоє посередині пливли з торпедою, чітко тримаючи її під своїми животами. Двоє інших охороняли їх по боках. Потім пари мінялися місцями. Рухались із ледь-ледь розкритими пащами — задовольняли інформаційний голод. Слабачок розкошував у цих нетрях хімічного посліду, як у шумовому нагромадженні радіостанцій, яке йому доводилося чути ще в минулому, людському, житті. Ось густий масний знак від косяка тунця. Ось одна гостра отруйна нотка від гігантського ската. Примітивний апломб молодих і голодних акул. І цілі хмари креветок, патока їхнього нетривкого існування в гіркосолоних водах.

У Слабачка стиснулося серце. Хотілося прожити весь свій час тут, серед усього цього живого надмір-

ного царства, далекого від басейнової пустоти. І тоді він з огидою згадав про акустичний датчик, вживлений у його спинний плавник, — за цим сигналом база могла відшукати їх у будь-якій точці океану.

— Ану, потримай! — свиснув Слабачок і передав хвіст торпеди Жиркові.

— Ти знову від ін-к-ст-к-ру-к-ції відхиляєшся, стрибунчику? — щебетнув Брехунок. Слово «інструкція» він вимовив по-людськи, від чого всім стало смішно.

Але Слабачок уже не зважав: ударив широким хвостовим плавником і дугою злетів над поверхнею води, потім ще раз і ще. А тоді викрутив свій коронний, із п'ятьма повними обертами, після яких тіло свердлом угвинчується у воду. Це була для нього чиста творчість, терапія мистецтвом. Від цього ставало легше. Люди, що вивчали польоти дельфінів, часто надавали їм якихось утилітарних значень, відмовляючись визнати право інших видів на мистецьку активність. Слабачок, що пас задніх у силових вправляннях, був неперевершений у повітряній хореографії, і якби трійця його родичів зараз не була при виконанні, вона влаштувала б йому бурхливі овації.

Наближаючись до штучного кам'яного плато, яке офіцер-інструктор називав «номером три», вони заскрипіли, випускаючи зі своїх щелепних жирових подушок ехолокаційні пучки. Відбитий ультразвук

повертався і лягав на увігнуту передню поверхню черепа, несучи з собою картину просканованої місцевості. Плато було на місці, поряд із невеликим природним порогом. Корабель плив іще поза зоною їхніх біосонарів.

Закріпили пусковий фундамент торпеди, активували самонаведення. Настрій у Слабачка знову погас. Трійця згрупувалася навколо нього, ледь чутно муркочучи.

— Тобі ж сьогодні бути пусковим, — не витримав Жирок.

— Давайте більше не вертатися в басейн, — серйозно промовив Слабачок.

— А рибка? — здивувався Сопушок.

— Ми навчилися запускати торпедки. Думаєте, не навчимося самотійно ловити їжу?

— А датчики, зашиті у нас у плавничках? — не вгавав Сопушок.

— Вони не глибоко зашиті. Вигриземо зубками одне одному.

— Наше місце не тут. Ми зовсім не такі, як усі, — висловився Брехунок.

— Вони зрозуміють нас, — мовив Слабачок.

Усі раптом замовкли. Жирок заскрипів, скеровуючи сонар у дальину. Ціль наближалась. Слабачок знічев'я увімкнув і свій сонар, промацуючи корабель. Від раптового відкриття у нього почалося запаморочення: на кораблі були люди! Крізь металеві

борти судна він бачив не лише їхні тіла — він, як завжди, уловлював обриси внутрішніх органів і міг сказати, які з тих органів потребували лікування. Він бачив також багато риби у трюмі. То був беззбройний риболовецький траулер. Офіцер брехав їм. «Дегуманізація», — майнуло в мозку Слабачка. «Дегуманізація»...

Весь задум військових розкрився перед ним зі страхітливою чіткістю. Бачачи в ньому прохолодне ставлення до людей, вони обрали його виконавцем першої диверсії з людськими жертвами. І запускати торпеду він мусив, неодмінно знаючи, що на кораблі є рибалки. Побачити їх своїм біосонаром і свідомо знищити. Це жорстока перевірка на готовність вчинити «оте». Вчинити, а потім зробити вигляд, наче всі інструкції командування були правдиві.

Слабачок зірвався і поплив геть від плато.

— Ти куди? — загукали йому вслід.

— Ви що, не бачите, який це корабель? — крикнув він, перейшовши на ультразвук.

Звісно, вони бачили. Але залишалися на місці, не важачись зрадити наказові. Він, котрий терпіти не міг людей, зараз мусив поборотися за життя кількох випадкових рибалок, приречених на експериментальну смерть. Треба було відтягнути трійцю від торпеди, щоб зірвати запуск. Зненацька йому сяйнула в голову ідея. Він відплив ще на якусь відстань, а потім видав дуже короткий і пронизливий висо-

кий свист із двох фраз — першої, висхідної за висо-
тою звучання, і другої — спадної. То було волення
про допомогу. Сигнал фальшивий, звісно, але силь-
ніших засобів в арсеналі не було. Якщо дельфінова
природа у них сильна, вони кинуться рятувати його,
полишивши людську зброю — морський інстинкт
співчуття переможе усе завчене людське, нанесене
роками тренувань.

Він так і гнав, усе далі й далі, висвистуючи своє
театральне «SOS» на швидкості сорока вузлів, зім'яв-
ши час своїх людських генів, заново народжуючи
в собі чистокровного дельфіна. І минула не одна без-
конечна хвилина, поки він усвідомив, що вибуху таки
не було. І, на відміну від людей, йому не конче було
крутити головою, щоб пересвідчитися, що хвостата
трійця пливе за ним.

Березень 2044 Дім Божий

— Ви — отець Теодор? — звернувся відвідувач із удаваною пошаною, змірявши настоятеля храму з ніг до голови і затримавши глузливий погляд на його розтоптаних черевиках.

— Так, це я, — у отця Теодора зажевріла надія, що до нього нарешті прийшов спраглий віри.

— Я у справі з музейного управління.

— А я гадав, що храмами завідує управління релігій, — розчаровано мовив священник.

— Саме так і було донедавна, але релігійне управління скасовано, а храми перейшли, так би мовити, під нашу егіду. І ваша церква Різдва відтепер також буде музеєм. Це в інтересах збереження споруди.

— Але це живий храм, Дім Божий, а не мертва експозиція! У нього інша місія!

— Отче, чи багато прихожан ви бачили в цих стінах... — чиновник обвів церкву поглядом, — за останній рік, окрім церковних мишей, звісно? Ця місія бачиться урядові вичерпаною.

Отець Теодор глибоко вдихнув, узявся обіруч за груди, квапливо сів у крісло в крайньому ряду. Лице його з червоними нитями капілярів потонуло у сивій бороді. Досконало голий череп світився. Чиновник примостився коло нього, дістав з дипломата табличку з написом «Державний музей «Церква Різдва Христового».

— Ось це має бути завтра прикріплено на вході. Робоче місце зберігається за вами — уже як завідувачем музею. Вітаю з підвищенням, а то ж останнім часом ви тут були — хе-хе — сторожем порожнечі, а тепер у вас посада яка-не-яка.

— Забирайтеся геть, — процідив священник.

Чиновник пішов. Отець Теодор глибоко видихнув. Устав. Гримнув табличкою об підлогу так, що та тріснула надвоє. Пройшов до вітваря. Повернувшись до ризниці. Накинув ризу. Віддихався. Виступив на амвон. Він раптом зловив себе на тому, що сам прожив останні роки, як сомнамбула — дух його снів, а вісімдесятирічне тіло сяк-так пересувалося, оперезане вінком недуг. Ні служб, ні сповідей не велося. У храмі весь час стояла мертва тиша. Музейна тиша — подумки визнав він. Він вирішив заговорити вголос. Якогого голосніше.

— Господи, не гідний я ні чудес твоїх, ні ознак. Але ти мені подай хоча б малесенький натяк, бо я ослаб духом і розумінням своїм захирів. Що означає увесь цей світ? Чи він іще Твій, Божий, а чи вже когось іншого? Чи ця клоака зловонна пощезне, чи в ній ми згинемо, як хробаки? Питьма зав'язала нас, ми борсаємось у ній, як сліпі цуцики, і твань ловить нас за ноги. Поглянь, Господи, на цих мертвих, що не цілком померли та все молодяться без страху і сорому. Поглянь і на живих, що насправді не зовсім живі, бо не своє життя вони проживають. Краденим часом живе Твій народ! Брат брата їсть живцем, сестра — сестру. І що більший злочин, то вище злочинець засідає! А діти ростуть і, споглядаючи, мріють про царство, таке ж беззаконне. Чому не зробиш ти безплідними всі лона жіночі? Чому не розтопчеш Ти нас усіх скопом? Чому не спопелиш дотла? Хто здатен понести меч кари Твоєї? Чому ніхто не йде з тим мечем? Бачиш, Храм Твій спорожнів... Заходили, правда, минулого тижня два кентаври — такі баскі, з люмінесцентними підківками, у пірсингу, в кольорових тату. Просили їх повінчати. Я їх виставив. Не хочу тут бачити нікого. Мене верне від усієї цієї наволочі! Хай жирують у своєму прокаженому раю. Хай відрощують животи, хвости, пірця, дзьоби, копита, щупальця, бородавки, триголові пеніси. Хай трясуть вименем, прицмокують своїми рожевими сфінктерами. Хай стікають слизом. Більше слизу,

більше сперміїв! Хай уся сутність їхня вихлюпне назовні, щоб завжди була на виду. Може, тоді Тобі урветься Твій великий терпець! Може, тоді нарешті зійдеш на нас вогнем, і громом, і ядерною зимою. Я чекаю давно. Прости, Господи, за зло моє. Прости за безсилу цю ненависть. Сказано: «Не запалюйся гнівом своїм на злочинців», а я все горю. Але якщо Ти бережеш це місто заради кількох праведників, то, мушу сказати Тобі, їх тут уже не знайдеться жодного. Я сам був таким, але вже не є. Слабкий я став і злий без міри. Прости, Господи. А решта тутешніх за мене гірші. Надто осквернені люди — живого місця в них нема. Так що Ти не вагайся. Нікого Тобі тут берегти. Жалій траву, задушену свинцем автострад. Жалій хмарку мандрівну, протяту вихлопом заводської труби. Жалій землю, кинуту гнити без плуга і зерна. Жалій вену ріки, уколоту токсичними нечистотами. Нас не жалій! Ти розщепи нас на атоми, бо ми не годні бути цілими людьми. Ти вкинь нас у чавила Твої, і хай сік витече й опоїть Землю, і нехай Земля п'яна станцює так, щоб Усесвіт здригнувся. Ти залий нас лавою, щоб у жодному закамарку ніхто не вцілів, бо з найменшої комашини рано чи пізно еволюціонує мерзенний сапієнс, і не буде тому кінця. Прости, Господи, мізантропа. Не вмію я любити таких ближніх, і себе серед них не люблю. Та й не лишилося в мені любові ні краплини, а віри не набереться й на гірчичне зернятко. Але Ти подай мені натяк, востанне

подай. Не покидай мене так у цьому пеклі. Хтось же мусить розуміти, що відбувається, навіть коли безум пожере всі без винятку мізки. Що означає увесь цей світ? У чому спільний сенс нашої матеріальності? Якщо Ти, Творче Неба й Землі, сотворив і Час, то чому ж віддав його нам на розтерзання? І хіба Ти не є в усьому суцюзому? А якщо так це, то хіба не на Тобі окошилися виплоти наших злодіянь? Вони говорять про народження нової епохи, а воно старе, як споконвічне зло. Просто пам'ять у них закоротка. Колись стрілялися з автомата, тепер — із хрономата. Що їм у руки трапиться, тим себе й огріють, тим і вкоротять собі віку. Така от спрага нових досвідів. Така жага пізнання. Такий технічний прогрес. Господи, тут війна. Ти посиль тут свою присутність, пробач за мілітаристські звороти. Змій у нас на троні сів, а навколо трону — кодро гадюк. Не підступишся. А народ струїли новими цяцьками, не бачить він нічого, не чує, страшиться власної тіні. Низько живе. Нижче нікуди. Не достойний і я Твоїх див. Плазун і я. Але ти обери мене хоч для дрібного чину, хоч для найменшої справи Твоєї. Вділи мені ношу, і я донесу. Чую, що часу в мені мало залишилось, серце болить і ноги тремтять. Але я готовий. Знаєш Ти все сам. Прости, Господи, за багатослів'я. Прости за хаос мови моєї. Надто довго я мовчав. І замовкаю знов. Слава Тобі, Господи. Слава Тобі.

По цих словах отець Теодор упав на коліна, б'ючи гарячкові конвульсивні поклони, аж доки не застиг, притуливши лоба до холодної плити. Він не пам'ятав себе, і невідомо, скільки часу залишався б у такій упокореній позі, аж раптом електричний світильник під куполом незвично затріщав, після чого церковне освітлення плавно померкло. Храм заповнила щільна темрява. Священик підвівся. Зір його занурився в темінь, як несмілива рука — у важку осінню воду. Він прислухався, чи не пробрався бува хто до церкви, але не чув ані шереху. І лише коли він припинив дошукуватися фізичних причин такого локального затемнення, жарівки світильника знову почали яскріти. Світло росло містичною рослиною, заповзаючи в усі лакуни і шпари. Після важких хвилин пільми воно здалося священикові значно яскравішим, ніж завше, так наче пільма була призначена тільки на те, щоб, розігнавши її, світло явило свою нову силу. Отець Теодор збагнув Натяк і вдячно заплакав.

Червень 2044 Параноя

Він вийшов із квартири на сходовий майданчик, безшумно причинив двері, безшумно зійшов на перший поверх, постояв за дверима під'їзду, послухав зовнішній вуличний шум, переборов себе і наполовину прочинив двері, визирнув — нікого під під'їздом не було, значить, момент він обрав вдало, тепер належало вийти на проспект такий-то, сісти в метро на такий-то станції і їхати до площі такої-то, що поруч із його університетом, руки він тримав у порожніх кишенях, так треба було, щоб ті, хто міг напасти, думали, що і в його кишенях може бути щось неприємне для них, хоча нічого такого в його пилявих кишенях не містилося, але такий вже психологічний захист він собі запланував і вважав його дієвим; за сто метрів до підземного переходу йому здалося, що наплічник розщепнутий, а він же його вдома заціпав, а отже, хтось у під'їзді міг непомітно його розкрити, покласти

туди будь-що або будь-що витягти, він озирнувся на всі боки, до найближчого перехожого було метрів п'ятнадцять, зірвав із плечей рюкзак — замок був заціпнутий, знову фальшива тривога, нерви ні в дугу.

Віднедавна він усе робив якось похапцем, якось злодійкувато, хоча жодного злочину на його двадцятилітньому сумлінні не було, до того ж, він помічав, що цей «похапець» і є новітнім способом життя усього населення, все слід було зробити так, наче за тобою женеться зграя одноногих канібалів, які скачуть не так швидко, щоб тебе наздогнати, але й паузи ти собі не можеш дозволити, ніде не зупиняйся, не затримуйся на місці, пересувайся раціональними маршрутами, тримайся ближче до ліхтарів, нікому не довіряй, ні з ким надовго не заговорюй, тримай руки ближнього в полі свого зору, спостерігай обриси кишень, угадуй, що в них лежить або не лежить, саме цим він займається у вагоні метро, та спочатку треба пройти таймошукачі, пройти турнікети, тут, здавалося, нічого страшного нема, але вони старі й заїдають, часом турнікети невмотивовано б'ють по ногах, а він став надто забобонний — що більше в ньому множилося страхів, то більше плодилося й забобонів, наприклад, якщо криволапий турнікет вдарить по ногах, день навряд чи буде вдалий, а якщо при вході на станцію писне рамка таймошукача і почнуть обшукувати, то, хоч нічого й не знайдуть, бо нічого такого нема, однак чекай небезпеки в найближчому майбутньому.

Цього разу таймошукач сприйняв його поблажливою мовчанкою, а коли він приклав жетон до електронного вічка, турнікет дав зелене світло, і ніщо не віщувало біди, і ноги вже проминули цю роззявлену горизонтально пащеку, але вже зробивши кілька кроків, він почув за спиною брязкіт, обернувся — так і є: клешні турнікета зімкнулися із запізненням, не зачепивши його, проте давши йому прикмету, ступінь негативу якої він визначив як середній, тому зціпив зуби і попрошкував далі назустріч негостинному транспортному засобові, що скреготав якраз коло платформи своїми корозійними легенями, ускочив, оцінив обстановку, всі сидячі місця зайняті, було тільки стратегічне місце у кутку коло самих дверей, де можна було притулитися стоячи, туди він і втиснувся, щоб прикрити спину і редукувати кут самозахисту до 180 градусів, усі сусіди тримали руки в кишенях, як і він, усі мовчали, а коли хтось виймав руку, щоб почухати ніс, весь вагон напружено спостерігав, що буде далі, бо що таке ці таймошукачі, кажуть, що тепер є нові моделі хрономата, які рамка не ловить, їх без проблем проносять у громадські місця, особливо в туалети, де ти завжди беззахисний у своїх есхатологічних спазмах нужди.

Поїзд метро повз, як слимак («равлик-геморавлик», — крутився в нього на язиці каламбур), залишаючи слинявий слід страху, а коли на мить у вагоні згасло світло, всі повмикали ліхтарики на мобільних

телефонах і насвічували на сусідів своїх, сліпнучи від гострих променів, зриваючись на сварку, і коли вагонні лампи знову запрацювали, кілька пасажирів уже билися, випускаючи на волю своїх застоєних джинів параної, рознімати їх ніхто й не брався, остереігаючись, що раптом із чийогось рукава вигулькне той останній переконливий аргумент, але нарешті зупинка, його зупинка під землею, а над землею — печальна альма-матер у ремонтних риштуваннях («сіра і сира сирітська сироварня», — сичав він подумки), конче вийти з дверей вагона не першим і не останнім — так чомусь він постановив у рамках самозахисної системи забобонів.

Слова на ходу торохтіли в роті, мов не знесені яйця, він узагалі на курсі ходив за вигадника і душу компанії, але останнім часом якимось знітився й затих, страхи напосіли, веселощі відійшли, почувався, як нерозкаяний монах (точніше «гормонах» — це такий монах із гормональним сказом), усі причини він сам заледве усвідомлював, лише знав, що одна з них ходила тут же, в цих університетських стінах, носила шнуровані боти, короткі спідниці і взагалі поводи-лася виклично, хоча ця викличність, як він уже здогадався, маскувала той же в'язкий страх, що й у нього, вони кілька разів перекидалися словами в їдальні, де жувало свої обіди все це студентське стадо («скот да вінчі», сказав би він), вона йому посміхалася якимось звіддаля, тримаючи дистанцію і з цієї дистанції

посилаючи якісь обнадійливі імпульси, але ближче нічого не було, та й не ті часи, близькість тепер іноді погано закінчується, он минулорічні випускники викликали собі на гулянку проститутток, а потім були виявлені надто старими для груповухи, тільки двох і відкачали темпораніматори, та й відкачували лише тому, що ті були начальськими синками («мажорами-дармажорами, а також кармажорами, фарсмажорами і тому подібними тамбурмажорами»).

Рамки на вході в універ пройдено, тепер можна трохи розслабитись, хоча не зовсім — як в армії, коли командують «Вільно!», це ж не значить, що можна розходитись, тут тепер так само, «університет — казарма знань», як казав державний президент, ось вона, аудиторія фускультету, драматургія лекцій таки на висоті: викладач виходить до трибуни з окремого входу, що біля дошки, а студентський амфітеатр відгороджено ґратами аж до самої стелі, так викладацький склад бережуть від усяких «оказій-інвазій-експлозій», воно й логічно після кількох темпотерактів у стінах альма-матері, але ж лекція скидається на діалог наглядача із зеками, доцент щось рявкає з-поза ґрат, наче безперобійно нагадує слухачам про їхнє право мовчати, а ті по інший бік решітки забивають козла, ріжуться в очко, чи що там ще належалося робити зекам до винайдення темпоральної генетики, ох, альма-матер — ця улюблена жона альфа-фатера буремної вітчизни, вона і ззовні, й усередині пре-

красна такою невловимою красою, що навіть посвяченим ніколи не вдавалося вловити тої краси, а втім, справа смаку.

Ну, а тепер перерва, до туалету краще й не потикатися, туалет йому ввижається мінним полем, середовищем потенційного насильства, цур його, хіба що споглядально пройтися коридором, попід стіною, так кут оборони буде вужчим, розім'яти кості, він виходить з аудиторії, в коридорі людно, але всі неспішно тиснуться до стін, тому виходить, що вони топчуться, потилиця в потилицю, як на тюремній прогулянці, одні по правому боці рухаються вперед, інші по лівому — назад, а середина коридору порожня, і його раптом проймає сором, що у всіх усе так однаково, безславно і тупо, як і в нього, видно, конструкція колективної душі вже перетерпіла непоправні метастази, а далі світить хіба ще глибше занурення в тоталітарний сортир, вихід з якого можливий тільки частковим способом — у черевцях окремих черв'ячків, та й то якщо вони благоволять виповзти з ями, ну і нехай, набридло, к чортам собачим, роздумуючи про долю і недолю («долю запердолю»), він незчувся, як опинився на середній лінії коридору і пішов по ній кудись углиб, навмання, розмежовуючи собою дві повзучі шеренги, немає світла в кінці тунелю, нема й на початку, нема порядку, нема порятунку, є лише глухе биття серцевого м'яза об раму ребер («о, браму ребер!»), і тоді його потуплені очі наткну-

лися на шнуровані боти, на викличні коліна і всю решту незабутньої фізіології, що стала йому віднедавна дорогою і маячила тепер назустріч, прямо на середній лінії коридору.

Вони так і стояли, не почувши навіть дзвінка, що сигналізував кінець перерви, і така нездатність розминутися здавалася їм справжнім щастям, світ округлився до спільної енергетичної капсули, зітканої з флюїдів, однак треба було кудись рухатися, бо ось-ось охорона університету почне прочісувати коридори, чи ніхто не вештається без причини і санкції, обшук, документи, все підряд, такий захід із профілактики темпотероризму, лекція як строк від дзвінка до дзвінка, можеш не слухати, тільки сиди, не виходь, не йди у п'ятьму зовнішню, порпайся у внутрішній, не вір, не бійся, не проси, а всі однак бояться, хоча й не вірять і не просять, менше з тим, вона поглядом запросила його йти за нею, і до міри тихо, наскільки дозволяли їй шнуровані боти, прошмигнула за колону, минула вестибюль, зайшла у коридор іншого крила, він раптом зворохобився, зумисне відстав на кілька кроків і підозріливо дивився на неї, вона звернула на запасні сходи, підступила до дверей аварійного призначення, видобула з-за пазухи дротяну відмичку, поскрипіла замком, відчинила двері, він прислухався: десь далеко вже тупали охоронці, вона кивнула, він завагався, а раптом там... а раптом... прожогом заскочив за двері, вона присві-

тила ліхтариком мобільного, старі сходи вели вгору, на дах, він узяв її за руку і рушили, через дев'яносто сходинок (він рахував) був люк нагору, відчахнули його, вилізли на старий бляшаний дах, просмолений на тріщинах, дихнули чимось свіжим, можливо, це було повітря, бо смог залягав дещо нижче рівня даху, було надто прохолодно як для червня, але вона зняла блузку, оголивши тверді й гострі соски, потім усе інше, так само стрімко, аж похапцем, він теж розібрався зі своїми штаньми і майками, торкнувся її шиї, вловив її язик у своєму роті, і тепер нарешті відчув, що не боїться її, не боїться світу, принаймні поки це все у них триває, чорт забирай, з нею він взагалі нічого не боїться.

Вересень 2044

Замах

Олаф відрегулював сидіння, оглянув себе у дзеркало заднього виду, спробував зробити лице не таким зловісним. Невдоволено фиркнув, вийшов із-за керма. Потягся, хруснув своїми важкими кістками. Коба полірував капот типового жовтого таксі, здуваючи кожну порошокину.

— Для чого ти її шатириш? Це ж має бути просто машина.

— Міністрові юстиції не подають брудних машин, він у брудну просто не сяде, запідозрить одразу, — нервово випалив Коба. — Всі фірми-перевізники це знають. Так що й ти спробуй виглядати чистішим.

— Ну, який я, в сраку, вір-шофер? Гримували-гримували, а морда й далі, як решето. Хай Давид рулює, він симпатяга! — гарикнув Олаф, махнувши ручищею так, що дорогий позичений піджак затріщав.

— Давид спритніший, хай працює руками, а ти годишся хіба меблі ламати. Мовчи і «бублика» крути. Вони люблять мовчазну прислугу. Тобі два квартали протягти, біля парку починай пригальмовувати, щоб Давид заскочив на ходу.

— Та знаю, знаю.

— Що ти там знаєш? Відсидів три класи і три камери, і вже рятівник нації, прапороносець підпілля! От проколешся, згодують вони тебе акваріумним рибам. Гм. Є що їсти, між іншим, — скелетоподібний Коба із заздрістю оглянув кремезну постать Олафа. Щось у цій постаті таки було. Кілограмів сто двадцять.

— Ну, добре. Як ти вітатимешся з міністром — повтори.

— Добрий день, приємної подорожі, — пробасував Олаф.

— Не «подорожі», а «поїздки»! «Подорожі» бажать провідники у вагонах, а у вас поїздка — дистанція до дому його лярви два кілометри, і треба все встигнути.

— П-п-приємної поїздки, блін, — поправився Олаф сміючись.

— Це не забавки тобі, горілячий писок!

Із підвалу вийшов меланхолійний Давид. Виглядав він, на противагу Олафу, наче струнка пружина — чистісінький спринтер у спортивному костюмі. Його поголений і досконалий за формою череп відблискував синім.

— Треба висуватися, — зосереджено мовив Давид.

— Шашечки розклали? — спитав Коба.

— Вони вже в багажнику.

Коба зазирнув у багажник. Світляні коробки з телефонними номерами і назвами фірм таксі були розкладені в три ряди за алфавітом, щоб можна було швидко знайти потрібну назву.

— Чому у вас «еф» іде після «ха»? «Фламінго» лежить після «Халява-таксі».

— Коба, це Олаф розкладав.

— Ти б йому ще повстанську листівку писати доручив.

— І написав би, — огризнувся Олаф.

— О, ти напишеш, грамотій. Після того, як я перехоплю виклик, у тебе буде одна хвилина, щоб причепити шашечки і підїхати до воріт. Бо через три хвилини туди прибуде машина з фірми. Алфавіт не забув?

— А - б е - в е - г е - д е - е - є - ж е - з е - й о т - в р о т - к а - е л - е м - е н - о - п е - р е - с е - т е - т в о - ю - м а - м у - с е - і - т е ...

— Досить, — обірвав Олафа Коба. — «Грибниця» розраховує на вас. З Богом.

Повстанська терористична мережа отримала назву «Грибниця» з легкої руки своїх ворогів — керівництва антитерористичного центру. Доки нею не почали займатися впритул, жодної назви вона не мала. Тепер у народі всіх її членів іменували «грибами» —

за здатність під час операцій ніби виростати з-під землі. Звісно, ця здатність була сильно перебільшена — людський поголос схильний міфологізувати своїх героїв.

Об'єктами атак «Грибниці» були чиновники найвищого рангу, відомі своєю корумпованістю. З огляду на те, що справедливого судочинства в державі не було від часів її створення, персональний терор проти представників влади здавався пересічним громадянам правильною стратегією. «Грибниця» розрослася. Щоправда, до такої великої сошки, як міністр юстиції, досі руки повстанців не сягали. У цього міністра було слабке місце — тричі на тиждень по обіді він відвідував свою коханку, котру для зручності поселив у наймане помешкання за два квартали від власного будинку. Міністр соромився їхати до неї в супроводі охорони, тому викликав собі таксі — щоразу іншої фірми. Йому здавалося, що так він уникає свідків. Насправді цією псевдоконспірацією він лише дурив сам себе, оскільки оточення прекрасно знало, де він і з ким. Знала про ці походеньки і дружина, проте була настільки залякана чоловіковою належністю до влади, що не сміла розкривати рота.

За даними повстанців, міністрові юстиції давно вже мало виповнитися сімдесят, однак усе ніяк не виповнювалося. Ба більше. Саме після призначення на посаду тіло його отримало «друге дихання»

і почало чарівно молодшати. З огляду на цей промовистий факт, «Грибниця» обрала хрономатичний метод усунення міністра. Спочатку слід було здійснити повне вилучення часу з його організму, а потім затопити автомобіль з міністровими тельбухами в міській канаві.

Олаф зупинився перед пішохідним переходом і лайнувся: по зебрі трюхикала компанія вислозадих свинопітеків. Їхні рильця невпинно видували рожеві кульки з жувальної гуми.

— Як їх земля носить? — вдарив Олаф по клаксону.

— Розслабся. Вони собі просто подобаються, — зауважив Давид.

— Раніше тільки в зоопарках були, а тепер де завгодно! І нікому зарізати!

— А що, вони тобі жити не дають? Моя молодша сестра теж збирається схреститися.

— З льохою? — жовчно кинув Олаф.

— З поні. Завжди поні любила. До речі, поніандри живучі.

— Розпустив ти її.

— Знаю. Вона — все, що у мене є, — засмутився Давид.

Вони проїхали ще кількасот метрів.

— Тут, — скомандував Давид.

Олаф пригальмував коло паркового живоплоту. Обернувся. Давид сидів на задньому сидінні таксівки,

відділеному від двох передніх перегородкою з товстого армованого скла. Очі Давида були порожні. Він давно вже нудив цим підпіллям: хотілося відкритого життя без підвальних сходок, без гри у піжмурки, шифрованих інструкцій.

— Знову корчиш із себе сумного солдатика? — буркнув Олаф, поправляючи бронезилет під піджаком.

— Слухай, нас посилають на діло, як баранів на заріз. І ми «вичищаємо» цих чинуш тільки для того, щоб їхній тайм закачали собі в кишки наші штабісти! Ото й уся революція? Робінгуди сучі!

— Ти не думай про це. Особливо зараз. У штабі достатньо нормальних людей, — насупився Олаф.

У перегородці з'яв овальний отвір, куди пасажир мав устромляти гроші, розплачуючись із таксистом. Олаф спробував пропхати крізь нього руку. Кулак не влазив. Зате гнучка Давидова рука пройшла крізь отвір і міцно потисла Олафову ведмежу лапу. Давид безшумно зник у живоплоті.

Олаф обігнув парк, проїхав ще квартал і зупинився серед особняків, просто за сміттєвим контейнером. Тут була низина. На деревах, як цукрова вата, виснув легкий туман. Листя було ще зелене, але вже якесь неживе. Олаф вийшов з машини, відкрив капот, удаючи, що ремонтує якусь деталь. Вулиця безлюдна, але варто вчинити щось підозріле — і виявиться, що за тобою стежить багато очей, живих

і механічних. Він давно вже звик до такої несправжньої самотності. За найближчим парканом загарчав псандр — серед скоробагатьків тепер було модно таких тримати. Олаф угадав обриси квадратних щелеповкулаки крізь щілини в фігурному бетонному паркані. Темпогібрид став на задні ноги і щось винюхував своїми чотирма ніздрями. Олаф закрив капот. У кишені завібрував мобільний.

— «Патрон-таксі». Стартуй! — викрикнув Коба в трубку і дав відбій.

Олаф відкрив багажник. «О-пе-ре-се-те... о-пе-ре-се-те». «ОбанА», «Овод», «Овен», «Оранта», «Паралель», «Парнас», «Патрон». Є! Магнітний короб «Патрон-таксі» прилип на даху авто. Олаф згріб решту шашечок у рядно, на якому вони були розкладені, зав'язав вузлом і вкинув у сміттєвий контейнер. Завів машину. Дещо різкувато рушив. Псандр його запам'ятає. У цих потвор фотографічна пам'ять.

Перед воротами міністра стовбичив охоронець. Ледь забачивши наближення таксі, він щось скомандував у рацію. Олаф в'їхав за скульптурний парапет, що відділяв вулицю від маєтку. Охоронець неквапно обійшов машину по периметру, зазирнув в обличчя Олафу. Над ворітьми загорілися два спіральні вусики — машину сканували на предмет підозрілих предметів і речовин. Стосовно цього Олаф був спокійний. А от якщо міністр забариться з виїздом, скажімо, засидиться в туалеті, тоді до дому встигне

підкотити справжнє таксі — і провал гарантований. Пальці Олафа пробарабанили на дузі керма глухий ритм. Він стиснув їх, щоб не бігали. Але в цю мить кована хвіртка воріт від'їхала, випускаючи міністра. Тому, вочевидь, так не терпілося, що він навіть не переодягався — був при краватці й у костюмі, наче щойно із засідання. Лише чорне волосся було забране назад бріоліном. Цей архаїзм у зачісці видавав справдешню старість міністра.

— Добрий день, приємної поїздки, — проказав Олаф, підвищивши тембр до баритону.

— Дякую, — пихато буркнув пасажир.

Олаф м'яко рушив, але вже за сотню метрів погнав щодуху. За якусь хвилину охорона зустріне ще одну тачку «Патрон-таксі» і прозріє. У вікно заднього огляду Олаф позирав на міністра. Той у солодкому передчутті розосереджено блукав поглядом по узбіччях. Обігнувши парк, на самому його краєчку Олаф скерував машину на зустрічну смугу і дав коротенький клаксон. Міністр стрепенувся, але нічого ще не второпав. Раптом на сидінні поруч із ним опинився Давид із хрономатом у руках. Олаф вивернув авто на свою смугу і вдарив по газах.

— Привіт від «Грибниці», — мовив Давид артистично і натиснув стартер.

Нічого не сталося. Табло хрономата лише зблиснуло під час контакту з грудьми міністра юстиції. Сам же чиновник не змінився ні на йоту.

Давид розгубився. За перегородкою зав'язалася рукопашна боротьба, у якій Олаф не міг допомогти. Зненацька в руці міністра виникло дуло пістолета. Давид наліг на ту руку, щоб вирвати зброю, але тільки підім'яв її під себе й отримав кулю в живіт. Олаф рубонув ліктем по перегородці, на ній з'явилася вм'ятина, але армоване скло не піддалося. Олаф ударив ще раз. Пролунав другий постріл. Машину занесло. Вона скреготнула об бордюр і в'їхала в тінистий дворик, уткнувшись носом у дитячу гірку. Давид лежав на руці міністра. Той розбив голову об перегородку, але відчайдушно смикався. Нарешті кінець його краватки потрапив у віконце оплати проїзду.

Олафу було цього досить.

За мить він витяг на асфальт ледь живого Давида, потім шарпнув за руку задушеного міністра з поси-нілим лицем.

— Парабелум. От, старомодний мудак! — прогук Олаф.

Сховав пістолет собі в кишеню. Обмацав усе тіло чиновника, навіть пах. Нічого не знайшов, крім кобури на поясі.

— Що це все, сука, означає? — копнув машину Олаф.

— Хроножилет... У нього хроножилет... — харкнув кров'ю Давид.

— Я не знайшов на ньому нічого!

— Значить... це ніякий не жилет... він... зашитий у тілі...

— Сволота недоторканна! Брудно вийшло. Брудно...

— Хто ж знав...

— А ти чого броню не вдяг, дебіла кусок? — закричав громило на Давида.

— Не люблю я її... Рухатись заважає...

— А тепер тобі ніщо не заважає рухатись?

Чорна калюжа під Давидом розросталася. На тротуарі вже товпилися роззяви.

— Я знаю всі ці двори. Тут за рогом — каналізаційний люк, треба трохи поплавати, — присів коло пораненого Олаф.

— Я... пожив у гівні... а вмирати в ньому... не хочу... іди... бережи... сестру...

У Давидових очах відбилася сіра хмарність без прояснень. Складка муки розгладилася на його щоках. Олаф підняв комір піджака, прикриваючи лице.

— Добре... Я не дам їй стати поні, — прошепотів уже сам до себе.

Лютий 2045 Вим'я

У динаміку затріщало, а потім голос адміністратора крикнув: «Твій вихід!». Аврора чортихнулася, вискочила із загромадженої гримерної, підклеюючи неслухняну накладну вію. Жовті пластмасові номерки, прикручені в обох вухах, завдавали болю при ходьбі, але стиліст радив не відмовлятися від такого прямолінійного образу — клієнтура в стриптиз-барі позитивно реагувала тільки на чистий несмак.

«Друзі, ви вже накачалися коктейлями, просмерділися кальянами? Тоді зустрічайте! Наше зоотехнічне диво! Наше супервим'я! Незрівнянна Аврора!»

Вона вирішила почати номер на чотирьох опорах. Зрештою, після гібридизації це було не так уже й неприродно. Граційними рухами пантери підповзла до лискучого пілону, зал вибухнув димом, перегаром, масним белькотанням. Вона ж зробила шпагат, потім, ставши на руки, обвила пілон ногами, відпус-

тила руки, вигнулась, подивилася на перевернуту догори публіку: гібридів за столами небагато — переважно натурали, але і в тих були голодні очі, як в упирів. Зробила вертикальний шпагат, розклавши ноги вздовж пілону, склалася вдвоє, розкрутилася навколо рури, тримаючись лише одною рукою. У залі вже гелготіли, ляпали в долоні, улюлюкали. Потрусилася вухами для заохочення галасу, злізла з жердини, ступила кілька сходинок униз, у «вгашену» ереговану юрбу, повела величезними вологими темно-синіми очима, прийняла кілька змокрілих банкнот у панчохи, на чотирьох виповзла по сходах назад до пілону, випнула зад, розставила ноги під свист і хрип, зробила кілька хвилеподібних рухів своїм розкішним крупом, підскочила, підтяглася на пілоні аж до стелі, на мить осліпла від софіта, послала безадресний повітряний поцілунок, а потім, в'ючись, наче гадюка, навколо труби, опустилася на підлогу навколішки і, як стару шкіру, скинула в зал свій чотиричашковий бюстгальтер. На огляд публіці вивалилися чотири тугі масивні дійки — верхня пара мала родимі плями, наче була облита шоколадом, нижня лише злегка покраплена родимками по ніжно-рожевій плоті.

Лемент у клубі зашкалював. Непристойні вигуки навалилися щільною стіною звуку. І тоді майже оглушена Аврора помітила, що один бік її вимені відклеївся і відстав на цілий сантиметр.

Долю провінційної танцівниці Аврори змінив випадок — натрапила на вакансію скотостриптизерки у барі. Крутилася на пілоні вона й раніше (ще натуралкою), та без особливих успіхів. Треба було або вмерти, або підвищити свою тілесну рентабельність. Наважитися на темпоральну гібридизацію з коровою було непросто. Родичі відмовляли, умовляли, проклинали, погрожували психушкою. Та коли все сталося, прийняли її, аки заблудлу вівцю, точніше телицю.

Запевнення, що технологія гібридизації вже відпрацьована до найтонших деталей, виявилися рекламною фальшивкою. На перших порах Аврорі було геть моторошно. Допікала побічка — із двох шлунків один виявився нездоровим. До того ж, від постійного жування росли щелепні м'язи. Єдине, що тішило — акуратні сексапільні ратички, які гріх було ховати навіть у найшикарніше взуття. А з хвостом виявилася ціла проблема — орудувати ним у танці не виходило, волосінь раз по раз заплутувалася за пілон, болісно рвалася. Врешті хвіст Аврора ампутувала, і тепер глибокий шрам на куприку не давав їй змоги на сцені знімати низ купальника. Але найголовнішою трагедією її гібридизації став саме бюст, тобто вим'я, про стан якого вона не сміла проговоритися навіть родичам і жила з цим печальним секретом, боячись майбутнього. Заплаканими ночами вона питала себе, чому все склалося саме так, і дійшла висновку, що

для схрещення їй, мабуть, підсунули біотайм м'ясної породи, хоча вона й наполягала на молочній.

Аврора віддала б не менші гроші за можливість зворотної операції, щоб із неї вичистили все коров'яче, але сепарувати схрещений час наука ще не навчилася. Гібридизація була квитком лише в один бік.

Цього вечора вона не дотанцювала до кінця, прожогом вискочила зі сцени за лаштунки й наглухо зачинилася в гримерці. Адміністратор бару — хам і експлуататор — копав ногами двері, п'яно кляв її, мов останню хвойду. Потім викричався, втратив запал і наостанок (так і не зламавши дверей) наказав пильнувати свої місячні. Якби ж то причина була в місячних, — подумала Аврора.

Вона вийшла у внутрішній дворик. Закурила. Стояло зимове надвечір'я, від холоду запахи підворітні ослабли. Колючий протяг ліз по голих ногах, кублився під міні-спідницею. Аврорі це майже приємно, бо шкіра у неї тепер була значно товща, ніж людська. Зате її здоровенні очі — нічого не вдієш — вічно сльозилися на вітрі.

Десь іззаду рипнули двері. Аврора повернула у той бік вуха, не повертаючи голови. Важкі кроки з акцентованим цоканням затихли за її спиною. Вона уявила собі двох типових нав'язливих мордоворотів, які, напевно, вибігли подивитися на неї зблизька. Обернулася.

Перед нею стояв кентавр у білій сорочці, із зака-
саними рукавами.

— Не холодно? — спитав він, знітившись.

— Я не кімнатний песик, як бачиш, — відповіла
якогого грубіше.

Він перемнувся з однієї задньої ноги на другу,
клацнувши підковами. Очі у нього були розкосі,
ноги тонкі, довгі і сильні, як у породистого скакуна.
Щось невисловлене повисло між ними, і Аврора
зрозуміла, що він не випадково вийшов за нею. Щоб
спровокувати його, вона вдала, ніби вже поспішає.
Він мовчки притримав її за лікоть — міцно, але не-
нав'язливо.

— Я... офіціант у барі, де ти танцюєш. Ти мене,
звичайно, не бачила. А я тебе бачу кожен вечір...
і вночі іноді теж — ти мені снишся, — голос кентавра
затремтів від хвилювання.

— Я не сплю з клієнтами, — завчено відрізала
вона.

— Я не клієнт, — знітився він іще більше.

— Зі співробітниками — тим більше.

— Послухай, я хотів просто сказати... У мене мото-
цикл зі зміцненою рамою. Шістсот кілограмів ви-
тримує...

— Безмежно рада за тебе.

— Може, покатаємось коли-небудь?

— Дякую, я на машині.

— Знаю, — опустил свої широкі плечі кентавр.

Він здавався надійним і покірним водночас. І Аврора раптом усвідомила, що хоче з ним поговорити. Його широкий торс вдихав і видихав повітря так сильно, що їй здалося, ніби поруч працюють великі міхи.

— Ну, то, може, скажеш, як тебе звати? Так, напевно, знайомляться з жінками, — подала йому трап Аврора.

— Буцефал, — вимовив кентавр із гідністю і чомусь знову клацнув підковами.

Вона розсміялася, сама не знаючи, з якого дива. На передніх ногах він мав сині джинси, а на задніх — чорні напрасовані штани, як того вимагав етикет офіціанта.

— Ну, добре. Проведи мене на стоянку, Буцефале.

Він спробував покласти їй руку на плече, але потім спасував і відсторонився. «Зовсім молодий іще», — здогадалася Аврора. Він починав їй подобатись. Терпіти не могла нахабних двоногих натуралів, які переважно й складали її палку аудиторію.

Зупинилися біля її джипа. Вона сперлася на капот. Глянула Буцефалові в очі, втягнула повітря широкими ніздриями. Він мучився якоюсь невпевненістю, ніби сказав недостатньо і не так точно, як хотів.

— Я, напевно, люблю тебе... І що тепер із цим робити? — випалив нарешті.

Аврора теж захвилювалася. Їй саме тепер понад

усе не хотілося знову залишитися самотньою, але за освідчення треба було платити не меншою відвертістю.

— Послухай, малий... Те, що всіх вас так заводить, — насправді несправжнє.

— Що ти... маєш на увазі? Ти — не корова?

— Я — корова... Але це супервим'я — накладне, а моє справжнє зовсім мале, нема на що дивитися, — вона не повірила, що наважилась це сказати.

— А. Я знаю, знаю, — махнув рукою кентавр.

— Що-о-о?

— Я сьогодні бачив, як у тебе дійки відстали. Для мене це не має жодного значення.

— Хто ще це бачив? — перелякалася Аврора.

— Думаю, ніхто. Це було видно тільки збоку, з мого закамарку, де я посуд складаю. Щілина між панелями і кулісою — туди ніхто не дивиться. Та й сама подумай, ці дебіли бачать тебе, уже будучи в такому стані, що їм хоч тиранозавра з пап'є-маше підсунь — усе піде на ура.

— Ну, дякую. Втішив, — потупилась Аврора.

Він погладив її руде й тверде волосся. Аврора ледь не розревілася від такої краплі ніжності.

— Я знаю цих чорних темпогенетиків не гірше, ніж ти, — він зітхнув. — Я сам квартиру продав, щоб оплатити гібридизацію. Обіцяли півметровий конячий член. Я думав, що в кентавропорно піду знімається, бабла нарубаю. І що отримав? Два дециметри

всього! Зла на них нема. Для людини більш ніж достатньо, а для кентавра... Хочеш, покажу?

— Іншим разом. Для мене це теж не має значення, — усміхнулася Аврора з полегшенням.

— А збитки у фірми відсудити я так і не зміг. Скоти вони... Моральні скоти, — поспішив виправитися кентавр.

Буцефал прями вухами. Вітер, здавалося, став ще затишніший і гойдав його смоляну гриву. Пахло снігом, високим снігом, який ще не долетів до землі й мляво сріблився в космічних дірах.

— Нехай це все буде між нами, — запропонувала вона і вперше відчула себе не самотньою.

— Тільки між нами, — відповів він із готовністю. — До речі, коли ти вихідна?

— Коли захочеш, — Аврора лизнула його просто в довгу кінську шию, бо не діставала до голови.

Квітень 2045

Яма

Копач Базиль сидів на купі власноруч виритої землі і звично курих свої дешеві цигарки. Їжак його волосся був геть сивий. Руки — жилаві, кощаві — упиралися в коліна. Спина випирала горбом. Очі він потупив униз, у досконалу чорноту могили.

У Захара запекло в грудях, коли він ще від цвинтарних воріт запримітив Базиля. Той скидався на старого ангела, упійманого в капкан. Тільки лопата, що стирчала серед рябих мармурових плит, розвінчувала картину.

— Заривай. Клієнт відмовився здихать, — прохрипів Захар. — Онук його дзвонить, каже, наказав дістать із-під подушки все, що відкладав на похорон, і купив собі ще три місяці. Не надихається ніяк.

— Ну й стерво. Не палив би воздуху.

— Таке й про нас із тобою можна сказать. Чого куриш тут своє лайно?

— Ти завжди мені не доплачував. Що мені за ці копійки курить — райські віники?

— Не починай, — Захар і собі сів на купу сирої землі.

— Не мостіться, пане директоре, бо застудите сраку, — гаркнув Базиль.

— Ех, тепер все'дно — я вже тобі не директор.

— Що таке?..

— Закривають нас, братіку.

— Як закривають, мать його?.. — Базиль впустив недопалок у яму.

— Сам же знаєш — люди вмирать одвикли. А котре й гигне, так у землі гнити не хоче — в заповітах то бальзам, то кріокапсула. Один ото збирався по-старому поховаться, і той передумав. Життя вічне у людей почалося. Здалися їм наші ритуальні послуги.

— Ні Бога їм, ні чорта не треба, — докинув Базиль.

— А нас тим паче. Знаєш, як нас із тобою називають? Ретрогрейверами. Це все вже не модне. Спровадять на пенсію доживать, і жоден мертвяк не згадає.

— Я без діла й сам умру, — простогнав Базиль, пустивши клубок пари з рота. — У тебе хоч жінка є, а мені ото яма — найближча жінка. Більше порать нікого.

— Знаю, — дістав свою люльку Захар.

Помовчали в холоді. Директор цвинтаря сопів, набиваючи люльку запашним тютюном. Скинув кашкета, віддаючи ветху лисину на поталу цинічним квітневим вітрам.

— Раз ти вже не директор, дай я твого покурю, — бадьорився Базиль.

— Так наче ти раніше не міг попросить. Бери, — байдуже мовив Захар.

— Одне діло у самого директора просить, а друге — у нікому не нужного ретрояктамйого. Тепер воно рівноправніше буде.

— Ага. Гівноправніше, — буркнув Захар.

— У-у-у, який цирус! Ароматна зараза, — видихнув Базиль.

Захар задивився на кудлаті хмари, що мчали поверх іржавих тополь вершниками апокаліпсису. Весна щемливо пахла сирим недожитим життям, саднила у вухах, бурчала в животі.

— Заривай, Базилику, заривай.

— Не буду. Ця яма, видно, мені призначена. Як для себе копав. Яма ж порожнечі не терпить. Треба поважать.

— Не мели дурного. Заривай, бо прибудний пес упаде і витиме день і ніч. А нам треба порядок після себе залишить. Мертвих пожалій.

— Мертвих виттям не розбудиш... — Базиль затягся. — Скільки я тут копаюся, привидів і разу не бачив.

— Я бачив одного. З лопатою, — примружив око Захар.

— Цю яму ти сам закопуватимеш. Зроби мені послугу, — Базиль рвучко зістрибнув до ями і розлігся на дні.

— Осел старий! Ну, куди ти поліз? І люльку мою захапав...

— А, пан директор за люлечкою затужили! Плигай сюди, забери. Не бійсь, помістимось. Я завжди просторі апартаменти рию, щоб клієнтові вільно було. Я це діло за п'ятдесят років вивчив. Ну?

Обличчя Базиля у темній могилі було ледь помітне. Захар понуро повів поглядом по навколишніх хрестах. Рідний цвинтар відступав перед навалою рослин-біженців, у свою чергу, теж витіснених міс-том на задвірки. Зелень іще тільки прорізалася на стеблах.

— А звідси добрий вид, нічого зайвого. Хоча й важкі небеса. Нема у Бога настрою, — озвався Базиль.

— І не буде з таким людом, — відрізав Захар.

— Стрибай сюди. Бог лагідніший до тих, хто вже в ямі.

— Боюся, в тебе шкарпетки смердять.

— Господь свідок, нема на мені ніяких шкарпеток. Ти мені завжди недоплачував, які вже тут шкарпетки, — Базиль демонстративно зняв черевик з голої порепаної п'яти.

— Ну, то тримай, раз я кругом перед тобою винен, — Захар розшнурував обидва черевики, а потім постягував шкарпетки і скинув у яму.

— О, біленькі! Ну, тепер і до святого Петра явиться не стидно, — долинув голос Базиля.

— Все-таки, які ми допотопні люди з тобою!

Навколо вже інший світ — чудеса такі, що жижки трусяться. А ми поки біля могил крутилися, то все пропустили, — мовив Захар, слухаючи, як копач крекче, натягуючи його пітняки.

— Я тобі так скажу, братіку: все воно облуда. А що чергову облуду прогавили, то хіба варто за нею тужити? Вони думають, що від смерті відкупилися. Хе-хе. Вона своє візьме — раніше чи пізніше. Та й чого варте життя без неї?

Базиль засопів, розкурюючи згаслу люльку. Із ями заструменів сизий магічний димок. Вітер улігся, натомість замжичив холодний дощик. Захар натяг на лисину свій протертий на краях кашкет. Відкашлявся.

— Вилазь, Базилю, не ламай комедію. Дістанеш запалення.

— Земля не запалить. Загасить хіба. Я ж її знаю.

— Ти не філософствуй, а руку давай.

Захар сів на краю могили, подав руку Базилю і... сторчма полетів до ями.

— Гу-гу, от ви й тут, пане директоре, обживайтесь, — тішивсь Базиль.

— Був би я досі директором, я б тебе на півзарплати оштрафував за такі викрутаси! — рипів Захар, відпльовуючись від землі.

— Та це ж не надовго, потім назад висаджу. Полеж трохи, а то піввіку цвинтарем завідував, а до могили ні разу й не примірявся — все в конторі просидів. Тут лежати, братіку, теж уміть треба. Теж наука.

Я, бувало в кращі часи, кажу родичам під кінець похорону: «Красиво лежала ваша небіжчиця». Дякують за слова, лестить їм. Ніхто ще не ображався на мене, і ти не сердься. Пробач старого дурня.

— Ех... І ти пробач. До того ж я старіший за тебе дурень, — відмахнувся Захар, уможуваючись коло Базиля головою до голови.

Дві пари утомлених очей стежили за прямокутником неба, що дедалі більше наливався свинцем. Десь оддалік гримнуло, наче кашлянув велетенський троль. Дно ями стало геть мокро. Зі стін обвалювалися просяклі вологою грудочки землі, розправлялися спіралі всюдисущих корінців. Захар намацав під собою кашкет, підклав під голову. Він подумав про те, що нині п'ятниця і дружина спече свій сирний пиріг, такий самий, як і десять, двадцять, тридцять, сорок років тому, і треба буде привести з собою Базиля, бо тому ніхто й сухаря не подасть. Бо сьогодні є привід посидіти, пом'янути свої труди скорботні. Зненацька небо над могилою тріснуло, ужалене жовтою блискавицею. Ушкварила злива, і двом у ямі стало легше — тепер можна було не стримувати сліз.

Травень 2045 Дільниця

Асфальт під ногами був устелений агітками за підписом керівника ДРБЧ. Одна з таких агіток була затиснута і в Діаниній руці. Діана знала, що аббревіатура означає «Державний Резерв Біологічного Часу», а решту тексту їй читати не збиралася. Їй також було добре відомо, що до проходження кабінки викидати цей папірець не варто, а вже після — можна. Дощ припинився, і складена парасолька стала для неї додатковим тягарем у людській тисняві.

Районна дільниця була облаштована в ангарі автопарку, що його нашвидкуруч по периметру обтягнули колючим дротом, декорованим різнобарвними святковими стрічками. Ті парадоксальні атрибути Загальнодержавного Суботника Донора аж ніяк не бадьорили Діану, як і все присутнє населення. Можливо, тому, що на вході до дільниці чергував з деся-

ток автоматників, які в разі появи живої «пробки» без вагань проріджували її прикладами.

Затиснута з усіх боків тілами, Діана по-черепашому переставляла ноги у бік входу. Повсюди чулися нервозні нарікання, щоправда, ніхто на повен голос не наважувався протестувати. Через це здавалося, що люди порипували, як одвірки. Коло входу на спеціальній трибуні розпинався агітатор, що в мегафон озвучував супровідний матеріал від інформбюро ДРБЧ: усе це лайно про необхідність озброїти рідне військо темпоральними аптечками з огляду на наближення війни з евентуальним супротивником.

Діана працювала медсестрою в лікарні, тому для неї явка на донорський суботник була обов'язковою. Батько ж її, хірург на пенсії, уже вийшов із донорського віку і мав право відмовитися від суспільно-корисної процедури. Цим правом він радо й користувався. ДРБЧ у кухонних розмовах із дочкою він розшифровував не інакше як «ДіРява БоЧка», й переконував Діану бойкотувати суботники. Діана була свідома того, що Держрезерв обмілів через систематичні розкрадання біотаїму чиновниками і що наближення війни-невідомо-з-ким є лише вигаданим приводом для подальшого грабування народу. Однак від страху втратити робоче місце вона корилася державному насильству.

До входу в ангар залишалось метрів із десять, коли Діана побачила, як охоронець гарикнув і штурхонув

одного з донорів. Той упав, і по ньому тут же пішки пішло зігнане докупи стадо з таких самих приречених. Охоронці ледве відідрали від землі того потоптаного і вивели за огорожу. Тепер він був звільнений від участі в суботнику. Зламані ребра вважалися поважною причиною.

— Озвіріло бидло, — кинув старший чоловік із важким червоним лицем, що просувався коло Діани.

Вона лише закусила губу. Усе дійство відгонило злочинним абсурдом. Батько мав рацію в усьому. Але на одну його пенсію хіба проживеш?

Навколишня біомаса занесла Діану в ангар без особливих втрат (зламаний каблук не рахується). Тут було не набагато вільніше. Діана знайшла стіл, що обслуговував її вулицю, подала паспорт, розписалася в графі, отримала вхідний жетон, стала в чергу до кабінки. У спертому повітрі висів невикричаний крик. Напруга дзижчала, наче у високовольтній лінії. Як і минулого разу, ніде не було ні дзеркал, ні навіть дзеркальних поверхонь. Вікон, у яких можна було б углядіти своє відображення, в ангарі, звісно, теж не було. За інструкціями не дозволялося брати з собою і кишенькові люстерка. Так вимушених донорів оберегали від першого шоку — хай, мовляв, удома підраховують свої втрати.

Діана вкинула у щілину вхідний жетон, і двері кабінки, схожої на космічний біотуалет, від'їхали вбік. Вона увійшла, почувши за собою клацання автоматич-

ного замка, поглянула у напівтемряві на трубу, наставлену прямо їй у груди, затремтіла від нерішучості, але згадала про чергу за спиною. «Один рік, усього один рік — і все», — заспокоювала себе. Поклала палець на тумблер настінної панелі, заплющила очі, притулилася до труби, натиснула тумблер, захиталася від струмоподібного болю, але встояла на ногах. У кишеню на стіні випав вихідний жетон, дістала його, обернулася до дверей, втиснула жетон у щілину, двері розчахнулися, вийшла, отримала від службовця на руки свідоцтво про виконаний донорський обов'язок, пошкандибала повз чергу до виходу.

«Ну, постаріла баба на рік — з ким не буває», — іронізувала з себе подумки. Вихід із ангару з'яв у бічній стіні. Вона сапонула різкого вітру, чхнула в руку і раптом побачила на долоні власний кутній зуб. Промацала язиком обидві щелепи. Решта кутніх ніби трималися. «Один зуб і один каблук. Завелика данина державі, яка витирає об тебе ноги. Все! Більше ніякого донорства! Пішли вони! Будем жити на пенсію. Як там каже батько: жменя рису на день — дістає свободу».

Діана обігнула ріг, за яким їй знову відкрився назовні біля входу до дільниці. Вона підійшла трохи ближче. Тепер, збоку, стало видно, що тисняву створюють самі люди, поспішаючи якнайшвидше пройти всі кола примусового донорства і забути його до наступного суботника. Для багатьох це випробу-

вання мало хоч і мерзенний, але майже буденний присмак — як здача калу на копрограму.

Зненацька над почорнілою юрбою посипав дивовижний сніг. Діана підняла очі — на натовп повільно сідав дельтапланерист. Це з його сумки розсипався той сніг. Одну із сніжин принесло й Діані. То виявилася коротенька листівка, роздрукована на смужці найдешевшого білого паперу. Діана подумала, що це черговий розважальний креатив кровожерних організаторів Свята Донора, але зачепилася оком за першу фразу.

Вони крадуть твій час.

Крадуть, щоб підтирати ним зади і згодувати його своїм псам.

Не віддавай їм ні секунди свого життя!

Допоки вони при владі — країна залишатиметься замороженим напівфабрикатом.

Не будь плазуном. Вступай у «Грибницю»!

Не встигла Діана дочитати, як повітря порвали автоматні черги — то охорона розстрілювала дельтапланериста. Той якось мертво смикався на всі боки, аж поки не розійшовся по швах, вистрілюючи пружинами й підшипниками — під людським одягом був манекен із механічними нутрощами. Запускали його, найімовірніше, з даху сусідньої багатоповерхівки з допомогою радіоуправління.

Листівка стала каталізатором для казана людської люті. Так довго тамований крик вирвався із сотні горлянок. У натовпі почалося заворушення. Одні пробіралися геть від ангару. Інші осатаніло напірали на охоронців, що в паніці відстрілювалися впритул, доки коловорот тіл, живих і мертвих, не скував їхніх рухів і не потяг їх на дно. Агітатора вже згребли з підмостків і з тупим звуком били головою об трибуну. Автомати, відібрані в охорони, опинилися в руках кількох міцних чоловіків, що пробіралися в ангар. Одного з них — із важким червоним лицем — Діана впізнала. Якщо він увесь цей час залишався в натовпі — отже, прибув сюди зовсім не для донорства.

Перший порив до втечі минув, і Діана стояла в якомусь медитативному зосередженні. Досвід роботи в операційній привчив її не боятися крові, а ставитися до неї як до робочого матеріалу. Вакханалія, що розгорталася на очах, більше не лякала її. Діані було радше гірко. Від того, що «Грибниця», в принципі, поводитася із людьми так само нещадно, як і офіційна клептократія. Провокація у такому натовпі загрожувала масою невинних жертв. Зрештою, перестріляти всіх служак «Дірявої Бочки» у такому гармидері «грибникам» буде ще важче. І хто відповідь за всіх затоптаних і розмазаних по асфальту? Чи варто це таких втрат?

Ангар уже гримів погромною лавиною. Люди висипали з нього, як мурахи з розбитого мурашника.

А що робити їй? Чому вона стоїть наче вкопана? Батько казав, що за будь-яких умов одиниці стають свідомими мучениками, тисячі — несвідомими жертвами, а більшість має обережно жити і годувати дітей. Дітей у Діани не було.

Врешті-решт із ангару вискочили троє «грибників» із автоматами. Бігли прямо на неї. Вона хотіла була щось їм сказати, але розгледіла в їхніх руках виламані з кабінок кубічні контейнери — то були резервуари із зібраним донорським біотаймом. Діана прозріла: «Грибниця» воювала з владою не за права людини і соціальну справедливість. Вона воювала за час, висмоктаний з народного тіла. Можливо, на початку все було інакше, але нині від повстанського духу лишився тільки лицемірний пафос паперових листівок.

Навколо ангару вовтузилися покалічені тіла. Навряд чи хтось додумався викликати сюди бригаду лікарів. Діана дістала мобільник, набрала диспетчера лікарні швидкої допомоги, попросила вислати всі машини, які є. Щоб рівніше пересуватися, вона з розмаху зламала і другий каблук. Підійшла ближче до місця побоїща. Підвела жінку зі зламаною ногою, допомогла зафіксувати місце перелому. Повернулася до чоловіка з розбитою головою, обв'язала рану відірваним рукавом чиеїсь сорочки, щоб зупинити кров.

Не знала, як житиме далі. І не думала про це. Лише знала, що зараз треба робити свою роботу.

Жовтень 2045 Турбіна

Варто було вітерцеві гойднути легку фіранку, як до кімнати увірвався трупний дух. Фред не спав. Руками він допоміг собі вистромити неповороткий зад із крісла, зробив кілька важких кроків і причинив квартиру. Місяць за вікном ніжив курортне узбережжя, підкравшись до нього з моря своєю молочною стежкою.

Там, під пальмами, вилискувала гігантським хробаком турбіна. Фред відвернувся од вікна. Присунувся до журнального столика, налив собі вісімнадцятилітнього віскі, щоб перебити тухлий запах. Понюхав склянку, вирізнив у букеті дим, мед, якісь гіркі трави, зелені яблука і в глибині чомусь бузиновий цвіт. Чому бузиновий цвіт? А, у всіх свої нюхові асоціації — згадав він. Комусь замість цвіту приверзеться мамине туалетне мило. Як люди взагалі взаємодіють одне з одним, якщо навіть в елементарних запахах ніколи не доходять згоди?

На столику перед Фредом лежав пошарпаний зшиток із надірваною дермантиноюю обкладинкою — щоденник професора Койфмана. Фред змахнув його на підлогу — зшиток не давав йому зосередитись на приємному.

Темп життєвих змін став несправедливо високим. Ще кілька років тому Фред був худеньким асистентом божевільного генія. Якби професорські експерименти тоді провалилися, темпоральні демони не вирвалися б зі свого пекла, а спати ночами тепер було б значно простіше. А так ця вілла, цей запах...

Фред оглянув курортні апартаменти, які уряд виділив йому на час роботи над турбіною. Це була одна з державних резиденцій, що, власне, дуже лестило Фредові і підтверджувало стратегічне значення його досліджень. У притлумленому світлі торшера всі речі в кімнаті здавалися аморфними, як його власне пузо.

Тутешня прислуга величала його «паном Фредеріком» і годувала президентськими делікатесами. А Койфман у цей час лежав у палаті психушки, тому колишній асистент винахідника, як і кожен нормальний зрадник, почувався не надто комфортно. Йому ці почесні були трохи гіркі.

Ночами він із відразою згадував свій останній візит до палати професора. Койфман того дня перебував в істеричному стані, кричав і каювся, каювся і знову кричав. Коли Фред уже втомився це слухати,

наставник стиснув його пухку руку і попросив про останню послугу: знищити його схований за сімома замками робочий щоденник з усіма нотатками, розрахунками і формулами. Ці знання мали бути поховані назавжди. Утім, Фред уже тоді був завербований урядом і встиг зарекомендувати себе при розробці темпоральних «жилетів» для імплантації вір-персонам. Тож для нього інформація про професорський схрон мала доленосне значення. Тепер із простого секретного працівника він переходив у ранг головного інженера секретних проектів.

Розшифрування щоденника забрало цілі місяці. Професорське письмо само по собі було шифром — Койфман мав звичай з цілої літери записувати лише одну паличку або гачок. Виходило щось схоже на інопланетну ієрогліфіку. Цифри читалися чіткіше, але теж не без труднощів. Можливо, в такий спосіб професор зумисне захищав свій винахід від сторонніх очей.

Фредові вдалося розтлумачити більшість записів. Це зовсім не означало, що він був готовий розвивати й поглиблювати технологію, але уряд тиснув, позбавляючи будь-якого вибору. Сильним світу цього хотілося мати суперхрономат, здатний впливати на цілі юрми людей та ще й на відстані. Простіше кажучи, йшлося про зброю масового «чищення».

Коли Фред узявся за побудову своєї турбіни, то був відчайдушний блеф. Він знав, що знаннями

і науковою інтуїцією не дорівнюється й до половини Койфмана. Шанси на успіх були невисокі. Однак розділити з професором тісноту його палати Фред не планував. Довелося ставати рачки і повзти по мінному полі вікопомних проб і помилок.

У своїй розробці Фред суто механічно збільшував силу темпоральної гравітації простого хрономата у тисячі разів. Створювалося щось на кшталт керованого виру, який, мов пиросос, втягував біотайм усіх живих істот, розміщених на певній ділянці простору. Перші два проекти турбіни виявилися незбалансованими й мертвонародженими. Міністерству оборони ледве не урвався терпець. Проте заміни Фредові у них не було, і їхнє загрозливе чекання врешті увінчалось результатом: третя турбіна запрацювала.

Сталося це два дні тому, коли, стікаючи потоми, Фред копирсався у своїй пекельній машині, щоб змінити налаштування. Він зі стогоном розігнув спину, витер руки об халат, утомлено сперся ліктем на стартер і враз відчув під рукою страхітливу детонацію. Із жерла турбіни вирвався розряд — і садівник, що саме підстригав кущі на відстані метрів сімдесят, розпластався на землі. Додолю впала ціла зграя чайок та інших різномасних птахів; під пальмами прослався килим із мух, бабок, жуків, коників-стрибунців і гусениць.

Настала тривожна тиша. У Фреда від захвату шлунок підскочив до горла. Разом із тим його опанувала якась кволість розуму, схожа на ту, що буває після еякуляції.

Із садівником вийшло негарно. Треба було рятувати ситуацію. Фред, не здатний у цю мить відповідально мислити, запустив турбіну в не вивченому досі режимі пульверизації біотайму. Коли він вимкнув агрегат і пішов поглянути на ефект, на півдорозі його знудило. Уся плоть, якою була встелена земна поверхня, замість того, щоб воскреснути, розплавилась, наче один великий абсцес. Фред розрізнив навіть черв'яків, які, втративши свій життєвий запас, вилізли були вмирати на поверхню, де їх і розплющив зворотній темпоральний смерч.

Такі фатальні дефекти турбіни неможливо було приховати. По-перше, вона гребла все підряд, «вичищаючи» у своєму полі дії всі без винятку живі організми. По-друге, вона не була пристосована членувати зібрані темпогени за видами. Накопичений резерв був мертвою мішаниною біоритмів, а отже, непридатний для корисного застосування. Саме тому пульверизатор біотайму не повертав час у тіла, а руйнував їх остаточно. Турбіна без компенсаційної дії перетворювалася на чисте знаряддя вбивства. Це був провал як з моральної, так і з наукової точки зору, але, з другого боку, — зметукував Фред, — замовникам це може навіть сподобатись...

Він ковтнув віскі, почекав, доки розвіється потужний післясмак. Підійшов до вікна, прочинив його навстіж і вдихнув протухле повітря ночі. Ось так пахнув його перший кар'єрний злет. Треба було звикати. Він сам наказав прислузі не прибирати під пальмами. Завтра прибуде урядова інспекція, і ця газова атака допоможе наочно продемонструвати, на що здатна турбіна. Жертва садівника не була марною. Науки, як відомо, без жертв не буває.

Звісно, попереду ще чекають польові дослідження: належало з'ясувати максимальну дальnobійність машини, глибину пластів ґрунту, у які здатне занурюватися її поле, випробувати її на морі, в повітрі, глибоко під землею. Побутове застосування темпоральної турбіни було можливе, наприклад, у сфері винищення каналізаційних щурів, очищення приміщень від паразитів і т.д.

Фред перестав боятися уряду. Він був потрібний і незамінний. Знав, що зможе догодити й офіційним лялькам від влади, і їхнім неофіційним ляльководам. Проте зараз у його душі народжувався інший, досі ще не знаний, метафізичний страх. Річ у тім, що харизматичний професор устиг таки прищепити йому кілька своїх забобонів. Скажімо, те, що кожна дія породжує протидію.

Фред усвідомлював: із винайденням хрономата і хронотурбіни у світ впущено таку нечисть, якої тут ще не водилося. Зрештою, кожен людський винахід

є порушенням універсальної рівноваги. Сама планетарна природа в цій ситуації опирається, вона змушена відповідати на виклик. І передбачити, у якій формі це проявиться, ніхто неспроможний. Тому недовзі можлива яка-небудь епідемія темпоральних хвороб, якийсь новий мор, нова війна чи інші катаклізми. Незабаром усе стане ясно. Треба бути готовим до всього. Треба запасатися мужністю або, як мінімум, нахабством.

Фред набрав номер прислуги і, попри четверту годину ночі, замовив собі чаю. Заспана офіціантка увійшла до його апартаментів з ватно-марлевою маскою на обличчі. Маска була для певності ще й полигана парфумами. Служниця мовчки поставила підноса на столик, завважила смердючий протяг.

— Може, зачинити вам вікно? — спитала вражено.

— Не треба, — відрубав Фред із владною незворушністю садиста.

Чаю йому зовсім не хотілося. Хилило на сон. І ще він подумав, що треба б дати назву своєму дітищу. Наректи на свою честь — Фредеріком? Ні, надто примітивний підхід. Краще Хароном! Хронотурбіна першого покоління «Харон» — уявив Фред товарний ярлик на контейнері й на тому задрімав, пишаючись собою.

Листопад 2045 Пробудження

Церковний морок свердлили кілька тоненьких променів. Отець Теодор вплив із дрімоти, облизав губи. Він спав сидячи, притулившись до колони, тому шия тепер нестерпно боліла, хоча біль цей не засмучував його. Останній місяць завідувач церквимузею харчувався лише хлібом і водою, відмовився від домашнього ліжка і ковдри, поступово умертвляючи плоть. Загалом він жив десь поміж міркуваннями і мареннями, що надходили почергово.

«Скільки відбереш у тіла, стільки ж додаси душі», — напучував колись грецький святий Василій Великий. Однак чи є душа у темпогібридів? — запитав себе отець Теодор. Де про це сказано? Можливо, така негативна еволюція людини якимсь чином згадана в Об'явленні Івана Богослова. Були там чотири тварини, повні очей, і в кожній по шість крил. Але

всі четверо безперервно славили Бога! Лев, тілець, орел і ще одна — з людським обличчям. Вважалося, що то четверо євангелістів... Астрологи ж думали інакше, і ту істоту, що з людським лицем, ототожнювали зі знаком Стрільця, тобто фактично кентавра. Так його малювали принаймні — четверо копит, двоє рук із натягнутим луком... Потім Іван Богослов описує коней. Кінь білий... Кінь червоний... Кінь чалий і його вершник Смерть... Ні, все не те. Може, гібриди є смертоносною сараною з Апокаліпсису?.. Ставитись до них як до людей, чи як до звірів? Однак навіть якщо це звірі... Преподобний Серафим Саровський годував своїм хлібом дикого ведмеда, бо ж і тварина варта любові. Може, даремно я вигнав тих кентаврів? Може, треба було вінчати їх, Господи? Чи кропити святою водою?

Згадка про воду пробудила спрагу. Отець Теодор устав, підійшов до металічного дзбана, зачерпнув пластиковим кухликом води, спроквола надпив. Рипнули церковні двері, до храму хтось увійшов, але не просунувся далі притвору. Отець Теодор бачив, як постать ступила кілька кроків і завалилася на підлогу. Мірою своїх сил він поспішив до неї, на ходу промовляючи молитви.

То була стара і дуже виснажена жінка, рідково-лоса, чомусь одягнута в тісний спортивний костюм. На поясі у неї висів медіа-плеєр, а в навушниках, що сповзли на шию, ще гриміла якась жорстка синте-

тична музика. Лежачи, жінка кліпала очима, проте чи бачили ті очі що-небудь, отець Теодор визначити не міг. Але ці спортивні, з лампасами, штани... Ці навушники... І раптом він зрозумів...

— Господи, сотвори чудо, — сказав ледве чутно.

Отець Теодор поклав руку на голову жінки, і все тіло лежачої затрясло, наче при епілептичному нападі. Її зморщене лице молодшало на очах, аж доки вкрилося дівочим рум'янцем. Товстий вузол волосся виткнувся з-під плеча. Знову п'ятнадцятилітня, вона різко й жадібно вдихнула, неначе випірнула з глибини.

— Ух, старий, це ти зробив? Ну, фонтан! Старий, ти маг і екстрасенс! — випалила, встаючи.

Отець Теодор теж не вірив власним очам. Невже він зміг?.. А втім, це зміг не він, а Той, Хто є.

— Старий, ну, фонтан, ну... Мене таймери вичистили. Біжу, така, в плеєрі, нічо не чую, а тут — бац — і я вже олдова консерва! На чотирьох до твоїх дверей доповзла... Старий, це все ти? Ну, фонтан! Ти реальний резеректор!

— Хто? — недочув отець Теодор.

— Ну, резеректор — той, хто воскрешає.

— Ні, це все Бог.

— Це Бог — резеректор? Фонтан!.. Тепер я, виходить, вірю в Бога?! Фонтан!.. Дякую... Ну, я побігла, — вона чмокнула старого в щоку.

— Як хоч звати тебе? — гукнув отець Теодор їй услід.

— Меліса, — кинула з напівоберта, і її кросівки зашурхотіли парковим листям.

Меліса, — подумки повторив завідувач церкви-музею. І тут-таки закралися сумніви: а може, те, що сталося, — випадковість, чийсь фокус, злий жарт?.. Йому стало лячно від свого дару — *такої* ноші отець Теодор не чекав і тепер страшився майбутнього, в яке мусив ступити на своїх сходжених і кволих ногах. Це ж скільки їх, таких молодих, зараз конає у старечій агонії! Врешті він стрепенувся й ударив себе по лобі п'ястком.

— Дякую Тобі, Господи. Так невідступно в нас проростають Твої дари, а ми, маловірні, уже й забули, про що просили. Чому ж я не прозрів раніше! Спав наяву... Прости мені цей страх. Знаю, що не вимагаєш неможливого, а тягар добираєш згідно з силою наших пліч. Що ж, благослови нині йти до людей... чи що там від них залишилось.

Травень 2046 Гіб-парад

Носорогопітек Циклон заледве протиснувся у польове шатро, і всередині одразу стало тісно й задушливо. Тут і без нього не бракувало публіки: зібралася ціла політрада Партії Темпоральних Гібридів (ПТГ), куди, згідно зі статутом організації, входили представники всіх підвидів. Разом із Циклоном політрада налічувала два десятки особин. Гамір, рик і чванання в шатрі підсилювалися зовнішнім ревом — увесь парк навколо зайняла гібридна масовка з плакатами, лозунгами й прапорами.

— Вітаю. Секретар політради з'явився, маємо сто відсотковий кворум, — дзявкнув пінгвінандр Йойо, виконувач обов'язків голови партії.

Йойо видерся на спину Циклонові, що в польових умовах служив за трибуну.

— Після моєї короткої доповіді ми заслухаємо конфіденційну інформацію секретаря. Сподіваюся,

вона нас надихне, — Йойо змахнув куцими крильцями. — Отож остаточний варіант маніфесту ПеТеГе, з усіма правками. Преамбулу я не перечитую. Вона не зазнавала змін, як ви знаєте, окрім частини статистичних даних: «гібриди становлять шість відсотків суспільства» виправлено на «десять відсотків». Округлюємо в інтересах спільної справи. Далі, як і було запропоновано шановним крилом травоядних, починаємо з гуманістичних вимог. Отож перше. Звільнення всіх темпоральних гібридів першого покоління, що були схрещені не за власним бажанням і насильницькими методами утримуються в зоопарках. Їхнє місце повинні зайняти аналоги, які за повноцінну платню будуть гідно представляти свої види. Друге. Внесення змін до Конституції з метою урівнювання темпоральних гібридів у правах із натуралами. Ми вимагаємо: права голосу і права обиратися до виборних органів влади, користуватися всіма соціальними пільгами. Третє. Ми виступаємо за створення загальнодержавної мережі спеціалізованих медичних закладів для гібридизованих громадян. Четверте. Держава повинна гарантувати гібридам якісну освіту в адаптованих до наших фізичних і духовних потреб навчальних закладах. П'яте. Держкомітет із моралі повинен визнати наше право перебувати в державних установах і громадських місцях без одягу.

Пролунали виляски, глухі удари, клацання дзьобів і тому подібні звуки на означення аплодисментів. Йойо

з надутим від гордощів волом зістрибнув зі спини кремезного носорогопітека, передавши тому слово.

Коли Циклон заговорив, сморід у шатрі став геть нестерпний. Здавалося, гібрид виділяв запахи всіма порами й отворами, і їх вистачало на доволі істотний радіус дії. Власне, за це й отримав прізвисько Циклон. Утім, така ароматична терапія лише допомагала йому виконувати роль переговорника, надто якщо йшлося про нелегкі торги з владою.

— Так, мля. Офіційний бік нашої акції ви оцінили з доповіді товариша Йойо. А я, мля, щойно від президента... — Циклон зробив значущу паузу. — Нам віддають митницю і комітет земельних ресурсів. Це, мля, реальні потоки!

Шатро ледь не тріснуло від тріумфального гелготу, рохкання і мекання. Циклон мусив тричі тупнути ногою, щоб угамувати присутніх.

— Як ви розумієте, таку довіру, мля, треба відпрацювати, — вів далі носорогопітек. — Ви також маєте знати, що вимоги з нашого маніфесту, мля, не будуть виконані. Це потрібно для того, щоб ми мали привід шуміти і виступати стільки, мля, скільки треба. Усе, що я, мля, кажу — не для бидломаси і не для сторонніх вух. Уряд занепокоєний, мля, всенародними протестами натуралів. Мітинги під кабміном не припиняються вже місяць. Це сильно дістає і президента, і самого Великого Магістра. Вони бояться стихії. Завдання нашої сьогоднішньої акції — вкли-

нитись, мля, зі своїм балаганом у протестний натовп. Більше хамства і скотства. Хай усі серуть під ноги. Гнилий жом кентаврам давали?

— Давали! — виструнчився делегат від кентаврів.

— Горилопітеків, мля, споїли? — строго повів рогом Циклон.

— Споїли! — різко підвівся з місця чорномордий волохатий делегат із фарбованим у рожеве ірокезом на плескатій голові.

— З проносним чи без?

— З проносним.

— Добре. Хай зроблять там реальну парашу, мля. Слухайте далі. Через десять хвилин після нас, мля, підвалять скінхеди-натурали і вклиняться зі своїм бардаком. Вони теж проплачені президентом. Вони почнуть наїзд, ну, як завжди: «Мочи гібів! Гібам — погибель!» і так далі. Бидломасу від бойні не стримувати! Хай дубасяться, пуляють калом, мля, хай кусаються і миздяться копитами. Хай, мля, б'ють вікна в кабміні і топчуть мирних протестантів. Під кінець приїде ОМОН і гребтима всіх підряд, мля, так що ви вчасно линяйте. Уряду від нас потрібні, мля, реальні безпорядки, щоб заборонити всі мітинги як прояви екстремізму. Це тільки початок довгострокової співпраці. Ми маємо, мля, себе зарекомендувати. Гайки в країні поступово будуть закручені до країв. А ми плавно зйдем у митницю і в держкомзем. Що, мля, не ясно?

Радісний рев удруге потряс шатро, і з нього почали вивалюватися делегати. Надворі панував інфернальний безлад. Листя з кущів і дерев по всьому парку було згрижене догола. Сеча й екскременти замінили собою газонну траву. Ясла з кормами були перевертані. Життерадісні свинопітеки хлюпались у брунатних водах центрального фонтану. Літню сцену обсіли гієнопітеки, завиваючи якийсь зловісний гімн. Депресивні слонопітеки нажерлися наркоти з самого ранку і перебували поза межами добра і зла. Двоє кентаврів, посилено пускаючи газу, копали лежачого поніандра. Усмерть п'яний горилопітек поривався згвалтувати побратима, що знадливо присів у пароксизмі діареї. Одному з жирафопітеків вивихнули шию, і його, лежачого, але ще живого, терзали з усіх боків лисоголові грифандри.

Орговики-носорогопітеки почали зганяти всю живність, яка ще могла рухатись, до виходу з парку. Того, хто йти не міг, піддавали для певності рогом — чи не симулює. Гібридна орда ринула з паркового схилу прямо на площу, перекривши жвавий автомобільний рух. Жабопітеки застрибали по капотах, розгойдуючи нажаханих пасажирів. Голодні крокодилопітеки, чиїх кулінарних преференцій організатори масовки не врахували, на ходу об'їдали шини з автівок.

До людського натовпу під кабміном лишалося метрів сто. Рогаті тавроандри-прапороносці розгорнули

пістряві стяги. Композиція партійного прапора — схрещені дзьоб і ріг на тлі яскравої веселки — символізувала міць розмаїтості гібридного царства. На спині у Циклона закріпили мегафон. Туди ж висадили голосистого вершника Йойо.

— Геть уряд таймокрадів! — вереснув пінгвінандр, і звіринець під його проводом криво поскакав до людей.

— Не підпускайте цих провокаторів! — почулося в мегафон з людського боку.

— Всі права темпоральним гібридам! — парирував Йойо, впадаючи в раж.

Потомлені багатогодинним стоянням люди з антиурядовими плакатами зімкнули руки в живий ланцюг, намагаючись уберегти свій кількатисячний мітинг від дифузії. Майже хвилину вони справді трималися, однак гориллопитеки, чиї величезні лапи були по лікті вимазані у власному лайні, врешті прорвали оборону гидливих homo.

Біля кабіну тривало сум'яття. Кілька пересувних телестанцій уже готували прямі включення з місця подій. Йойо під нестримний метеоризм кентаврів хвацько озвучував маніфест партії. Свинопітеки гедоністично чухались об людей, ледь не валячи їх із ніг. Жабопитеки неапетитно лизалися на очах у всіх, сплітаючи ліани своїх ерогенних язиків.

Йойо докінчив спіч і боязко озирнувся назад, на площу. Там через усю проїжджу частину вже коли-

хався кривавого кольору банер «За чистоту людства». То скінхеди перли хмарою сарани, на ходу розбираючи бруківку і тротуарну плитку. «Гібам — погибель! Гібам — погибель!» — почали скандувати їхні передні ряди.

— Гіб-гіб-Ура! Гіб-гіб-Ура! — запищав Йойо в мегафон, і вся строката партійна публіка підхопила його клич. Колишній бухгалтер Йойо любив ділове мовлення і не вітав жаргонного скорочення «гіб», але для обценної стилістики вулиці воно годилося.

Кілька кубиків бруківки приземлилися в юрбі неподалік від партійного проводу. Горилопітеки, що навіть сп'яну не втрачали інстинкту мавпування, тут же відповіли таким самим камінним градом. Серед людей почалася паніка.

Гібриди ж похмуро готувалися до рукопашної. Йойо скинув на землю мегафон і приліг пухнастим животиком на товстошкіру спину незворушного Циклона.

— Пора відходити, вирулюй звідси, товаришу секретар політради, — проказав пінгвінандр у мініатюрний вушний отвір на гігантській голові носорогопітека.

— Ну й жара пішла, мля, — задоволено пробасував Циклон і рушив з місця, розсуваючи тіла, як стебла очерету.

Вересень 2046 Катарсис

Сарделька вишикувала весь 11-Б клас перед входом до галереї. Над дверима арт-центру маячів банер з маньякальним чоловічим обличчям і написом: «Дімон Хрест. Смерть і антисмерть».

— Заходити організовано і тихо! Експонати руками не торкати! — крикнула Сарделька і увійшла перша.

Старшокласники іржали й гикали. Ніхто не боявся Сардельки — ця нова викладачка естетики була молода й негарна, а до всього одягнута виклично і без смаку. Більшість учнів мистецької гімназії навіть не знали, як її насправді звати.

Осінні холоди ще не вкрили одягом дівочі принади, що просто сліпили голодне юнацтво. Користаючи з тісноти, Романо ущипнув Анетту за тугий задок і швидко прошмигнув далі з абстрагованою фізією. Анетта скрикнула низьким і сексуальним голосом. Вона подобалась у класі всім, тому не знала, від кого саме отримала такий банальний знак уваги.

Романо долучився до натовпу в першій залі. Сарделька стала навшпиньки в колі учнів, щоб її краще бачили.

— Для особливо забудькуватих нагадую: молоді люди, ми з вами сьогодні відвідуємо виставку найдорожчого художника світу Дімона Хреста. Всі вже зайшли? — Сарделька повертіла головою. — Про застосування хронотехнологій в сучасному мистецтві ми з вами вели мову на останньому занятті. Цей напрям уже називають окремою епохою — темпоральним мистецтвом, або *temporary art*. Тепер питання на засипку: як називається ефект духовного очищення під час сприйняття мистецьких творів?

— Каа-тар-сис... — простогнав клас.

— Правильно. Саме його я вам і бажаю. Виставка розміщена у кількох залах. Рекомендую вам не ходити цілим стадом, а розосередитися, бо нічого не побачите. Зустрічаємося на вході рівно за годину.

Романо думав про Анетині сідниці і не потребував жодного катарсису. Біля неї тим часом уже крутилися Іван з Андрonomом, а вона приймала їхні залицання так, наче їй підходить кожен із них. Настрій у Романо зіпсувався. Він читав, що таке невситиме бажання підкорювати всіх підряд представників чоловічої статі трапляється у дівчат, яким забракло батьківської любові. Тата в Анетти справді не було, тож пасія з неї була ризикована.

Романо забився до зали, в якій було найменше

однокласників, і знічев'я роздивлявся об'єкт роботи Дімона Хреста. Посеред залу бовваніла чи то будка, чи то кабіна. «Коли трава була зеленіша» — прочитав на ній Романо. Так називався цей проект.

Анотація запрошувала увійти і поглянути на світ «старими очима». У кабіні слід було одягти спеціальний хроноковпак, запрограмований на те, щоб гранично збільшити біологічний вік головного мозку реципієнта, не змінюючи решти його фізичних параметрів. Повернення до початкового віку і стану нейронів гарантувалося одразу після зняття ковпака. Романо вирішив скористатися тим запрошенням на зло самому собі.

Він прочинив двері кабіни й опинився у мініатюрному приміщенні розміром із ванну кімнату. Навіть дзеркало тут було передбачене. На підставці прямо перед носом лежав підсвічений шматок дерну, порослий свіжо-зеленою травою. Травичку ворушив штучний вітерець, підведений через прозорий шланг. Зверху на пружині звисав ковпак. Його тканина була настільки еластична, що здавалася живою шкірою. Романо потягнув його вниз, закріпив на голові. Зиркнув у дзеркало: ковпак мав форму бандитської панчохи з двома круглими отворами для очей. На лобі виступали овальні потовщення. З них повільно висунулися два електронні вусики і захиталися в повітрі. Романо посміхнувся — тепер у ковпаку він нагадав собі мультиплікаційного муравлика.

Голова нагло заболіла, і так само несподівано біль відступив. Трава перестала ворухитися — мабуть, такий ефект був передбачений, щоб глядач зосередив погляд на ній. Натомість Романо згадав про Анетту і здивувався сам собі — її краса в цю мить не зродила в ньому звичної жаги і муки, так наче його пам'ять ішла до того спогаду через величезну відстань. Юність Анетти радше викликала в ньому зворушення і щем ностальгії.

Власні обриси у дзеркалі виглядали тепер розмиті. Нарешті він згадав про траву. Придивився. Вона не змінилася. Зате змінилося його відчуття трави. Притупилося його переживання трави. Враження стали обережними, приглушеними, дистанційованими. Він без зусиль вловив суть цього нехитрого атракціону, влаштованого Дімоном Хрестом. Однак власні почуття здалися йому ще складнішими й заплутанішими. Якщо кохання так старіє разом із мозком, то воно не має нічого спільного з душею. Чи, може, мозок і є душа? І тоді вона старіє разом із тілом, а отже — не вічна? То чи ж існує вона взагалі?

Романо зняв ковпак. Трава знову заворушилася. Поступово яскравість сприйняття світу повернулася до нього, але цей короткочасний досвід старості щось змінив. У ньому наче зійшли сумніви, які вже важко було виполоти.

Романо забрів до наступної зали. Навколо об'єкта юрмилися й охали однокласники. Дівчата витриму-

вали видовище довше, хлопці ж квапливо підходили й відходили геть. «Пульс міленіуму (перфоменс)» — прочитав Романо претензійну назву твору. А ось і сам твір: у скляному кубі поміщений циліндр із мішком прозоро-рожевої плоті, обплетеної червоною кровоносною сіткою. Мішок був наповнений каламутною рідиною, до нього було під'єднано низку трубок. Він то роздимувався, як колесо, то знову тоншав — і так безперервно. З відстані десяти кроків здавалося, що це дихає відокремлена від тіла легеня. Романо підійшов ближче.

— Штучна матка, — шепнув йому хтось із однокласників.

Справді, у «мішку» просвічував живий ембріон, що ритмічно виростав до розмірів немовляти і знову зменшувався, стаючи ледь помітним пуголовком. В анотації до проекту було написано, що рушієм перфоменсу є генератор перемінного біотайму, під'єднаний до заплідненої штучної матки для створення періодичного коливання віку плоду. Перфоменс не вразив Романо. Радше викликав гидливість. До того ж він назвав би його дотепніше: «Дитина, що ненавидить творчість Дімона Хреста».

Він трохи покружляв залогою в задумі, а коли виходив, зіштовхнувся з Анеттою і вперше не почервонів, дивлячись їй прямо в зіниці. Такого з ним не бувало в останні роки. Досі він завжди закипав, мов рак, від самого усвідомлення, що вона все помічає,

сприймає як належне і не збирається нічого з цим робити.

— Ти вже бачив труп у п'ятій залі? — збуджено спитала вона і, як завше, не чекаючи відповіді, спрямувала свої стопи далі.

Романо кольнув дивний здогад: його любовне почуття підупало на силі, принісши йому відчутне полегшення. Він побрів до п'ятої зали. Крикливі однокласники цього разу стояли у гробовій тиші. Була тут і остовпіла Сарделька. Пронизана естетичним співпереживанням, вона забула дидактичний тон і викладацький обов'язок.

Романо мав звичку спочатку шукати очима назву твору, а потім — сам твір. Перфоменс називався «Самоусвідомлення плоті». Романо протиснувся ближче. На підлозі лежав скляний саркофаг. Те, що Романо побачив усередині, можна було назвати суцільним кишінням. Це кишіння помітно зростало, ніби пінилося чорною піною, аж доки розсипалося на порошок. Та не минуло й кількох секунд, як воно відновилося в зворотному напрямку. Романо втомлено заплющив очі, порахував до десяти і розплющив їх саме тоді, коли у саркофазі стали помітні обриси людського тіла. Сліди тління поступово зникали з нього, сам його колір із темного ставав світлішим, і врешті випарувалися останні трупні плями. Романо знав, що буде далі. У саркофазі лежав голий мертвий чоловік. І він знову починав псуватися.

Анотація до об'єкта була доволі розлогою. Такий маятниковий «розвиток» трупа став можливий завдяки поу-хау темпоральних танатологів. Вони виділили так званий анти-час, що нібито міститься в мертвих організмах. Зміною напрямку анти-часу в певних межах вдавалося досягти ефекту «старіння» й «омолодження» трупа. Дімон Хрест просто зацик- лив ці два процеси у своїй роботі.

Романо подумав, що наступним перфоменсом великого Дімона могло би бути творення зомбі — живих ходячих мерців. Шкода, що поєднати час і анти- час у межах одного тіла поки що нікому не вдавалося. Технології все ж відставали від естетичних запитів сьогодення.

Романо уявив Анетту в цьому саркофазі. Йому рап- том сподобалося думати про неї саме так, у рамцях аналогічних коливань анти-часу. Доречно згадалося «Падло» Бодлера — чи не єдине з курсу світової поезії, на що Романо звернув увагу:

*О! Станете ж і ви колись, моя кохана,
Мій ангеле і світе мій,
Як ця падлятина, як ця заразна рана,
Як цей стліваючий погній!*

Знав би хворобливий Бодлер, що його візії можна буде так буквально втілювати в середині двадцять першого століття.

Романо вийшов із зали. Його свідомість бовта-лася на тонкій ниточці, як гелієва кулька. У туалеті, куди він зайшов помити руки й сполоснути лице, різало очі від різнобарвних пасмуг світла. Романо довго оглядав себе в люстрі, наче намагався знайти зовнішні ознаки своїх внутрішніх метаморфоз. Нічого не знайшов, але наприкінці збадьорився. Він не без зловтіхи відчув, як спорожнів у ньому цей міхур обтяжливої любові. Можливо, це можна було назвати побічним ефектом естетичної рецепції новітнього мистецтва. «Катарсис» означає очищення, — нагадав собі Романо.

Грудень 2046 Пророк

Шеф скрутив купюру в трубочку, втягнув ніздрею доріжку, передав трубочку Шалаві. Вона теж втягнула доріжку.

— Тільки соплі в мою сотню не напусти, пилососка, — поплескав її по гузну.

Затріщала рація: дозорець з балкону доповів про наближення цілого загону терпил. Шеф зігнав з колін причмелену Шалаву, потрусив головою, гойдаючи дредами, і сам вийшов на балкон. Тут його пройняло піднесення. Душа розвернулася. Захотілося... Чогось невимовно сильно захотілося. Вулицею справді прошкували дев'ятеро голодранців. Терпили звичайні — визначив Шеф, глянувши в бінокль темпорального бачення. Жоден із них не мав при собі ні хрономата, ні хроножилета. Однак увагу привертав той, що йшов попереду в довгому чорному балахоні. Він не був терпилом звичайним. То був релігійний ме-

неджер, як там його... о, «священик» — пригадав Шеф архаїчне слово. Він бачив таких у старих фільмах.

Шеф вирішив спуститися сам разом із братвою, тому дістав хрономат і запхав за пояс. Прихопив і пістолет про всяк випадок. Він зняв товстий золотий ланцюг із шиї, потім завагався і надів знову — поверх куртки. Так крутіше. Ліфт заскрипів, несучи вниз чотирьох головорізів — крім Шефа, до клітки влізли Реба, Ікарус і Соєр. Ще стільки ж у цей час збігали сходами у будинку навпроти — Педрун, Піма, Морж і Каліч.

Терпил перепинили якраз посеред вулиці, вискочивши з двох протилежних під'їздів. Шеф зупинився перед священиком, чия лиса голова й білосніжна борода не викликали в нього жодної поваги. До того ж біотайму в такому олдовому тілі було вочевидь не густо, проте Шеф у ці скрутні часи не гребував ніким.

— Як такого святенника занесло в нашу діру? — спитав, дістаючи хрономат.

— Господь послав, бо час прийшов, — відповів той спокійно.

— На нашій території увесь час — наш, а Господь курить бамбук! — глузливо кинув Шеф.

Він глянув в очі іншим терпилам — ті чомусь теж не виявляли жодних ознак страху і дивилися прямо, пускаючи теплу пару з ніздрів.

— Валіть їх, будем чистити! — різко скомандував Шеф і вдарив священика ногою в живіт.

Решту терпил теж позбивали з ніг без видимого опору. Шеф приставив хрономат до голови лисого, покладав стартером — нічогісінько. Табло дівайса не виявляло ознак життя.

— У мене батарея здохла, — випрямився Шеф.

— У мене теж, — відіззався Реба.

— І в мене, — виматюкався Педрун.

— І в мене, — почувлися голоси решти братків.

Вони стояли й кумедно трясли дівайсами, вдивляючись у згаслі табло. Такого за всю історію банди ще не бувало.

— Я — раб Божий Теодор. Прийшов спитати, де твій брат, Максимільяне? — підвівся священник.

У Шефа забігали очі, а рот розгублено розкрився.

— Я — Грегор... У мене нема брата, — витиснув він із себе.

— То поглянь, хто стоїть за мною.

Із-за спину священника виступив справжній Грегор, такий же, яким він був до братовбивства. І Шеф — він же Макс — раптом схопився за своє обличчя: борідка випарувалась, зникли дреди, натомість під носом висипали ті ж юнацькі вусики. Він знову став підлітком. Зойкнули й братки — Реба виявився пацаном, іще молодшим, ніж Макс, а Ікарус — плюгавим стариганом. Чужий біотайм випарувався з їхніх тіл, як піт.

— Діти мої, — мовив отець Теодор, — того часу, яким ви бавились у своєму злі, вже не існує. Той час мертвий.

У пам'яті Макса виник останній день зі старшим братом, у його домі. І скавуління пса. А потім сотні чисток на цій проклятій вулиці, у цьому проклятому кварталі. І якийсь навіжений босяцький голод до всього на світі. Жадоба, якій завжди всього мало, хоч би скільки його було. Тупе збагачення, безкінечне, як генофонд орди, і помножене на дитячу жорстокість. Те, що Макс тепер відчував, було схоже на тотальний сором, від якого хочеться вмерти. Смертельний сором.

— Пробач, брате, — Макс упав у ноги Грегорові.

Грегор мовчки підвів його, обійняв за худі плечі.

— Я сам тебе цього навчив. Сам і поплатився... Знаєш, я та й інші, які з нами йдуть — ми всі були темпорально вбиті. Але з'явився оцей чоловік, — Грегор кивнув на отця Теодора, — і ми отримали ще один шанс дожити по-людськи, зробити щось. Може, я й не вартий цього. Стопудово не вартий! Але я намагатимусь... А тобі навіть умирати не треба. Просто спробуй почати спочатку.

Отець Теодор повернувся і став перед присутніми, як перед паствою.

— Крик ваш помножився, як і ваші халепи. Бог бачить усе. Відтепер лишився на землі тільки живий час, Богом даний. Він споконвіку був ваш, а ви — його господарі. Цей час призначений для того, щоб ви мінялись і змінювали світ. Тому не бійтеся жити і не бійтеся вмирати, бо тільки по смерті зрозумієте Задум.

— Що ж нам тепер робити? Як ти пророк, то скажи, — зарюмсавав Макс, кумедно сукаючи плечима то вгору, то вниз.

— Зараз крадене забирається у крадія і вертається окраденому. Воскресають «обнулені», і так буде всюди. Ходіть зі мною. Я маю ношу і для себе, і для вас, — мовив отець Теодор і пішов собі в глибину кварталів.

Усі, мов під гіпнозом, потягнулися за ним — перший Грегор та інші, кого раніше Макс називав терпилами. За мить пішов і недомірок Реба, і постарілий Ікарус, і Соєр, і Педрун, і Каліч, і Піма, і Морж. Макс стояв і дивився їм услід. Вулицею назустріч йому вітром несло етикетки і рекламні брошури, харчові пакети, обгортки й конверти. Несло старі газети з уривками біографій на шпальтах. Несло його власні грішні спогади.

Шалава вийшла на балкон і засміялася, дивлячись на заплаканого Максимільяна в обвислих штанях. Показала йому середній палець. Не впізнала.

Усе повернулося до відправної точки. Занечищена життям щоденним луска сповзла, і можна було жити заново. Макс повітрясавав з кишень гроші, сигарети, пакети кокаїну, знеболювальні пігулки, половину якихось наркотичних трав. Зняв із шиї золотий ланцюг, кинув його на асфальт, усіяний нікому тепер не потрібними дівайсами, і побіг. Побіг наздоганяти Пророка.

Лютий 2047 Битва

Зала для засідань Кабінету міністрів була переповнена. Журналістів не запрошували, позаяк зібрання було неофіційне. Усі присутні товпилися біля вікон, споглядаючи зі свого шостого поверху величезний натовп, що стояв, притрушений снігом, під стінами урядового палацу. Коли увійшов президент, на нього не відразу зреагували.

— Панове етерніти, гелікоптер Великого Магістра щойно приземлився на даху, — підвищив голос номінальний глава держави.

Усі заметушилися, займаючи місця коло своїх крісел, щоб зустріти ВМ стоячи. Затихли, прислухалися до звуків. У коридорі пролунали кроки, важкі, як у камінного командора. На порозі зали з'явилася огрядна фігура літнього патриція. Вік Великого Магістра цього разу можна було охарактеризувати як «розбещена старість». Він прицмокнув товстими

чуттєвими губами, обвів залу владним поглядом і аж тоді прорік:

— Салют, товстолобики. Прошу сідати. Маю надію, що я перервав свій відпочинок у тропіках і приземлився в цій мерзлоті заради чогось вартісного, — проскрипів ВМ.

— Запевняю Вас, ніхто не наважився б турбувати Вас через дрібниці, — підскочив президент.

— Сподіваюсь на це. Доповідайте.

— Ми стоїмо на порозі надзвичайних подій, тому не хотіли б ухвалювати всі рішення без Вашої світлої участі.

— Давайте без прелюдій. По-перше, що за мітинг під нашими стінами, якщо ми всі мітинги давно розігнали? — поклав ВМ на стіл свої доглянуті засмаглі руки.

— Ми маємо справу з небаченими досі явищами. Натовп, що зібрався тут від учора, прийшов із погрозою припинити нашу владу. Звісно, це не нове. Ми бачили тут різні юрби. Але! Відмінність у тому, що цей натовп складається як із живих, так і з мертвих.

— Тобто... Зомбі? — підняв брови Великий Магістр.

— Ні, ваша світлосте, — набрав повітря президент. — Щоб пояснити все, боюся, доведеться зайти здалеку. В останні місяці, коли Ви були у відпустці, наші спецслужби зафіксували сплеск своєрідної громадської активності — пострелігійний рух, зініційований

таким собі отцем Теодором. Це служитель однієї церкви-музею. Його досі вважали архаїчним блазнем, і ніхто не міг передбачити, що він проявить такі... лідерські якості. Науково його феномен не описаний, а в народі його називають Пророком. Суть його так званої місії така: у тих місцях, де він присутній, припиняють діяти хрономати, а організми, модифіковані біологічним часом, повертаються до початкового стану. Скажімо, штучно омолоджені знову старіють і не можуть більше технологічно омолодитися. Більше того: гібридизовані знову стають простими людьми, що для науки поки що неможливо. І найголовніше — він воскрешає тих, кого свого часу «обнулили». Усіх жертв темпорального грабежу, усіх зеків, що померли внаслідок темпоральних ув'язнень... І ці люди стають його послідовниками, просто ходять за ним, як вівці.

— Звідки в нього така технологія? — вдарив по столу ВМ.

— Можливо, це справді диверсія інших держав. Але ми не маємо доказів цієї версії. Ми також не маємо доказів того, що отець Теодор користується певною технологією.

— А що ж це по-вашому — Божий дар? Мене цікавить одне: чому ви його дотепер не прибрали?

— У цьому питанні я хотів би передати слово міністрові внутрішніх справ, — умив руки президент.

Міністр невпевнено піднявся, прокашлявся, витяг із кишені папірець-шпаргалку.

— Усе розвивалося надто стрімко. На початку ми недооцінили це явище. Ми здійснили спроби розколоти і дискредитувати рух, але не вийшло. Ми організували три замаху особисто на отця Теодора, але якимось дивним чином він вислизав, — стенов плечима магістр внутрішніх справ.

— Як таке можливо? — стукнув по столу вдруге ВМ.

Усі здригнулися. Магістр-поліцай розкрив шпаргалку і підглянув у неї.

— Останній раз отця Теодора закрити собою від кулі снайпера Марк Патон, якого за життя прозивали Удавом. Яким чином він знав, звідки стрілятимуть, невідомо. Це простий убивця-рецидивіст. Вважався померлим після відбуття останнього строку... Темпорального строку, — виправився магістр.

— І ви не знайшли інших форм впливу на цю купку клоунів?

— Ваша світлосте, важко залякати людей, які вже померли. Крім того, померти вдруге — за отця Теодора, як це зробив Удав, — вони вважають справою честі. І число таких зростає по експоненті. Боюся, ми маємо справу з божественною технологією.

— «Божественна технологія!» І я це чую від вас — генерала, якого я сам пропхав на посаду? — мотошно заскрипів ВМ.

— Готовий скласти свої повноваження.

— Сядьте!

Міністр внутрішніх справ сів. Великий Магістр підійшов до вікна.

— Чому не підігнали сюди гібів?

— Ваша світлосте, гібридів підігнали відразу, — мовив президент.

— І що?

— Вони зайшли у натовп і... стали людьми. Ми не змогли потім відшукати жодного з них.

Лапатий сніг опускався на голови протестантів. ВМ бачив їх, як сірникові голівки на фотонегативі, але кінця тим сірникам не знайшов. І площа, і парк, і всі прилеглі вулиці були щільно заповнені людьми. Він укотре відзначив, наскільки йому байдужі всі оці «сірнички». Він палив би їх мільйонами, якби не банальна втома від життя. Останнім часом його геть усе дратувало, окрім власної людиноненависницької самотності, яку плекав на найдорожчих курортах.

— Ваша ясносте, — озвався з місця президент, — як глава держави і головнокомандувач збройних сил, я маю свою пропозицію стосовно розвитку подій. Тут зараз майже мільйон людей. Звісно, дезактивувати такий масовий мітинг звичними методами можна, і до Кабінету міністрів стягнуто достатньо військ... Але розстрілювати... це був би надто неакуратний хід. Це загрожує нам міжнародною ізоляцією і...

— Я знаю, чим загрожує. Що ви пропонуєте? — ВМ кинув на присутніх свій палаючий погляд.

— Як Вам відомо, випробування темпоральної турбіни «Харон» пройшли успішно. Її робота відлагоджена. Є сподівання, що проти такої зброї масового ураження екстрасенсорні здібності отця Теодора будуть безсилі, — несміливо посміхнувся президент.

— Гм. І ви пропонуєте почистити цих протестантів турбіною прямо під нашими стінами? А ми? Наші хроножилети нас врятують?

— Я хотів би, з Вашого дозволу, передати слово міністрові оборони, — тоном конферансьє мовив президент.

— Турбіна володіє полем такої сили, що пробиває будь-які хроножилети і вичищає все живе на глибині до десяти метрів під землею і до ста метрів під водою, — схвильовано заговорив міністр. — Але це не проблема для нас. У «Харона» керований конусоподібний промінь дії. Пущений під певним кутом із гелікоптера, який висітиме прямо над мітингувальниками, цей промінь не зачепить верхні поверхи урядової будівлі. До того ж можна евакуювати звідси всіх задля перестраховки.

— Ні, я хотів би подивитися на цей спектакль, — прояснів Великий Магістр, знову глянувши за вікно. — Люблю спецефекти. Тоді готуйте турбіну. Це раз. Монтуйте її на агітаційний президентський вертоліт, і хай із нього перед увімкненням «Харона» сиплеться реклама наших кардинальних реформ. Це два. Хай усе має вигляд невинного агітаційного

заходу. Далі. Негайно запускайте в мас-медіа інформацію про наближення нової епідемії, яка косить великі скупчення людей. Це три. Для проформи підганяйте до мітингу багато машин швидкої допомоги. Це чотири. А труповози подавайте, коли все закінчиться. Це п'ять... Багато труповозів.

— Блискуче. До речі, як ми назвемо епідемію? — звернувся до всіх президент, схопивши ідею ВМ на льоту.

— Темпоральна анемія, — запропонував хтось.

— Хроночума... темпоральний рак... — долинуло з місць.

— Може, вірус темпорального дефіциту? — сором'язливо запропонував міністр охорони здоров'я, і густий рум'янець проступив на його юнацьких щоках.

— Годиться, — затвердив Великий Магістр. — Скільки часу треба на доставку турбіни?

— Хвилини сорок, — випалив міністр оборони.

— Тоді перериваємося на обід. Початок акції о другій. Всім бути присутніми, — стиснув зуби ВМ.

Над площею виснув гелікоптер, сиплючи на людську масу рекламні брошури з президентською програмою реформ. Увесь Орден етернітів спостерігав за дійством із вікон урядового палацу. До Великого Магістра підвели винахідника хронотурбіни, щоб відрекомендувати.

Товстезний Фред натужно зігнувся поцілувати руку ВМ і тут таки був ласкаво прийнятий у лави Ордену етернітів.

— Фреді, чи не хотіли б самі покерувати турбіною? — лукаво запитав Великий Магістр.

— Гм... Я — винахідник. Я зробив свою справу, а користуватися плодами науки — справа нашої шанованої влади, — нервово вклонився Фред.

— За який час ваша махіна перетворить мільйон людей на фарш? — нагнітав ВМ.

— Вісім секунд після запуску, — Фред попустив краватку, бо голова у нього починала паморочитися.

— Вісім секунд... Що ж, пане президенте, гадаю, досить срати народу на голову вашими реформами. Треба визнати, ця брехлива макулатура ніколи нікого не вставляла. Плебс дозрів до сильніших вражень, — потер руки Великий Магістр.

— Не можу не погодитися. Запускайте, — похмуро кивнув президент міністрові оборони.

— Починайте операцію, — скомандував міністр по телефону.

Череву гелікоптера перестало метати паперову ікру агітації. Тисячі очей дивилися із землі на потворного металевого джмеля з підсвідомим очікуванням. У залі для урядових засідань чекали ще палкіше. Кожен із високих державних мужів устиг порахувати до восьми, і ще раз порахувати до восьми, і ще раз. Проте нічого не відбувалося.

Нарешті міністр оборони, тремтячи нижньою щелепою, набрав на своєму мобільному оперативну групу вертольота.

— Турбіна не спрацювала, — він обм'як і сів у крісло.

— Як не спрацювала? Такого не може бути, — затріпався Фред в істериці.

— Не довго ж ви, Фреді, побули магістром Вічності! — процідив крізь зуби ВМ.

У руці Великого Магістра виникла його улюблена іменна «Берета». Фред відсахнувся, спробував було вирватися із зали, але куля влучила йому в спину. Він упав на живіт, спромігся на кілька плавальних рухів руками, а потім затих.

— Як бачите, без старих методів не обійтися. Розстрілюйте цих плебеїв! — рявкнув ВМ, аж луна пішла під склепінням.

— Я прошу про відставку, — глухо мовив міністр оборони.

— Прохання задовольняю! — крикнув ВМ і вистрелив у голову міністрові. — Ну, хто ще хоче у відставку? Хто?!!

— Я дам команду військам, — проказав сполотнілий президент і, схопившись за телефон, вискочив у коридор. Там він підійшов до дверей відомчого ліфту, набрав код допуску і зник у кабіні.

Із кабмінівського двору через бічні ворота, як таргани, полізли танки. Протестанти відходили, поки

було куди ущільнюватися, але передні ряди дуже скоро опинилися під сталевими гусеницями. Танки вишикувались у ряд. Пролунав перший залп, другий, третій. Однак хаос охопив лише частину людської маси. Більшість людей, яких не зачепило снарядами, продовжували стояти на своїх місцях. Якась невідома сила тримала їх на місці. Лише дехто кинувся врозтіч, чавлячи одне одного на ходу. А частина натовпу, навпаки, рушила вперед, прямо на урядову будівлю, оточену автоматниками. Із гелікоптера виткнувся кулеметник і почав лити свинець згори.

Великий Магістр із вибалушеними очима стояв перед вікном. Решта етернітів, як полохлива зграя, збилися в купу коло круглого столу. Їм узагалі не хотілося дивитися за вікно. Із їхніх пересохлих ротів усе частіше зривалося слово «ізоляція». Усі вони в цей час думали про свої закордонні рахунки, які неминуче будуть заморожені після цього звірства.

Вони не одразу помітили, як із ліфта, опираючись на стіну, вийшов сивий старець у знайомому їм бездоганному костюмі. Коли він переступив поріг зали, через канонаду ніхто не розчув його слів.

— Це ж президент! — раптом вигукнув хтось із членів ордену.

Старцеві допомогли сісти в крісло. Голова його ледве трималася на в'язах, із рота бульбила слина.

— Він прорвавша... Прорвавша шюди... — мимрив президент беззубим ротом.

— Хто прорвався? — потряс його Великий Магістр.

— Отець Теодор... Ушя наша охорона... штала штара, як я. Жодного шправжнього тіла на вещь уряд... Шамі мумії... — промовив президент із бодем і поринув у небуття.

Етерніти забігали по залу, натикаючись одне на одного. Хтось заліз у сервант із державницькими сувенірами, виваливши на підлогу скіпетр Великого Магістра, кілька позолочених тарілок і кришталевий сервіз. Найгладкіші навкарачки сунулися під стіл, стогнали й рохкали. Решта спромоглися тільки на німу сцену. Розсудливість зберігав єдиний ВМ. Він замкнув двері зали зсередини і зайняв місце у кутку, звідки добре проглядався вхід до зали. Важка «Берета» в руці давала йому якусь надію. Але коли в коридорі почувся тупіт ніг, навіть його змертвіла душа скуйовдилася від страху.

Двері вилетіли після третього удару. До зали увійшли троє кремезних беззбройних чоловіків. Великий Магістр зачаївся і спочатку силкувався зрозуміти, у кого стріляти, а потім вирішив, що треба класти всіх непроханих гостей підряд, і відкрив вогонь.

Не встигли змовкнути стогони на підлозі, як за тими трьома з'явилися ще двоє. Вони на своїх плечах несли голомозого старого із довгою закривавленою бородою. На грудях у нього повинню розходилася кров із рани.

— Отче, ми прийшли, — сказав один із прибульців і торкнувся голови отця Теодора.

Той із зусиллям розплющив очі, оперся на ноги. Великий Магістр висунувся зі свого кутка і зустрівся поглядом із отцем Теодором.

— Ось де ти... Сатанаїл, — вимовив отець.

Великий Магістр помітив, що з обличчями і тілами всіх етернітів коїться якась фатальна переміна. Вони наче розпадалися на шматки. Особливо різоче виглядав міністр охорони здоров'я, чиї рожеві щоки зів'яли до землисто-сірого відтінку і вкрилися струпом. ВМ навів дуло на отця Теодора і вгледів свої власні ручищі, що ходили ходуном і морщилися від корозії часу. ВМ спустив курок і завалився навznak із лицем, яке більше скидалося на оскалений кажанячий писок. Отець гойднувся від кулі, але його підтримали і поклали горілиць на стіл.

— Прийми, Господи... Далі не дійду, — прошепотів отець Теодор і замовк з усевидючими тихими очима.

Квітень 2047 Повернення

1

Лайза розвішала на балконі випраний одяг, витягла з духовки недільний торт. Сіла перед телевізором дивитися черговий серіал. Данко мав прийти з тренування за півгодини. Вона певний час стежила за перипетіями життя якоїсь неблагополучної сім'ї, потім втратила сюжетну нитку. Телевізійна картинка перетворилася на тло для невеселих роздумів про власне життя, позбавлене перипетій. У такі моменти Лайза уявляла, як вона лежить у ванній із порізнаними венами, а на неї з докором і відразою дивиться син. Власне, якби не він, хто знає, може, вона б уже й реалізувала свої суїцидальні фантазії.

У двері подзвонили. Вона відзначила, що Данко сьогодні впорався надто рано. Відчинила. На порозі стояв повністю голий Артур — її чоловік, людина,

а не страусопітек. У Лайзи відібрало мову. Артур обійняв її. Так і завмерли.

— Прости мені все, — сказав він ледве чутно.

— Я вірила, вірила, що ти прийдеш! Ну заходь, заходь, чого стоїш голяка, — заридала Лайза. — Але як це могло статися? Таке чудо — і з нами... такими слабими, тупими...

— Пророк. Він був сьогодні у нашому звіринці. Сказав, що я вільний, — усміхнувся Артур, милуючись жінкою.

— Як? Я чула, його вбили!

— Не знаю, живий він чи мертвий. Але він є.

2

Торн сидів на ліжку, вчепившись руками у своє посічене немите сиве волосся. За спиною в нього лежала бездиханна Марта. Торн безгучно плакав, тратячи глузд. У напівтемряві спальні йому марилися духи, прозорі, як медузи, схожі на зіграні ним і давно забуті ролі. У відчаї він уже готовий був із ними заговорити, але не знав, про що. Несподівано від компанії тих духів відокремився один, схожий чи то на Зевса, чи на Короля Ліра.

— Чого плачеш, чоловіче? — шелеснув він.

— Могла ще жити, але не хотіла... Померла силою волі, — простогнав Торн, вдивляючись у сизого привида.

— Неможливо вмерти силою волі. Я сам колись пробував. Не вийшло. Такої волі людям не дано, — прошепотів той розважливо.

— Згинь, не знущайся, — ще більше похилився Торн.

— Дівчино, вставай, бо твій час із тобою, — дмухнув дух на Марту.

За спиною в Торна скригнуло ліжко. Він озирнувся. Свідомість його сприймала все, як галюцинацію, однак очі тепер бачили дуже чітко. Він відгорнув зі свого лоба пасмо смоляного волосся. Марта потяглася, позіхнула, вигнула звабливий стан, показала свій швидкий язичок, поманила Торна пальцем до себе. Їм обом знову було по тридцять. Вони любили одне одного. Торн пошукав очима духа, але того в кімнаті вже не було.

І Торнові нараз відкрився увесь його шлях — це випробування старістю, яке він сяк-так, але витримав. Витримав, довівши собі, що втрачене повертається, якщо ти не осквернився заради його повернення.

3

Старший майстер-модифікатор спав, забившись у свою комірчину. З тих пір, як фабрика темпорально модифікованої курятини з невідомих йому причин зупинилася, він не мав роботи. Виробництво було розформоване, а об'єкт законсервований, і старший

майстер жив із того, що тихцем розбирав конвеєри на металобрухт і здавав у приймальний пункт кольорових металів. Звечора він так натовмився вовтузитися з тими залізяками, що вирішив не вертатися додому, а заночувати тут, у своїй колишній комірчині.

Старшому майстрові снилося, що фабрика працює, а він поважно походить між рядами, як у старі добрі часи. Він оголосив догану за недбальство одному питушому модифікаторові, у якого зашкалював відсоток браку. Потім налагодив зламаний конвеєр і пригрозив штрафами майстрам, що закурили в цеху. Старший майстер лишився задоволений собою і вирішив перепочити у своїй комірчині. Зачинившись ізсередини, він дістав з-під койки свій заповітний експонат. То був гігантський жовток із кривою жилкою, законсервований у скляній банці з розчином. Старший майстер узяв його в руки, підніс до лампи, покрутив, як дивовижну іграшку.

— Нащо людину в банці тримаєш? — пролунав за спиною голос.

З несподіванки банка вирвалася з рук і розбилась об підлогу. Старший майстер крутнувся як ошпарений. Перед ним стояв священик із довгою молочною бородою.

— Як ви сюди зайшли? Я ж замикався.

— Для Бога замків не існує. І ти людину в банці не замикай.

— Яка ж це людина — це куропітек аморфний! Наочний екземпляр для новачків, щоб техніки безпеки дотримувались, — старший майстер гойднув ногою на підлозі слиз.

— Поглянь уважніше, — мовив священик.

На місці жовтка раптом виріс, наче з-під землі, покійний Боло — майстер-невдаха, що став у цеху притчею во язицех.

Священик зміряв поглядом неоковирну постать інфантильного підстарка.

— Скільки років тобі, дитя?

— Вісім. Мені завжди вісім, — відповів Боло і по-смикав волосся в носі.

Священик узяв його за руку, і той перетворився на восьмирічного хлопчика, що потопав тепер у величезному одязі.

— Живіть у злагоді зі своїм часом, — сказав священик невідомо до кого.

І вони з дівтаком зникли з комірчини...

Старший майстер прокинувся від дивного сну. Він покрутився на своїй запилюженій койці, прислухався до мертвої тиші в цеху, а тоді зірвався на ноги і зазирнув під койку. Присвітив кишеньковим ліхтарем — і охнув: банка з-під куропітека аморфного була порожня.

Коли до палати професора Койфмана тихенько постукали, учений ще лежав у чаду вранішніх цитат. Останнім часом його ніхто не турбував. Навіть тридцятого числа, у день темпоральної ін'єкції, перестали з'являтися ненависні агенти. Він жив у вакуумі, без новин і подій, і часом не тямив, на якому світі перебуває.

Професор вигнав з голови К'єркегора й Сартра, що вже добрячу годину курили там самосад, потім виколупав з-поміж звивин чіпкого сифілітика Ніцше. Стук у двері пролунав знову.

— Дайте хоча б одягнуса, — заскрипів кістками професор і аж тепер продер очі.

— У цьому немає потреби, — промовив над ним голос.

— Хто ви? — Койфман нервово сів на ліжку у своїй запряній смугастій піжамі. Він міг побитись об заклад, що двері не відчинялися.

Прибулець не був схожий на агентів внутрішніх справ уже тим, що його видима оболонка була напівпрозора. Він дивився на професора з неземною лагідністю, і Койфман подумав, що ніхто з живих не здатен на такий погляд.

— То це про вас ходили чутки в нашій їдальні? А я не вірив... Це ви? — здогадався професор.

— Я — те минуле, яке відновлює Бог, — мовив той якось буденно і без пафосу.

Койфман вслухався у музику цих милих слів, що відлунювали в черепі.

— То значить... Усе, що ми натворили, може бути виправлене? — затремтів професор.

— Уже виправлене. Ви просто заблукали у своєму тілесному часі, відхилившись від часу Божого. А тепер вас повернуто на істинний шлях.

— Але що нас рятувало? Що могло вберегти такий пропаций вертеп?

— Віра кількох людей. І навіть твоя.

— Значить, вернеться порох у землю, як був...

— ...а дух вернеться знову до Бога, що дав його. Будь вільний, бо ти не хотів зла.

Серпанок руки легко торкнувся професорової голови, і тієї ж миті Койфман відчув, що вмирає від старості. Численні місяці, якими його «накачували» в цій персональній катівні, враз випарувалися з нього. І все, що він устиг — перед тим, як востаннє витягтися на лікарняному ліжку з блаженною усмішкою — уздріти свої пальці, які, наче вусики виноградної лози, закручувалися від поліартриту.

серпень 2010 — серпень 2011

Київ

ЗМІСТ

Липень 2040. Demon ex machina	4
Вересень 2041. Юні старці	10
Лютий 2042. Дівайс	16
Березень 2042. Темпоральний в'язень	25
Серпень 2042. Куряча мить	32
Жовтень 2042. «Минуле відновлює Бог»	43
Грудень 2042. Відплата	51
Травень 2043. Зоопарк	57
Червень 2043. Етерніти	64
Серпень 2043. Темпонтуй	73
Жовтень 2043. Гастролі	83
Січень 2044. Афаліандр	89
Березень 2044. Дім Божий.	104
Червень 2044. Параноя	110
Вересень 2044. Замах	118
Лютий 2045. Вим'я	128
Квітень 2045. Яма	136
Травень 2045. Дільниця	142
Жовтень 2045. Турбіна	149
Листопад 2045. Пробудження	156
Травень 2046. Гіб-парад	160
Вересень 2046. Катарсис	167
Грудень 2046. Пророк	175
Лютий 2047. Битва	180
Квітень 2047. Повернення	192

Обкладинка:
Владислав Єрко

Тарас Антипович
ХРОНОС. Роман

Тарас Антипович © текст, 2011
Владислав Єрко © обкладинка, 2011
© «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2011

Ексклюзивне право на видання цієї
книжки належить «Видавництву Івана
Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»:
Свідоцтво: серія ДК, № 759 від 2.01.2002
Адреса: 01004, Київ, вул.Басейна, 1/2
E-mail: ivan@ababa.kiev.ua
Поліграфія: ПРАТ ХКФ «Глобус» Зам №1-0914

ISBN 978-617-585-009-1

www.ababahalamaha.com.ua

ББК 84. 4УКР6

Антипович, Тарас.

А 72 **ХРОНОС** : фантаст. роман/Тарас Антипович. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. — 200 с. — ISBN 978-617-585-009-1 (укр.)

«Хронос» – футурологічний роман з винятково ефектним сюжетом і прискіпливо-болісним поглядом на світ найновіших технологій та одвічних людських спокус. Події роману беруть початок 2040 року, коли новий науковий винахід кардинально змінює долі людей. За образом космополітичного суспільства у новій книзі цього надзвичайно обдарованого молодого письменника проступає віртуозна проекція на сучасну Україну.

ТАРАС АНТИПОВИЧ

Україна

Тарас Антипович народився 10 липня 1978 року в Полтаві. Закінчив факультет журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка. Працював за фахом у різних періодичних виданнях. Його перший роман «Мізерія» (2007) був відзначений Всеукраїнським рейтингом «Книжка року» як найкращий прозовий дебют. Інтерес критиків викликав також цикл оповідань «Тіло і доля» (2008). Експресія сюжетів Антиповича ріднить його творчість зі світом актуального кіно. Через виразні візії майбутнього читачі отримують можливість глибше зрозуміти реальність, у якій ми живемо вже сьогодні.

«Хронос» – футурологічний роман з винятково ефектним сюжетом і прискіпливо-болісним поглядом на світ найновіших технологій та одвічних людських спокус. Події роману беруть початок 2040 року, коли новий науковий винахід кардинально змінює долі людей. За образом космополітичного суспільства у новій книзі цього надзвичайно обдарованого молодого письменника проступає віртуозна проекція на сучасну Україну.

ISBN 978-617-585-009-1

ЛБЕР-СЛ-ПА-МА-НИ-ТА

